

KARADENİZ TEKNİK ÜNİVERSİTESİ * SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

SOSYOLOJİ ANABİLİM DALI

TEZLİ YÜKSEK LİSANS PROGRAMI

SOSYAL MEDYADA KÜRT ALGI VE İMAJI: EKŞİ SÖZLÜK ÖRNEĞİ

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Hanife BOSTAN DİŞİKARA

OCAK - 2024

TRABZON

KARADENİZ TEKNİK ÜNİVERSİTESİ * SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

SOSYOLOJİ ANABİLİM DALI

TEZLİ YÜKSEK LİSANS PROGRAMI

SOSYAL MEDYADA KÜRT ALGI VE İMAJİ: EKŞİ SÖZLÜK ÖRNEĞİ

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Hanife BOSTAN DİŞİKARA

Tez Danışmanı: Doç. Dr. Musa Yavuz ALPTEKİN

OCAK - 2024

TRABZON

ONAY

Hanife BOSTAN DIŐIKARA tarafından hazırlanan “Sosyal Medyada Kürt Algı ve İmajı: Ekşi Sözlük Örneği” adlı bu Çalışma 24.01.2024 tarihinde yapılan savunma sınavı sonucunda oybirliği/oyçokluğu ile başarılı bulunarak jürimiz tarafından Sosyoloji Anabilim Dalı Tezli Yüksek Lisans Programı’nda **yüksek lisans tezi** olarak kabul edilmiştir.

Jüri Üyesi		Karar		İmza
Unvanı - Adı ve Soyadı	Görevi	Kabul	Ret	
Doç. Dr. Musa Yavuz ALPTEKİN	Başkan	☐	☐	
Doç. Dr. Fatih ARSLAN	Üye	☐	☐	
Dr.Öęr. Üyesi Ersoy Özmen ALKAN	Üye	☐	☐	

Yukarıdaki imzaların, adı geçen öğretim üyelerine ait olduklarını onaylarım.

Prof. Dr. Tülay İLHAN NAS
Enstitü Müdürü

BİLDİRİM

Tez içindeki bütün bilgilerin etik davranış ve akademik kurallar çerçevesinde elde edilerek sunulduğunu, ayrıca KTÜ-Sosyal Bilimler Enstitüsü Tez Yazım Kılavuzu'na uygun olarak hazırlanan bu Çalışmada bana ait olmayan her türlü ifade ve bilginin kaynağına eksiksiz atıf yapıldığını aksinin ortaya çıkması durumunda her tür yasal sonucu kabul ettiğimi beyan ediyorum.

Hanife BOSTAN DİŞİKARA

24.01.2024

ÖNSÖZ

Sosyal Medyada Kürt Algı ve İmajı: Ekşi Sözlük Örneği adlı bu çalışma, hemen hemen herkesin tanıdığı, komşusu, bir yakını veya arkadaşı olan Kürtlerin nasıl algılandıkları ve nasıl bir imaja sahip oldukları merak konusu olmuştur. Yıllardır Türklerle birlikte yaşayan bu insanlar birçok araştırmanın öznesi konumundadır. Haklarında birçok araştırma yapılmış, birçok makale, tez yazılmıştır. Bu çalışma herkesin kolaylıkla erişim sağladığı; duygu, düşüncelerini rahatlıkla paylaştıkları, yorum yapabildikleri sosyal medya platformlarından biri olan Ekşi Sözlük üzerinden yürütülmüştür. Ekşi Sözlük geniş kitlelere hitap eden bir sosyal medya platformudur. Birçok insanın yorumlarına ulaşılması, bu yorumları birer veri olarak kullanıp değerlendirilmesi ve bir sonuç elde etme amacıyla ortaya çıkan bu çalışma literatüre katkı sağlaması açısından önemlidir.

Bu çalışmayı yürüttüğüm süre boyunca bana destek olan, her zaman tecrübelerini benimle paylaşan, yol gösteren bu çalışmanın ortaya çıkmasında emeği geçen sevgili, saygıdeğer danışman hocam Doç. Dr. Musa Yavuz ALPTEKİN'e çok teşekkür ederim.

Ocak, 2024

Hanife BOSTAN DİŞİKARA

İÇİNDEKİLER

ÖNSÖZ.....	IV
İÇİNDEKİLER.....	V
ÖZET	VII
ABSTRACT	VIII
TABLolar LİSTESİ.....	IX
GİRİŞ	1-2

BİRİNCİ BÖLÜM

1. ARAŞTIRMANIN METODOLOJİSİ	3-13
1.1. Araştırmanın Konusu ve Önemi	3
1.2. Araştırmanın Amacı	5
1.3. Araştırmanın Problemi	7
1.4. Araştırmanın Yöntemi	8
1.5. Araştırma Verilerinin Toplanması ve Analizi	10
1.6. Araştırmada Karşılaşılan Güçlük ve Sınırlılıklar	11
1.7. literatür Özeti	12

İKİNCİ BÖLÜM

2. KAVRAMSAL VE KURAMSAL ÇERÇEVE	14-30
2.1. Ulus Devlet	14
2.2. tnisite	16
2.3. ntegrasyon	20
2.4. Çokkültürlülük	22
2.5. Katılımcı Sözlükler	28
2.5.1. Ekşi Sözlük	28

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

3. BULGULAR	31-59
3.1. Olumlu Yorumlar	31
3.1.1. Vatandaş.....	32
3.1.2. Kardeş	35
3.1.3. Kökeni Farklı	38
3.1.4. İnsan.....	40
3.1.5. Türk.....	42
3.2. Olumsuz Yorumlar	44
3.2.1. Azınlık- Kafası Karışık	45
3.2.2. Cahil.....	47
3.2.3. zilen.....	49
3.2.4. Kullanılan.....	51
3.2.5. Seilmeyen.....	53
3.2.6. Terör.....	55
3.3 Nötr Yorumlar	58
SONUÇ ve ÖNERİLER	60
KAYNAKÇA	70
ÖZGEÇMİŞ.....	78

ÖZET

Kürtler Türkiye Cumhuriyeti Devleti sınırları içinde yaşayan, hakları ve görevleri olan bu devletin birer fertleridir. Aile yapıları, kültürleri, gelenek- görenekleriyle, konuştukları dilin farklılığıyla Türklerden ayrılmaktadırlar. Eskiden Kürt denilince sadece doğuda yaşayan halk akla gelince şimdi Kürt dendiğinde hemen hemen her yerde yaşayan Kürtler akla gelmektedir. Türkiye'nin her ilinde karşılaştığımız bu insanlar Kürt olmalarıyla öne çıkmaktadır. Kürtler; kiminin arkadaşı, kiminin komşusu, kiminin de akrabasıdır. Farklı olmaları onları merak konusu haline getirmektedir. Haklarında birçok çalışma yapılmasına rağmen hala bilinmeyen yönleri çoktur. Bu bilinmezlik durumu insanı araştırmaya itmektedir. Bu çalışma Kürtlerin algı ve imajlarını Ekşi Sözlük üzerinden araştıran bir çalışmadır. Çalışmada Ekşi Sözlükten alınan yorumlardan yararlanılmıştır. Nicel ve nitel verilerin birlikte olduğu bu çalışmada karma yöntem kullanılacaktır. Çokkültürlülük kuramına dayanarak çalışma ele alınacaktır. Ekşi Sözlük üzerinden daha önce yapılan birçok çalışma mevcuttur. Çalışmanın özgün değeri ise daha önce bu konuda sosyal medya ortamındaki verileri esas alan çalışmalar yapılmadığı düşüncesinden hareketle, bu alandaki eksikliği giderme düşüncesidir. Sokakta anket yapıldığında istenen veriyi elde etmek samanlıkta iğne aramak gibi bir durumdur. Ekşi Sözlük gibi sosyal medya mecraları binlerce kişiyle bu konuda anket yapmaktan daha faydalı ve verimli sonuçlar elde edebilme imkanı sunmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Kürt, Ulus Devlet, Entegrasyon, Çokkültürlülük

ABSTRACT

Kurds are members of the Republic of Turkey who live within the borders of this state and have rights and duties. They differ from the Turks with their family structure, culture, traditions and customs, and the difference in the language they speak. In the past, when Kurds were mentioned, only the people living in the east came to mind, but now, when Kurds are mentioned, Kurds living almost everywhere come to mind. These people, whom we encounter in every province of Turkey, stand out because they are Kurds. Kurds; Some people's friends, some people's neighbors, some people's relatives. Their differences make them a subject of curiosity. Although many studies have been done about them, there are still many aspects that are unknown. This state of uncertainty pushes people to investigate. This study is a study that investigates the perceptions and images of Kurds through Ekşi Sözlük. Comments taken from Ekşi Sözlük were used in the study. Mixed method will be used in this study, which includes both quantitative and qualitative data. The study will be discussed based on the theory of multiculturalism. There are many previous studies on Ekşi Sözlük. The unique value of the study is the idea of filling the gap in this field, considering that no studies have been conducted on this subject before based on data in the social media environment. When a survey is conducted on the street, obtaining the desired data is like looking for a needle in a haystack. Social media channels such as Ekşi Sözlük offer the opportunity to obtain more useful and efficient results than conducting surveys with thousands of people on this subject.

Keywords: Kurdish, Nation State, Integration, Multiculturalism

TABLÖLAR LİSTESİ

Tablo Nr.	Tablo Adı	Sayfa Nr.
1	Olumlu, Olumsuz ve Nötr Yorumların Sayısı	31
2	Olumlu Yorumların Sınıflandırılması	31
3	Vatandaş Kategorisi Sözlük Yorumları	34
4	Kardeş Kategorisi Sözlük Yorumları	37
5	Kökeni Farklı Sözlük Yorumları	40
6	İnsan Sözlük Yorumları	42
7	Türk Sözlük Yorumları	44
8	Olumsuz Yorumların Sınıflandırılması	44
9	Azınlık- Kafası Karışık Sözlük Yorumları	46
10	Cahil Sözlük Yorumları	48
11	Ezilen Sözlük Yorumları	50
12	Kullanılan Sözlük Yorumları	52
13	Sevilmeyen Sözlük Yorumları	55
14	Terör Sözlük Yorumları	57
15	Nötr Yorumlar Sözlük yorumları	59

GİRİŞ

Kürt sözcüğü Türkçenin farklı sözlüklerinde yer almaktadır. . Dîvânü Lügati“t-Türk“te (I. 343) “kayın ağacı” anlamında kullanılan sözcük, Derleme Sözlüğünde “Dağlık ve kayalık yerlerde yetişen, siyah üzüm gibi meyveleri olan sağlam kerestelik bir çeşit ağaç”. (Darıveren * Acıpayam, Karaçay, Honaz-Dz) gibi anlamlarda tespit edilmiştir. Aynı zamanda Derleme sözlüğünde Anadolu’nun birçok yöresinde “kürtük, kurtuk, kurtüm, kürdük, kürtül, kürs, kürt ve kürtün” varyantlarıyla, “1. Kuytu yerlerde toplanmış kar ya da kum yığını; 2. Çığ “ anlamlarında, kullanılmış olduğu tespit edilmiştir. Yine sözcük içinde geçen Kürt ifadesinin de bulunduğu farklı anlamlara sahip kelimeler de bulunmaktadır. “kürtük: Hırka, yelek; kürtük: Aşınmış pürüzlü; kürtül: Kısa boylu şişman; kürtün: Yeni yağan yumuşak kar ve sertleşmiş buz tutmuş kar; kürtün: Hayvanın üstüne semer yerine konulan çul, çuval vb. şeyler; kürtün: Çalılık, dikenli yer; kürtüncü: Semerci” vb gibi farklı anlamlara sahip kelimeler buna örnektir.

Kürt adı özel ad ve bir etnonim olarak Macarları meydana getiren Türk kökene sahip boylardan birinin adıdır. (Rasony, 1988). Minorsky, Kürt adının Arap kaynaklarında “göçebe” kelimesi ile aynı anlamda kullanıldığını belirtmektedir (Nikitin, 1994). Kürt adının Türkçede de zaman zaman aynı anlamda kullanıldığı görülmekle birlikte, hatta bazı Osmanlı belgelerinde sadece Kürt adının değil, Türk adının da göçebe, köylü, dağlı gibi anlamlarda kullanıldığı görülmektedir (Halaçoğlu, 1996).

Kürtlerin kökenleri ile ilgili farklı görüşlerin sonucu olarak Kürtlerin karma toplum olduğu bir gerçektir. Zamanla dil ve coğrafya değiştirmişlerdir ve dilleri de aynı etnik yapıları gibi karma bir yapıya sahiptir (Buran, 2010).

Günümüzde Kürt adı ile ifade edilen topluluklar çoğunlukla Türkiye, Irak, İran ve Suriye’de yaşamaktadırlar. Sayıları fazla olmayan bir miktar Kürt nüfusu da Kafkaslarda ve Orta Asya’da yaşadığı bilinmektedir. Stalin’in 1944 yılında Kafkaslardaki Müslüman halka uygulamış olduğu sürgün esnasında Kürtler de Karaçay Balkar, Ahıska Türkleri ve diğer Müslüman Kafkas halklarıyla beraber Orta Asya’ya gitmişlerdir (Buran, 2010). Kürtlerin birden fazla devletin sınırları içinde yaşamış olmalarından kaynaklı dünyadaki toplam nüfusları hakkında tam ve doğru bilgiler mevcut değildir. Çeşitli kaynaklarda bulunan nüfusla ilgili bilgilerin hemen hepsi tahminlere dayanmaktadır. Van Bruinessen’in tahminine göre dünyadaki Kürt nüfusu 15-16 milyondur ve bu nüfusun 7-8 milyonu Türkiye’de yaşamaktadır. Javed Ensari’ye göre ise 15 milyondan biraz fazla olan Kürt nüfusunun % 35’i Türkiye’de yaşamaktadır. Eski Sovyet kaynaklarında dünyadaki Kürt nüfusu

toplam 18 milyon, İsmail Beşikçi'ye göre 15.5 milyon, Christian More'a göre 20 milyon ve Botan Amedi'ye göre 35 milyon civarındadır (Çay, 1993).

Türkiye'deki Kürtlerin büyük bir kısmı Kurmançtır. Kurmançların kendi arasında da dil ve kültür bakımından önemli farklılıklar bulunmaktadır. Türkiye'de yoğunlukla Güney Doğu Anadolu ve bir kısım Doğu Anadolu illerinde yaşayan Kurmançların bir kısmı Sünni, bir kısmı da Alevidir. Sünni olan Kurmançların bir bölümü Hanefi, bir bölümü de şafi mezhebine mensuptur (Buran, 2010). Kürtler Türkiye'de hukuki olarak azınlık statüsünde değildirler, diğer Müslüman halklar gibi devletin asli unsuru konumundadırlar. Bu özellikleri sebebiyle de ülkenin her bölgesine dağılmış haldedirler. Bugün Kürtler Doğu ve Güneydoğu Anadolu şehirleri dışında, İstanbul, İzmir, Ankara, Bursa, Adana, Mersin gibi büyük şehirler başta olmak üzere Türkiye'nin değişik şehirlerinde de yaşamaktadırlar (Buran, 2010).

Kürtler hakkındaki çeşitli verilerden yola çıkılarak onların toplumda nasıl algılandıkları ve Türkiye'de nasıl bir izlenime sahip oldukları merak konusu olmaktadır. Türkiye'de Kürtler belirli bölgelerde yoğunlukla yaşamakla beraber bu bölgelerin haricinde ortalama her bölgede de yerleşmişlerdir. Bu sebeple bu insanların yaşayışları, davranış şekilleri, kültürleri merak edilmektedir. Bu çalışmanın amacı da Kürt algı ve imajını ortaya koymaya çalışmaktır. Aynı zamanda bu çalışma üç bölümden oluşmaktadır. Çalışmanın ilk bölümünde, araştırmanın metodolojisine yer verilmektedir. Bu doğrultuda araştırmanın önemi, araştırmanın konusu, amacı ve araştırmada hangi yöntemin kullanıldığı; ayrıca araştırma verilerinin toplanması ve analizi, sınırlılıkları ve literatür taraması gibi başlıklarla bilgiler sunulmaktadır. Araştırmanın ikinci bölümünde kavramsal ve kuramsal çerçeve ele alınacaktır. Çalışmadaki kavramlar Ekşi Sözlük'ten alınan yorumların ışığında oluşturulmuştur. Bu kısımda ayrımcılık, etnik köken farklılığı, ötekileştirme, Faşizm gibi kavramlar açıklanmıştır. Bu kavramların Kürtlerin nasıl algılandıkları ve onların da kendilerini nasıl algıladıkları konusunda çalışmaya yön göstermektedir. Araştırmanın üçüncü bölümünü ise elde edilen bulgular ve elde edilen bu bulguların yorumlanması kısmı oluşturmaktadır. Araştırmada kişilerin şahsi yorumları nicel yorumları oluşturmakta ve yorumların yorumlanması da nitel verileri oluşturması sebebiyle bu araştırmada karma yöntem tercih edilmiştir.

BİRİNCİ BÖLÜM

1. ARAŞTIRMANIN METODOLOJİSİ

1.1. Araştırmanın Konusu ve Önemi

Kürtler, yoğunlukla doğuda Zagros Dağları'ndan batıda Toros Dağları'na ve güneyde Hemrin Dağları'ndan kuzeyde Kars-Erzurum platolarına kadar uzanan bölgede yaşayan, 2017 yılı tahminlerine göre dünyada yaklaşık 30 milyon nüfusa sahip olan İranî bir halktır (Kurdish, 2005).

Günümüzde dünyadaki en büyük Kürt nüfusu 14-16 milyon civarıyla Türkiye'de bulunmaktadır. Aynı zamanda İran, Irak ve Suriye'de de önemli Kürt nüfusları mevcuttur. Bölgedeki siyasi ve sosyal karmaşalar ve sorunlar dolayısıyla, özellikle 20. yüzyılın ikinci yarısında meydana gelen göçlerle başta Batı Avrupa olmak üzere Kuzey Amerika ve Orta Asya gibi değişik coğrafi bölgelerde yerleşmiş bir Kürt diasporası da mevcuttur.

Orta Doğu'daki Kürt nüfusunun çoğunluğu Türkiye'de yaşamaktadır ve bu sebeple Türkiye Orta Doğu'nun en yoğun Kürt nüfusunu barındıran ülkesi konumundadır. Bununla beraber Türkiye'deki Kürt nüfusunun da kesin bir sayısı yoktur ve bu konuyla alakalı farklı tahminler bulunmaktadır. (Zeyneloğlu ve Yadigar, 2011). Devlet İstatistik Enstitüsü (2005'ten sonra Türkiye İstatistik Kurumu) tarafından 1965 yılında yapılan Genel Nüfus Sayımı verilerine göre, 31.391.421 olan Türkiye nüfusunun 2.370.233'ünün ana dilinin Kürtçe olduğu, ikinci dili de dahil olmak üzere Kürtçe bilen toplam kişi sayısının ise 2.820.231 olduğu belirlenmiştir. Bu verilere göre nüfus kaydında Kürtçenin ana dili ve ikinci dili olarak geçen kişi sayısı, toplam nüfusun %8,98'ine karşılık gelmektedir. Bununla beraber 1965 yılından sonra yapılan nüfus sayımlarında ana dil kriteri olmamasından kaynaklı daha güncel verilere nüfus sayımları sayesinde ulaşılması mümkün değildir. (Held, 2000). Ek olarak nüfus sayımlarında ana dil kriteri ile ulaşılan yüzdeliğin içindeki gruba genelde Zaza'ların da dahil edildiği söz konusudur ve bu da karışıklıklara sebebiyet vermektedir.

Kürtler Türkiye'de, genellikle Güneydoğu Anadolu Bölgesi ve Doğu Anadolu Bölgesi'nde yayılmış haldedirler. Osmanlı döneminde Konya, Ankara, Kırşehir ve Aksaray gibi İç Anadolu Bölgesi'nin köylerine sürülmüş (Orta Anadolu Kürtleri; Kürtçe: Kurdên Anatoliya Navîn) ve Cumhuriyet döneminde de İstanbul, İzmir, Ankara, Adana, Mersin, Gaziantep, Antalya, Samsun ve Bursa gibi Türkiye'nin büyük şehirlerine ve farklı ülkelere göç etmişlerdir (Sirkeci, 149-175). Ekonomik ve sosyal nedenlerle ülkenin diğer şehirlerine göre daha gelişmiş haldeki metropollere

doğru yaşanan göçlerin haricinde Cumhuriyet” döneminin ilk yıllarında yaşanmış isyanların sonucunda da birçok zorunlu göç yaşanmıştır. 1990’lı yıllarda da bölgede yaşanan gerilimlerin ve çatışmaların artması nedeniyle de birçok köyün boşaltılmıştır (Houston, 2005).

Sayılan çeşitli nedenler doğrultusunda Anadolu’nun batısındaki Kürt kökenli nüfusun, Doğu ve Güneydoğu Anadolu’daki Kürt kökenli nüfusa nazaran çok daha fazla olduğu tahmin edilmektedir. Ancak yukarıda da değinildiği gibi, nüfus sayımlarında etnik köken dikkate alınmaksızın vatandaşlık esasına göre sayım yapıldığı için Kürt kökenli nüfusun nerelerde yoğunlukta olduğu konusunda kesin bir sonuca ulaşmak mümkün değildir (Held, 2000). Üstelik evlenmeler neticesinde de nüfus karışmıştır. Bir bölüm Kürt kökenli Türkiye vatandaşı Almanya başta olmak üzere çeşitli Batı Avrupa ülkelerine göç etmiştir.

Toplumsal yapının içerisinde kendisine yer edinen her birey, “birey” olarak ele alınmaktadır. Bireyler sosyal ve medeni varlık olarak tanımlanmaktadır ayrıca bireyler hayatta kalmak amacıyla diğer bireylerle ortak bir yaşamda buluştukları ifade edilmektedir. Yaşadıkları dünyada birçok kaynak mevcuttur ancak bu kaynaklar sınırlı olma özelliği taşımaktadırlar (Küçükaslan, 2007). Dünyada var olan toplumlara bakıldığında birbirinden farklı oldukları ortaya çıkmaktadır. Toplamların verildikleri ve birbirlerinden farklı formlara büründükleri görülmektedir. Toplamların ilki ilkel toplamlar olarak ortaya çıkmaktadır. İlkel toplamlar tarım toplamlarına dönüşürken; tarım toplamları da sanayi toplamlarına evrilmiştir. En son meydana gelen toplum ise, sanayi toplumunun evrilmesiyle ortaya çıkan bilgi toplumdur (Drucker, 1993: 66). Bireylerin sahip olduğu en güçlü duygunun “gelmesi muhtemel olan tehlikelerden korunma ve kendini güven içinde hissetme” olduğu belirtilmektedir. Bireyler diğer insanlarla kurduğu ilişkilerin sorunsuz olmasını istemektedir ve bunun için gereken her şeyi yaptıkları söylenmektedir. Örneğin; toplumda var olan örf ve adetlere uymak ve ahlaki ve hukuki olarak ortaya çıkan kurallara uymak gibi durumlardır. Bireyler bu kurallara uymadıkları zaman birtakım durumlara karşılaşılabilecekleri ifade edilmektedir: Çevresindekilerle çatışma, anlaşmazlık, uyumsuzluk (Akpınar, 2004).

Toplum ve siyaset arasındaki etkileşimleri inceleyen bilim dalına siyaset sosyolojisi denilmektedir. Bu bakımdan siyasetin sosyolojik olarak çözümlemesi söz konusu olduğunda, sosyal yapılar içinde bulunan siyasal davranışların ve siyasetle sosyal yapı arasındaki ilişkilerin incelenmesi anlaşılmaktadır. Sonuç olarak bir tespitle bulunulması gerekilirse; siyaset sosyolojisi, siyasetin toplumsal şartlarını incelemektedir (Bahar, 2009: 217- 219). Bir başka deyişle hükümetler ve devlet gibi siyasi kurumların; hukuk, egemenlik gibi siyasi olguların; demokrasi, teokrasi, krallık gibi siyasi rejimlerin; tarih boyunca hangi toplumlarda, hangi zamanlarda ve hangi biçimlerde, hangi faktörlerin tesiri altında ortaya çıktıkları ve nasıl bir şekilde iş gördükleri siyaset sosyolojisinin konusunu oluşturmaktadır (Arslan, 1999: 154).

Siyaset sosyolojisi; toplumun tanınmasında, toplumun hassasiyetinin olduğu konuların tespit edilmesinde, oluşabilecek sorunları öngörmede, çıkan sorunları çözmek için öneriler sunulmasında ayrıca politika yapıcılar için rapor sunmada bir öneri amacı taşımaktadır. Bu çalışmanın özgün değeri yani taşıdığı önem ise öncelikle sosyal medyadaki verilerin esas alan çalışmaların yapılmamış olduğu fikrinden yola çıkılarak, bu alanda bulunan boşluğun giderilmesi düşüncesidir ayrıca daha önce bir algı ve imaj araştırması yapılmamış olmasından doğan eksikliğin giderilmesidir. Bu düşünce çerçevesinde Ekşi Sözlük gibi sosyal medya ortamlarının binlerce kişiyle anket yapmaktan daha faydalı ve kayda değer veriler elde etme konusunda imkan sunduğu söylenebilir. Çalışma bu yönüyle diğer çalışmalardan ayrılmaktadır.

1.2. Araştırmanın Amacı

Kimlik kavramı; modern dönemler ile belirginleşmiş, düşünürler ve akademisyenler başta olmak üzere toplumun farklı kesimleri tarafından önemle takip edilen konular arasında bulunmaktadır. Kimlik kavramı, bilhassa sosyoloji ve psikoloji bilimleri tarafından önemle takip edilmektedir. Kimlik tanımının yapılması sürecinde psikoloji bilimi kişinin bireysel yönlerine odaklanmakta, kişinin benliği ve kişiliğini kimliğin merkezine koymaktadır. Sosyoloji bilimi de toplumdaki sınıf benzeri tespitlerden hareket ederek kişinin toplumsal yönlerine ağırlık vermektedir (Aşkın, 2007 ve Marshall, 2005: 405-408). Kimlik kavramının sabit ve değişmez bir gerçek olduğu kabul edilmemektedir. Bu kavramın daha iyi anlaşılabilmesi için Edibe Sözen'in de (1999: 24) üzerinde durduğu, aslında farklı çalışma alanlarında da olduğu gibi; kimlik kavramının sosyoloji, tarih, felsefe, sosyal psikoloji gibi çeşitli disiplinler tarafından aynı zamanda disiplinlerin birbiri arasındaki bağlantılar da esas alınarak ele alınması doğru bir yöntem olacaktır.

Modern dönemlerde meydana gelen, temelinde etnik sorunlar bulunan toplumsal sıkıntıların içerisinde sosyo-ekonomik ve kültürel açıdan yetersizlikler gibi çeşitli etkenlerin yattığı ileri sürülmektedir. Sadece bunların etnik kökenli hareketlerin meydana çıkış nedenlerini açıkladığı söylenemeyeceği gibi, etnik içerikli tepkilerin sürekliliği ve yeniden üretilmesi hususunda önemli derecede besleyici bir unsur olduğunu söylemek mümkündür. Burada üzerinde durulması gereken bir konu da az gelişmiş veya çok gelişmiş olduğu önemli olmaksızın ülkelerde görülen etnik gurupların kendi içlerinde belirli bir özgünlüklerinin söz konusu olduğudur. Bu nedenle yaşanan sorunların da özgün olabileceği söylenebilir (Kurubaş, 2008: 12).

Genç bir ülke olan Türkiye'de de kimlik tartışmaları zaman zaman ülke gündeminde bulunmaktadır. Türkiye'de vatandaşların önemli bir çoğunluğunun etnik kimliği, dini kimliği gibi çeşitli kimliklerini belirli dönemler içerisinde toplumda açıkça beyan edemedikleri, toplum içerisinde birçok ayrımcılığa maruz kaldıkları, kimliklerini özgür bir biçimde yaşayamadıkları düşünülmektedir. Türkiye'de bu tartışmalar uzun yıllarca dini kimlikler üzerinden oluşmuştur. Ardından 80'li yıllarda PKK'nin ortaya çıkmasıyla bu tartışmalar yerini daha çok etnik kimlikler

üzerine kaydırmıştır. Aslında bakıldığında Anadolu coğrafyasının Kymlicka'nın da üzerinde durduğu gibi çok farklı kimliklere sahip çeşitli insanlara ev sahipliği yapmıştır. Bu coğrafyadaki insanların beraber barış ve huzur içinde yaşadığı uzunca dönemler bulunmaktadır. Fransız İhtilali'nin sonucunda meydana gelen ulusal hareketler uzunca bir süre homojen devlet kurma düşüncesini yaymıştır. Kısa bir süre sonunda da bu düşüncenin toplumsal bütünlük için çok başarılı olmadığı kanısına varılmıştır. Sonuç olarak modern dönemlerde çok sayıya sahip dil, din ve etnik yapı günümüzde modern ulus devletlerin içerisinde bulunan azınlıkların da dikkate alınması ve bulunmuş oldukları hak taleplerine de cevap verilmesi gerekmektedir (Kymlicka, 1998).

Kimlik duygusu, çoğunlukla olumlu ve olumsuz anlamlar arasında gelgitler yaratmaktadır. Çünkü kimlik kavramı bir yönden şiddet ve teröre diğer yönden ise zenginlik ve samimiyete aynı anda kaynaklık sağlayabilmektedir. Bu sebeple kimlik için tek taraflı bir bakış açısıyla mutlak bir iyilikten ya da mutlak bir kötülükten oluştuğunu söylemek doğru olmayacaktır. Kimlik bilincinin bir taraftan komşularla, hemşehrilerle, dindaşlarla olan ilişkiler gibi ve “biz”e benzeyen kişilerle ilişkilerinde samimiyetin sağlanmasına ve sıklığına olumlu katkıları olmaktadır. Bu şekildeki bir kimlik kişiye modern çağdaki önemli problemlerinden biri olan bireyciliğin baskısından kurtulma, dolayısıyla bir grup içindeki diğer kişiler arasında kişinin kendini tanımlamasına, onlar için özverilerde bulunmasına, onların da hak ve özgürlüklerini dikkate alarak karşısındaki ile duygudaşlık geliştirebilen hümanist değerlerin önemini ve değerini kavrayabilen bir anlayış kazandırabilmektedir. Diğer taraftan da aynı kimlik; aidiyet duygusunun aşırıya kaçmasıyla olumsuz bir şekilde yıkıcılığa yol açabilir. Çünkü aidiyet duygusunun güçlü ve sıkı bir yapıda olması, doğru normlar tarafından beslenmediği sürece karşı tarafa mesafeli durmaya ve uzaklaşmaya ayrıca karşı tarafı bir tehdit unsuru olarak algılamaya sebebiyet vermektedir. Bu tavır dışlayıcı bir niteliktedir. Aynı zamanda grup içindeki yüksek dayanışma; grupların karşı karşıya gelmesine, anlaşmazlık, çatışma gibi olumsuz durumlara sebep olmaktadır (Sen, 2010: 21- 23).

Mehmet Ali Kılıçbay'a (2003: 161-163) göre kimlik kavramı beraberinde aynışmayı getirecektir. Bu durumun sonucu olarak da kimliğin hem kendisinin meydana gelmesine imkan veren hem de onu engelleyen bir kıskaçın içinde olduğunu düşünmektedir. Çünkü aslında Türkçedeki kullanım biçimi bakımından kimlik; kişinin kendi bilinciyle yapmış olduğu bir seçimden ziyade zorunluluktan doğan bir bağlılığa, çok olanla aynışmaya atıfta bulunmaktadır. Bu yönüyle kimlik dikkate alındığında aslında bir “ayrışmadan” çok bir “aynışma” durumunun söz konusu olduğu görülmektedir. Ancak kimlik kavramı; birey ve bireyin seçimleriyle bağlantılı bir durumdur ve bunun sonucu olarak birey kendisini diğerlerine nazaran değiştirdiği, farklılaştırdığı ölçüde aslında kendi kimliğini oluşturabileceği belirtilmektedir. Bu durum dikkate alındığında toplumda sayısı bilinmeyecek kadar kimliğin var olduğundan bahsedilebilmektedir. Kimlikte bu sayısız değişikliklerin neden olduğu temel sorunlardan bazıları kimliğin kendi içinde ötekileştirme veya sınıflandırma ve diğer farklı kimlikleri göz ardı ederek teke indirme eğiliminde bulunmasıdır.

Türkiye Cumhuriyeti sınırlarının içerisinde birbirinden farklı birçok etnik kimlik ortak bir toplumda yaşamaktadır. Kürtler, bu çeşitli etnik kimliklerden biridir. Bu çalışmada amaçlanan şey sosyal medyada Kürt algı ve imajını Ekşi Sözlük üzerinden araştırmak, bu konu üzerine inceleme yapmaktır. Ekşi Sözlük'te bulunan yorumların incelenmesiyle özgün bir araştırma meydana getirmek amaçlanmaktadır.

1.3. Araştırmanın Problemi

Kimlik kavramını ele alan çalışmalar ve bu çalışmaların Sosyal bilimlerde ortaya çıkması 1950 ve 1960'lı yılların sonuna denk geldiği görülmektedir ayrıca Erikson'un yaptığı çalışmalarda kendisini göstermektedir. Yapılan çalışmalar incelendiğinde ortaya şöyle bir sonuç çıkmaktadır: 1950' yılının öncesine denk gelen herhangi bir kimlik kavramını içerisine alan bir çalışmanın varlığından söz edebilmek mümkün olmamaktadır. Erikson, yaptığı çalışmalarla kimlik kavramını ele alan çalışmaların çoğuna öncülük etmektedir. Kimlik kavramını besleyen birçok kaynağın varlığından bahsedilmektedir. Bu kaynaklar; doğuştan sahip olunanlar ile çevrenin etkisiyle ortaya çıkanlar olarak ele alınmaktadır. Yaş, fiziksel yapı, cinsiyet ve kişilerin aidiyet duygularıyla bağlı oldukları etnik gibi özellikler bireylerin doğuştan sahip oldukları kaynaklara örnek verilmektedir ve meslek, inanç, eğitim gibi özellikler ise çevrenin etkisiyle bireylerin hayatlarına etki eden kaynaklar olarak tanımlanmaktadır. Bireyin dünyaya gelmesiyle başlayan ve dünyaya geldikten sonra çevrenin de katkısıyla sahip olunan bütün özellikler hem durgun hem de enerjik olarak adlandırılan durumları içerdiği ortaya çıkmaktadır. Kimlikler, dinsel ve etnik kimlikler olarak kendi içinde ayrılmaktadır ve kimlikler, kişilerin kendi hür iradelerinin sonucudur. Bireyler sosyalleşme ekseninde ve içinde bulundukları çevrenin etkileşimiyle oluşan enerjik bir yapısının olduğu görülmektedir (Kurt, 2012: 127).

Etnisite kavramı, 1960'lı yıllarda "kabile toplumları" olarak adlandırılan toplumların yerine kullanılmaya başlanmıştır (Eriksen, 2002: 11-150). Etnisite kavramı incelendiğinde; aidiyet duygusunu bünyesinde barındırmaktadır ve kişilerin sahip oldukları etnisiteye özgü kültürel davranışlarını gösterdikleri görülmektedir. Aynı zamanda etnisite kavramı, kişileri toplumu oluşturan ve öteki olarak adlandırılan yapıları farklılaştırdığı açıklanmaktadır. En son olarak da etnisite kavramı kişilerin ortak olarak algıladıkları ve onları birbirlerine bağlayan özelliklere sahip olmaları olarak da ele alınmaktadır (Marshall, 1999: 215). Kimliği meydana getiren bazı kavramların varlığına işaret edilmektedir ve bu kavramlar; ırk, millet, inanç, cinsiyet ve etnisite olarak gösterilmektedir (Yanık, 2013: 229).

Ulus kavramının özüne bakıldığında bağlayıcı, birleştirici ve tanımlayıcı niteliklerin varlığından bahsetmek mümkündür. Ulus kavramını oluşturan bireyler, aynı düşünme tarzını benimseyen kişiler olarak ele alınmaktadır ve bu kişiler yaşadıkları yaşamlarını oluşturan ve yaşamsal hikaye olarak adlandırılan bu durumla bir gelecek inşa ettikleri açıklanmaktadır. Renan'a

göre; ulus olmak bazı şartları öne sürmektedir ve bu şartlar tanımlanmaktadır. Geçmişte yaşanmış ortak zaferler, günümüze gelindiğinde ise insanları bir arada tutan ortak bir iradenin varlığı ile ayrıca insanların bir arada olmasıyla olandan daha güzel olacak olan güzel şeyleri yapma istekleri neticesinde ulus meydana gelmektedir (Renan, 2019: 50). Ulusların bütünlüğü olarak tanımlanan kavram; ortak bir geçmişten bahsedebilmeyi olanaklı kılan değerlerin vurgulanması olarak tanımlanmaktadır ve değerler farklılıklarla ilişkilendirilerek ele alınmaktadır ayrıca bir kolektiflik durumunun olduğu görülmektedir (Renan, 2019: 38). Schermerhorn'a göre; modern dünyayı oluşturan toplumları meydana getiren ve birbirlerinden farklı olan alt bölümlerden oluştuğunu dile getirmektedir. Toplum bir bütün olarak tanımlan, maktadır ve bu bütün bünyesinde bu farklı alt bölümler alt bütünlük oluşturmaktadırlar. Alt bütünlük olarak ele alınanlar "etnik grup"a işaret ettiği anlatılmaktadır. Etnik grupları oluşturan bazı unsurlardan söz edilmektedir. Bu semboller; dil birliği, aşiret yapılanması, akrabalık, fiziksel olarak benzeme durumu gibi özelliklerin yanında paylaşılan ortak bir tarihin varlığı ve kültürel semboller olarak tanımlanmaktadır (Schermerhorn, 1996: 17). Schermerhorn etnik grubu bir sınıflandırmaya tabi tutmaktadır. Bir etnik grup; isinlendirmeye sahiptir, ortak soyaait olan bir mitin varlığından bahsedilmektedir, paylaşılan tarihsel anılar mevcuttur, ortak kültürü var olan diğer kültürlerden farklılaştıran birden fazla özellik vardır son olarak sınırları belli olan, anavatan olarak adlandırılan toprak parçasıyla ilişkili omaktadır (Smith, 1991: 21).

Ulus devletleri oluşturan birçok etnik grubun varlığından bahsetmek mümkündür. Ulus devlet ve etnik grup kavramlarının ele alınması çalışmanın problemi açısından önemli olmaktadır. Bu çalışma bir algı ve imajı araştırmaya yönelik olmasından dolayı ve ayrıca Kürtlerin de bir etnik grup olarak tanımlanmalarından dolayı ulus devlet kavramı ele alınmaktadır. Toplumda var olan herhangi bir etnik gruba dair bakışını bilmeden sorunlara çözüm üretilmesi eksiklik durumu olarak görülmektedir.

Çalışmanın hedeflemiş olduğu sorular aşağıda belirtilmektedir. İkinci sorudaki somut verilere dayanılarak birinci soruyla ilgili fikir verme amacı bulunmaktadır.

1. Türk toplumunun Kürtlerle ilgili algısı nedir?
2. Sosyal medya mecralarından önemli bir tanesi olan Ekşi Sözlük kullanıcılarında Kürtlerle ilgili algı nedir?

1.4. Araştırmanın Yöntemi

İçerik analizi tekniği sosyal bilimlerde sıklıkla kullanılan kullanılan bir teknik olarak ortaya çıkmaktadır. İçerik analizi, 16. yüzyılda kendisini iletişim araçlarından biri olan gazetelerde dini söylemlerin ne ölçüde yer aldığını göstermek amacıyla kullanıldığı görülmektedir.

İçerik analizi ile yapılan çalışmalar yaşanan zaman ile kıyaslandığında uzak oldukları ortaya çıkmaktadır. 20. yüzyıl başlarında gazetecilik alanında eğitim gören öğrenciler yaptıkları bu çalışmalarda içerik analizini şu konularda gerçekleştirmişlerdir: İç politika, iş, suç işleme, boşanma, spor. 1930'lu yıllara bakıldığında ise Harold D. Lasswell ve arkadaşları iletişim, politika ve propaganda ilişkilerini açıklamak amacıyla çalışmalar meydana getirdikleri görülmektedir (Aziz, 2015: 131-132). 1960'lı yıllarda ise, bilgisayar destekli içerik analizi uygulamalarının kullanılmaya başlandığı belirtilmektedir ve bununla birlikte sayı olarak çok olan ve hacimce büyük olan metinler daha sistemli ve kolay yapılabildiklerinin imkanı hale geldikleri anlatılmaktadır (Yıldırım, 2015: 116).

Araştırmayı gerçekleştiren araştırmacı içerik analizi tekniği sayesinde metinlerin, belgelerin, dokümanların, temaların vb. içeriklerini belli kurallar çerçevesinde nesnel açıdan analiz edebildikleri görülmektedir. İnsan birçok boyuttan meydana gelmektedir ve bu boyutlar şu şekilde ele alınmaktadır: Biyo, Psiko, sosyal ve Kültürel. Bu boyutlar insanın manevi boyutu olarak tanımlanmaktadır ve tek bir bilim dalının sahip olduğu bakış açısıyla anlamak veya açıklamak yeterli olmayacağı söylenmektedir. Aynı zamanda insanın sahip olduğu düşünce ve davranışlar da statik değildir. Sürekli değişkenlik gösterdikleri görülmektedir. İnsanın içerisinde yer aldığı karmaşık ve kompleks olan ilişkiler ağı mevcuttur ve aynı zamanda insan bu ağ içerisinde yaşamını idame ettirmektedir. Bütün bunlar dikkate alındığında insanı anlamak amacıyla bütüncül olan bir bakış açısına ihtiyaç duyulduğu ortaya çıkmaktadır (Yıldırım ve Şimşek, 2008: 28).

İçerik analizinin temel amacı şu şekilde açıklanmaktadır: Toplanan verileri açıklamaya yardımcı olacak kavramlara ve ilişkilere ulaşma. Yorumlar ve elde edilen veriler içerik analizi sayesinde derinlemesine bir işleme maruz kalmaktadır ve bunun sonucunda yeni kavramların ortaya çıktığı belirtilmektedir. İçerik analizinde meydana gelen işlem, birbirine benzeyen verileri belirli kavramlar ve temalar çerçevesinde bir araya getirmektir ve bunları okuyucunun anlayacağı şekilde düzenleyerek yorumlamaktır (Yıldırım ve Şimşek, 2008: 227).

İçerik analizi, “haberleşmenin içeriği hakkında tündengelim yapabilmek için aynı içeriğin temelini oluşturan çok geniş kapsamlı sonuçları incelemek bakımından geliştirilmiş bulunan çok amaçlı bir araştırma yöntemidir” (Tokgöz, 1983: 133). İçerik analizini oluşturan konu, iletişim sürecinde kendisini vareden metindir. İçerik analizinin amacı ise, metinleri oluşturan içeriklerden sosyal gerçeğin boyutlarına yönelik çıkarımlardır (Gökçe, 1995: 26).

Bu çalışma içerik analizi yöntemi ile ele alınmaktadır. Araştırma, Ekşi Sözlük'ten alınan yorumlar ve bu yorumların yorumlanması olarak ele alınmaktadır. Yorumların içeriğine bakıldığından ve yorumlardan değerlendirmeler yapıldığından içerik analizi yöntemi tercih edilmiştir. Bu çalışmada nicel veri olarak yorumların sayısı belirtilmektedir ve nicel veriler olarak sadece sayılar mevcuttur. Nitel veri olarak ise, yorumların değerlendirilmesi, yorumların içeriğine bakılması ve yorumlar ışığında yeni değerlendirmelerin yapılması olarak ele alınmaktadır.

1.5. Araştırma Verilerinin Toplanması ve Analizi

Çalışmada verilerin toplanmasında “dokümantasyon yöntemi tekniği” kullanılmıştır. Araştırmanın bu kısmının oluşturulması için makalelerden, tezlerden ve kaynaklardan destek alınmıştır. Literatür taraması araştırmanın temele oturtulmasına ve desteklenmesine yardımcı olmuştur.

Bilim ve teknoloji hızla gelişmektedir ve bu durumun sayesinde araştırma sayılarında belirli bir artışın olduğu gözlenmektedir. Önceki dönemlerde yalnızca nicel veri toplama teknikleri ve analizleri ile sayısal veriler ve genellenebilecek nitelikte ifadeler kullanılan araştırmalar yapılabilmekteydi. Ancak 21. yüzyılın başlarından itibaren yeni bir araştırma yöntemi kullanılmaya başlamıştır. Bu araştırma yöntemi olay, olgu ve durumları yorumlayıcı ve anlamlandırma amacı taşımaktadır. Eğitim alanından sağlık alanına, işletme alanından psikoloji alanına kadar birçok alanda kullanılan bu araştırma yöntemi nitel araştırmalardır. Bu araştırmalar, kişilerin tutum ve tavırlarını, görüşlerini, tecrübelerini daha ince işleyen bir yaklaşım ile daha derinlemesine bir yaklaşımla anlamayı, yorumlamayı ve betimlemeyi amaçlayan bir araştırmadır. Bu araştırmalarda, söz konusu araştırılan olayın, kişinin veya olguların sayılabilir nitelikte olan miktarı, ortalaması, sayısı gibi etmenler dikkate alınmamaktadır. Bundan ziyade detaylı bir anlama çabası, anlamak için sorulan “nasıl, niçin” gibi sorularla ortaya çıkarılma amaçlanan araştırmalardır (Denzin ve Lincoln, 1998).

Nitel araştırmaların yürütülmesi esnasında birtakım araştırma desenlerinden yararlanıldığı görülmektedir. Bunlar; fenomenoloji, durum çalışması, eylem araştırması, anlatı araştırması, etnografya ve gömülü teoridir (Saban ve Ersoy, 2019). Nitel araştırmada bulunan bu desenler, eğitimden psikolojiye, sosyolojiden antropolojiye çeşitli alanlarda kullanılmaktadır. Araştırmacıların hangi alanda olduğu önem atfetmeksizin öncelikle kafalarında bir fikirle, araştırma konusu belirlemeli ve şekillendirmelidirler. Bu aşamayı belirlenen konu ile ilgili yazın incelemesi izlemelidir. Beraberinde kullanılacak araştırma yönteminin ve deseninin seçilmesi, konuyla ilgili verilere ulaşılması ve toplanması, verilerin organize edilmesi ardından bir analize tabi tutulması sonucunda bulguların ortaya konulması ve rapor aşamasıyla çalışmanın yayınlanması aşamaları takip etmektedir (Punch, 2006).

Yazılı haldeki belgelerin içeriklerinin titizlikle ve sistematik olarak analize tabi tutabilmek için kullanılan nitel araştırma yöntemlerinden biri doküman analizidir (Wach, 2013). Doküman analizi yönteminde basılı ve elektronik materyaller olmak üzere tüm belgelerde kullanılabilir. Sistemli bu yöntemin amacı bu belgeleri incelemek ve değerlendirmektir. Doküman analizi nitel araştırmada kullanılan diğer yöntemlere anlam çıkarmak, söz konusu konu hakkında bir anlayış ortaya koymak, deneysel bilgi geliştirmek için verileri incelemek ve yorumlamak konusunda benzerdir (Corbin ve Strauss, 2008).

Yapılan araştırmanın bir parçası olan dokümanlar çeşitli amaçlara hizmet ederler. Dokümanların özel olarak beş işlevi bulunmaktadır (Bowen, 2009). *Bunlardan ilki* dokümanlar ancak araştırma içerisindeki katılımcıların faaliyette bulunduğu bağlam hakkında verilere sahiptir. Geçmişte yaşanmış olan olaylara tanık olan belgeler geçmişle beraber bugüne de ait bilgiler içerir. Bu nitelikte bilgiler ve iç görüler, belirli konularda tarihsel kökenleri araştırmacıların anlamasını sağlayabilir, mevcut olan araştırmalarda olguları etkileyen şartları gözler önüne serebilir (Bowen, 2009). *İkincisi*, dokümanlarda sunulan bilgiler, bazı soruların sorulmasını ve araştırmada özellikle gözlemlenmesi gereken bazı hususları önerebilir (Bowen, 2009). *Üçüncüsü*, dokümanlar ek araştırma verileri sağlamaktadır. Dokümanlardan elde edilebilir bilgilerin bir bilgi tabanında yer alması mümkündür. Araştırmacılar, araştırma süreci içerisinde analiz edilmesi gereken dokümanlara ulaşmak için kütüphane kataloglarına ve arşivlerine göz atabilirler (Bowen, 2009). *Dördüncüsü*, dokümanlar değişimin ve gelişimin izlenmesi için bir araç sağlar (Bowen, 2009). Araştırmacının bir belgenin değişik taslaklarına ulaşabilir olması halde, değişikliklerin tanımlanabilmesi için bunları karşılaştırma imkanına sahiptir. Bir taslağın içinde ufak çaplı değişiklikler dahi bir projenin kayda değer gelişmelerini yansıtabilmektedir (Yin, 1994). Periyodik raporlar ve nihai raporlar araştırmacının kuruluş veya programın zamanla ne şekilde çalışmakta olduğunu net bir profilini sunmak için de kullanılabilmektedir. Sonuncusu dokümanların, bulguları doğrulamada veya farklı kaynaklardan ulaşan kanıtları doğrulamada yardım alınacak bir yol olduğudur (Bowen, 2009).

Bu çalışmada toplanan veriler Ekşi Sözlük'te bulunan yorumlardır. Kürt ve Kürtler başlıklı kelimelerin aratılması sonucunda ortaya çıkan yorumlar alınmıştır ve kategoriler oluşturulmuştur. Bu kategoriler üç başlık altında toplanmaktadır. Bunlar: olumlu yorumlar, olumsuz yorumlar ve nötr yorumlardır. Olumlu ve olumsuz yorumlar alt kategorilere ayrılmıştır. Bu alt kategorileri oluşturan başlıklar yorumların içerisinde çokça vurgulanan kelimelerden yola çıkılarak oluşturulmuştur.

1.6. Araştırmada Karşılaşılan Güçlük ve Sınırlılıklar

Bu çalışmada elde edilen veriler sosyal medya platformu olan Ekşi Sözlük'ten alınan yorumlara dayanmaktadır. Yalnızca bu sosyal medya platformundaki yorumların kullanılması bu çalışmanın sınırlılığıdır. Ayrıca tarama aşamasında belirli kelimeler kullanılarak bir tarama işlemi yapılmıştır. Tarama işlemi yapılırken kullanılan kelimeler 'Kürt' ve 'Kürtler' kelimeleridir. Ekşi Sözlük üzerinde sadece Kürt ve Kürtler başlığındaki yorumlar dikkate alınmıştır. Yine belli kelimelerin taratılması çalışmanın sınırlılığını oluşturmaktadır. Yorumların alınmış olduğu Ekşi Sözlük platformu bir dönem erişim engeline uğramıştır ve yorumlara ulaşamamıştır. Sitenin görüntülenememesi nedeniyle verilere ulaşım mümkün olmamıştır. Bu durum da araştırmanın sınırlılıklarından biridir. Yorumlar sadece belli bir zaman aralığında paylaşılmıştır. 'Kürt' başlığı altındaki yorumlar 2000 senesi ile 2022 senesi arasındaki yorumlardır, 'Kürtler' başlığı altındaki yorumlar ise 2003 senesi ile 2022 senesi arasındaki yorumlardır. Alınan yorumlar da sadece belli bir zaman aralığında kaldığı için çalışmanın bir sınırlılığını da bu oluşturmaktadır.

1.7. Literatür Özeti

Türkiye’de Kürtlerle ilgili birçok araştırma yapılmıştır. Yapılan bu araştırmalardan birkaçı aşağıda verilmiştir.

SETA ve Polmark (2009)’ın “Türkiye’nin Kürt Sorunu Algısı” başlığıyla yapmış olduğu bir çalışma vardır. Bu çalışmada amaç Kürt meselesinin toplum nezdinde nasıl algılandığını ortaya çıkarmaktır. Çalışma Kürt meselesine değinmiştir ve bu çalışmayla beraber Kürt meselesinin toplumda Türkiye’nin önemli problemlerinden biri olarak algılanmakta olduğunu ortaya çıkarmıştır. Çalışmanın toplam yedi bölümü bulunmaktadır.

Yapılan çalışmalardan bir diğeri “İzmirli Orta Sınıfta Kürt Algısı: Mekan, Sınıf ve Kentsel Yaşam” isimli çalışmadır. Bu çalışmasında Saraçoğlu (2010) Türkiye’deki batı şehirlerde bulunan yoksul haldeki bir Kürt kitlesinin olduğundan bahsetmiştir. Batı şehirlerinde “Kürtlerin” ve “Kürtlüğün” algılanma şekli Kürt meselesinin önemli konularından biridir. Çalışma, ekonomik ve sosyal nedenlerle yaşanan bu göçle yer değiştiren Kürtlerin bir topluluk olarak görünmelerine ve şehir hayatında gündelik yaşamın bir parçasını oluşturmalarına değinmektedir. Bu çalışmanın üzerinde durduğu mesele Kürtlerin ve Kürtlüğün dışarıdan bakan bir gözle ne şekilde algılandığıdır. Bu çalışmayla mevcut algının değişimine yönelik kimi işaretlerin Batı şehirlerinde ve göç almış küçük yerleşim yerlerinde örneğin Altınova gibi yerlerde gözlemlenmesinin mümkün olduğunu göstermektedir.

Diğer çalışmalardan biri de “Türkiye’de Kürt Sorunu ve PKK Algısı: Diyarbakır Stk’lar Örneği” isimli çalışmadır. Bu çalışmada Bulut (2021) PKK’nın terör örgütü olarak ya da Kürt halkının temsilcisi olarak tanımlanması konusunda politik yoksunluk ve sosyo-kültürel yoksunluk arasındaki ilişkilere odaklanmıştır. Bu araştırmanın sonucunda sosyo-kültürel ve politik yoksunluk hisseden gurup PKK’yı Kürt halkının bir temsilci konumunda gördüklerini göstermiştir. Geçmişte ve bugün yaşanan zorunlu göçlerin, Diyarbakır cezaevinde kişilerin anadil kullanımına yönelik kısıtlamalarda bulunulmasının, eğitimde anadil kullanımının yasaklanmasının ve buna benzer problemlerin PKK’nın meşruiyet kazanması noktasında etkisinin bulunduğu görülmüştür.

2012 yılı Aralık ayında Heinrich Böll Stiftung Derneğiyle ortaklaşa ortaya koyulan “Kürt Meselesinin Çözümüne İlişkin Algılar, Aktörler ve Süreç” isimli çalışma bu alanda yapılan çalışmalardan biridir. Bu çalışma Kürt sorununun iki temel nedeninin olduğunu ifade eder. Bu nedenlerden ilki Türkiye Cumhuriyeti Devleti yönetimlerinin demokrasiyi kurumsal seviyeye taşıyamamış olması ve halka mal edememiş olmasıdır. Bu durum devletin önemli bir kısmının farklı şekillerdeki tepkilerini dile getirmelerine neden olmuştur. İkinci olarak Türkiye Cumhuriyeti Devleti’ndeki yönetimlerinin farklı bir Kürt kimliği olgusunun 1920’li yılların başlarında, 1990’lı senelerde ve daha sonraki dönemlerde kabul etmiştir. Kalan dönemlerde ise Kürt kimliği olgusun

üstü örtülü bir şekilde kabul ettiklerini ifade etmişlerdir. Kürt Meselesinin Çözümüne İlişkin Algılar, Aktörler ve Süreç” isimli bu çalışma sahadaki Kürt sorunun yalnızca insan ve azınlık hakları konusuyla sınırlı olan bir problem olmadığını ortaya koymuştur.

Literatür incelendiğinde söz konusu çalışmalar bu çalışmadan farklıdır. Literatür özeti içinde bahsi geçen çalışmalar daha çok Kürtleri konu alan çalışmalardır. Bu çalışmalar Kürtlerin algı ve imajları konusunda beklenen araştırmayı sağlamamaktadır. Sokakta yapılan bir anketle amaçlanan verilere ulaşmak zor bir durum olacaktır. Araştırmada yorumların elde edildiği sosyal medya platformu olan Ekşi Sözlük bu halde binlerce kişiyle hazırlanacak olan anketten daha verimli sonuçlara ulaşmayı sağlamaktadır. Yukarıda özet halinde verilmiş olan çalışmalar ile bu çalışma kıyaslandığında yukarıdaki çalışmaların sadece Kürt sorununa ya da Kürt meselesine dair olduğu söylenebilir, ancak bu çalışmada amaçlanan Kürt algı ve imajını ortaya koymaktır. Bu çalışma bu tarafla yapılmış olan diğer çalışmalardan farklı bir konumdadır.

İKİNCİ BÖLÜM

2. KAVRAMSAL VE KURAMSAL ÇERÇEVE

2.1. Ulus Devlet

Guibernau (1997: 92)'ya göre ulus, topluluk bilincine sahip olan, ortak bir kültürü paylaşan, belirli bir toprak parçası üzerinde yaşayan, ortak bir geçmiş ve gelecek planlarına sahip olan ve kendi kendini yönetme yetkisini elinde bulunduran bir toplumdur. Sönmezoğlu (2000: 697) ise ulusu şöyle tanımlamaktadır: Ortak bir geçmiş ve gelecekle ilişkili olarak benzer düşüncelere sahip olan bireyler yani bir inanç sitemini benimseyen ve bilinç birliği içinde yer alan bireylerin oluşturduğu topluluktur. Weber'in de ulus tanımı mevcuttur. Weber ulus tanımını "karşıtlık prensibi" ne dayandırarak açıklamaktadır. Weber (2000: 257)'ye göre ulus, diğer adıyla millet "her şeyden önce belli bir grup insanın başka insanlara karşı sahip oldukları belirli dayanışma duygusunu harekete geçirebilecekleri" anlamına gelmektedir. Weber devleti şöyle tanımlamaktadır: Toprak, millet ve meşru gücün kullanılmasıdır. Devlet meşruiyetini din, dil ve etnik aidiyet gibi ortaklıklardan almaktadır. Milli devlet mensubu olanlar, farklılık bilincine ve "biz" duygusuna sahip olanlardır. Weber'e göre milli devlet; bu sahip olunan bilinci ve biz duygusunu sürekli yeniden üreten ve entegre eden içsel mekanizmalara sahiptir (Koçdemir, 2002: 150-151).

Ulus devletler kendilerini diğer devletlerle iş birliği içinde oluşturdukları "uluslararası bir sitem ve bu sistemin fonksiyonları" ile tanımlamaktadırlar. Ulus devletin sınırlarının ulusal kararlarla çizilmediği, antlaşmalarla meşruiyet kazanan ve diğer devletlerin tanımaları ile kesinlik kazanıldığı belirtilmektedir. Uluslararası sistem, dünyada bir devlete ait olmayan hiçbir bölgenin kalmayışından ve devletlerin kendi iç işlerinde mutlak egemen oluşlarından hareketle tanımlanmaktadır (Wallerstein, 1998: 127-128).

Mera'ya göre devlet; amacının toplumsal düzenin inşa edilmesi, adaletin ve toplumsal iyiliğin sağlanması ve sınırları belli olan toprak parçası üzerinde yaşayan insanların bir araya getirdiği topluluktur ve ayrıca toprak parçası üzerindeki meşru otoriteye sahip siyasal bir örgütle sarılmış toplumun çoğunluğu tarafından desteklenen bir organizasyondur (Aktaran Öztekin, 2003: 26). Teziç (2003: 113)'e göre, devletin canlı olmasını sağlayan belli koşullar mevcuttur: Ülke, insan topluluğu, siyasi ve hukuki teşkilatlanma. Devletin var olabilmesinin şartı bu üç koşulun bir arada olmasıdır. Bu üç koşulun birincisi olan, devletin sahip olduğu yetkilerini kullandığı sınırları belirli olan toprak parçası üzerinde yerleşik olarak bulunan "ülke"dir. İkincisi, devletin sahip olduğu yetkilerinin

yöneticiler vasıtasıyla yönetilenler üzerinde kullanıldığı ve bireylerden oluşan halk topluluğudur. Sonuncusu ise, devletin gerektiğinde kullandığı zorlama gücünü elinde tutan siyasi ve hukuki bir teşkilat yapısına sahip oluşudur. Bu unsurlardan yola çıkarak devlet, belli bir toprak parçası üzerinde ve zorlama gücü olan teşkilatlı bir kurum olması tanımı yapılmaktadır.

Wallerstein'e göre, her birey hukuksal açıdan tek bir devlete bağlıdır ve her devlet çoğunluğu elinde tutmak istiyorsa yasal bağlayıcılıklara sahip bir dizi karar almak mecburiyetindedir. Modern devleti Wallerstein şöyle tanımlamaktadır: Kendine ait resmi dili, özgül eğitim programlarına sahip okulların varlığı, kendine has davranışı ve kuralları olan ordusu, aile yapısı, yasaları vs. ile var olan yapıdır (Wallerstein, 1998: 128-129).

Guibernau (1997: 93)'ya göre ulus devlet; sınırları belli olan bir toprak parçası içerisinde yasal güç kullanma hakkına sahip olan, yönetimi altındaki halkı ortak kültür, değerler oluşturarak gelenekler çerçevesinde birleştirmeyi amaç edinen ortaya çıkan devletin oluşumuyla tanımlanan modern bir olgudur. Ulus devlet, 16. Ve 18. Yüzyıl arasında Batı Avrupa'da ortaya çıkan bir toplumsal düzen olarak tanımlanırken, insan yaşamının her alanında örneğin ekonomide, politikada, düşüncede, bilimde ve teknolojide vs. daha önce var olmayan oluşumları kapsayan Kapitalizm sürecinin bir ürünü olarak tanımlanmaktadır (Şaylan, 2003: 33). Avrupa'da ortaya çıkan ve ulus devlete katkısı olan devrim niteliğinde üç gelişmeden bahsetmek mümkün olmaktadır. Bunlardan birincisi; ekonomik entegrasyon sonucunda devletin merkezi konuma yükselmesi, ikinci olarak bilimsel gelişmelerle birlikte teknik desteklerin sağlanması sonucunda teknik uzmanlık ve bürokrasiyi yükselişinin yanında kaynaklardan yüksek verimlilikte yararlanılması ve egemenliğin pekiştirilmesi; son olarak ise geleneksel olarak görülen kilise varyantlı otoritelerin devlet egemenliği ve vatandaşların eşit olduğu yönünde gelişen dünyasal bir kurtuluş amacı olmasıdır (Smith, 2002: 173-176).

halbuki bu topraklarda en az türkler kadar eski, bu topraklarda en az türkler kadar emeği olan halk. bu ülkede yaşayan herkesin sahip olduğu haklara doğal olarak sahip olması gereken ve bu ülkenin batı topraklarında yapılan her yatırımın doğusunda da yapılmasını isteyen, çeşitli bahanelerle yüzyıllardır görmezden gelinen topraklarının görülmesini isteyen halk. Ermeniler gitti, rumlar gitti, lazlar, çerkezler vs ufaktan kayboldu. Bırakın onlar kalsın bari bizimle. çok mu güzel olacak mermer olsak?

bonadrag
16.11.2007

çoğunluğu pkk taraftarı olmayan ve 1000 yıldır aynı coğrafyada yaşadığımız insanlar hakkında yazdıklarınız utanç verici. beraber kurtuluş savaşı vermişiz, yeni bir ülke kurmuşuz. bunca yıl kürt ve türk birbiriyle evlenmiş, sevgili olmuş, arkadaş olmuş, beraber gülmüş, ağlamış, aynı takımı tutmuş, fakirliği, zenginliği görmüş, depremlerde ölümü beraber yaşamış. yanyana yaşamadıkları ıyı ve kötü olay kalmamış. Bunların hiçbir önemi yokmuş gibi davranmak doğru mu? kürdün kötüsü varda almanın, japonun, çerkesin, boşnağın, arnavutun yok mu? biz türklerin tamamı hatasız, mükemmel insanlar mı?

alteregohenry
13.10.2009

Ekşi Sözlük'ten alınan yukarıdaki yorumlar ulus-devlet kavramının önemini vurgulamaktadır. Ulus devlet; halk, yönetim ve siyasi politikalar sonucu varlığını sürdüren bir yapılandırma. Bu yapılandırmanın olmazsa olmazlarından biri ülkenin sınırları içerisinde yaşayan “halk”tır. Sözlük yorumları incelendiğinde yorumlardaki vatandaş/halk kelimesine yapılan vurgu ulus devlet kavramına yönlendirmede etkili olmaktadır. Yorumların içeriğine bakıldığında; yorumlarda yer alan sınırları belli toprak parçasının varlığı, toprak parçası üzerinde yaşayan bir halkın olması gibi ulus devleti oluşturan yapılar, çalışmada kullanılan ulus devlet kavramını kullanmak konusunda önem arz etmektedir.

Ortaçağ'da feodal düzen olarak adlandırılan bir düzen mevcuttu ve bu düzende dört sosyal sınıf var olmaktaydı: Soylular, Rahipler, Köylüler ve Serfler. Sınıflar kesin çizgilerle birbirlerinden ayrılmaktaydı ve soylular ve Kilise(rahipler) ayrıcalıklı olan sınıfı temsil etmekteydi ve söz sahibi olan sınıflardı (Tanilli, 2010: 51-52). Temel geçim kaynağı topraktı ve bu toprağı elinde bulunduran soylular sınıfı, sosyal sınıfın en altında yer alan serflerin yaptığı üretimden kendilerine düşeni alan sosyal sınıftır. Soylular sınıfı sadece temel geçim kaynağı olan toprağı elinde bulundurmakla kalmayıp, askeri gücüde paylaşmaktadırlar. Kral merkezi açıdan donanımlı bir ordu kurmanın maliyetli olduğunu düşündüğünden feodal sistemde bu ihtiyacı soylulara devretmiştir. Bu durumunu sonucunda soylular bağımsız olurken aynı zamanda kralın da mutlak egemenlik kurması önündeki bir engeli dönüşmektedir (Köktürk, 2011: 80). Feodal sistemin en etkili sınıfı olan Kilise, bir örgüt gibi bütün Hristiyan dünyasına yayılmış, amaçlarını gerçekleştirebilmek için toplumun her alanına hakim olmuştur. Eğitimden vergiye her türlü toplumsal ilişkiye müdahale edebilecek kadar büyük bir güce sahip olmaktadır (Çetin, 2002: 82).

2.2. Etnisite

Etnisite kavramı; var olan birtakım özelliklerin paylaşılmasıdır. Bu özellikler hem kültürel hem de biyolojik olarak ele alınmaktadır. Ayrıca beraber olduklarında bir uyumun varlığından söz edebilmek mümkün olmaktadır. Etniste; birlikte uyum içinde hareket eden varlıkları tanımlayan bir kavram olarak ortaya çıkmaktadır (Hutchinson ve Smith, 1996: 4). Etnisite kavramı; bireyin kendisini öteki olarak adlandırılan bireylerden ayrı bir yere yerleştirdiği ve kendisine bir kimlik edinme çabası olarak ortaya çıkmaktadır ve buna bağlı olarak meydana gelen bir olgu olarak tanımlanmaktadır. Birey kendisine “Ben kimim?” sorusunu sormaktadır ve bu soruya verdiği cevapla sadece vatandaş olarak mensup olduğu ülkeye veya üyesi olduğu ekonomik sınıfa atıf yapmadığı görülmektedir. Ortaya çıkan sonuç ise; bireyin kendisine ait olan birden çok tanımlama seçeneklerine yöneldiği belirtilmektedir (Nişancı ve Işık, 2015: 197).

19. yy'da ırksal anlamlar kazanan “etnik”, günümüzde yalnızca ırksal olarak değil ortak dil, tarih, kültür, bağlılık, din, ırk gibi değerlerin bir araya getirdiği insanların oluşturduğu grup adıyla kullanılmaktadır. Etniklikte sadece biyolojik farklılık, olmazsa olmaz aranan bir unsur değildir

(Erkal, 2001: 2). Etnisite akademik açıdan ilk kez Amerikan Sosyolog David Reisman tarafından kullanılmış, 19. yy'a kadar Hristiyanlar tarafından kendi dinine mensup olmayanlar için kullanılan bir terim olmaktan çıkmış, sosyal ve siyasi alanda etkili bir fikre; tüm insanlığın eşit olmadığı ve farklı kapasiteleri bulunduğu teorisine büyük katkılar yapmıştır (Nişancı vd., 2012: 110). Terim, bağımsızlık hareketleriyle birlikte önemini artırmıştır ve günümüzde sadece ırksal değil kültür, dil, din gibi toplumsal değerler çerçevesinde değerlendirilmektedir (Nişancı vd., 2012: 110)

Etnik grup; ırki grupla aynı anlama gelmemektedir ve kültürel bir ortaklık gerektirmektedir. Öte yandan etnik kavramı Birleşmiş Milletler tarafından 1979'da yapılan azınlık tanımı içerisinde yer almaktadır ve azınlığın, “etnik, dinsel, dilsel olarak nüfusun geri kalanından farklı özellikler taşıyan kendi kültür, gelenek, din veya dillerini koruma yönünde dayanışma sergileyen grup” olarak açıklanmasında kullanılmıştır (Rapor, 2007: 3).

Etnisiteyi inceleyen ilk sosyolog olarak Weber (Sağır, 2004: 6); hem kendinden sonraki düşünürlerden farklı bir perspektif benimsemiş hem de görüşlerine katılmayanları bile, etnisiteyi incelerken kendisine başvurmak mecburiyetinde bırakmıştır. Bu yüzden etnisite problemi üzerine yapılan tartışmalarda Weber'in çözümlemesi zorunlu bir başlama noktasıdır (Hechter, 1976: 1163). Diğer yandan da Weber'in etnisite algısı kendinden sonraki çalışmalardan da farklı olduğundan dikkat çekici bir biçimde, ilgili konuda çalışma yapanları zorunlu olarak bu yönde çalışma yapmaya teşvik ettiği ortaya çıkmaktadır (Banton, 2007: 1).

Etnisitenin içerdiği kimlik algısı kişinin kendini ait hissettiği sınıf ve statülerden etkilenebilir. Afro-Amerikan bireyin seçeceği tavır etnik kimliği ile kendine ait hissettiği sınıf arasındaki ilişkiden doğar. Örneğin farklı dini kimliği bir araya gelen bir etnik grup siyasi tercihini kullanırken içinde yaşadığı toplumun, kendi grubuna karşı tavrından etkilenecek bir karar alacaktır. Aynı zamanda bireyin kendi etnik grubuna olan bağlılığı ve grupla ilişkisinin gücü de belirgin bir etki yaratacaktır. Örneğin etnik kimliklerin siyasal tercihler üzerindeki etkisi sosyal bilimler için bir çalışma alanıdır (Nişancı vd., 2012).

Weber'e göre bir etnik grup; “fiziksel tip veya geleneklerin veya her ikisinin benzerlikleri ve ya kolonileşme ve göç hatıraları sebebiyle ortak bir kökene dair öznel bir inanç taşıyan insan gruplarıdır.” (Sağır, 2004: 7).

kürtlerin kökeni hakkında elimizde kesinleşmiş bir veri yoktur. bir çok bilimadamı onların hazar denizinin güney kıyılarından göç ettiğini düşünmekte. bu akla en yakın iddiadır. böylece kürtçe ve farsça arasındaki büyük benzerlik de açıklanmış oluyor. ayrıca bizzat kürt mitolojisinde kürtlerin kökeni hakkında anlatılan hikayelerin de iran'da geçmesi ve bu hikayelere hem farsların hem de kürtlerin sahip çıkması kürtlerin ve farsların, genetik olarak değil ama dilsel olarak, yakın akraba olduğu tezini doğruluyor.

galatyphoon
24.08.2005

mensup olduğum ırk. çoğunlukla esmer bilinseler de kökenleri sarışın ve renkli gözlüdür. selahaddin eyyubinin seferleri sonucu coğrafyamıza akın eden araplarla kurulan akrabalıklar bunun genel sebebidir. insanı saftır ama dürüştür. merttir ama kolay sinirlenirler. daha çok ağır işlerde çalışıp ailelerini geçindirme çabasıyla işe devam ederler. dilleri, kültürleri uzunca yıllar yasaklanmış sonrasında kısıtlamalarla ancak izin verilmiştir(seçmeli kürtçe, trt6 gibi devletin aşırı kontrolü altında). tanımayanın önyargısının ilk on dakikada kırılmasına sebep olurlar. ve herşeyden önce kürt annem-babamdır! kürt kardeşlerim ve arkadaşlarımdır! kürt anılarımdır! kürt kimliğimde yazılamayacak kökenimdir! kürt insandır!

kereste kesen testere
02.09.2013

eğer doğu görevimi van'da ve diyarbakır'da yapmadan önce simdiki gibi istanbul'da yasaşaydım muhtemelen ben de hiç hazzetmezdim bu ırkın mensuplarından lakin mesleğim gereği doğuda birçok vilayette bulunduğum için söyleyebilirim ki anadolu'nun en cömert en misafirperver halkı doğu halkıdır. hem de bunu kürt türk arap vs. ayırt etmeksizin söylüyorum.ülkede ki herşeyin en kötüsünü görebileceğiniz istanbul'da da kürdün de en kötüsünü görebilirsiniz zira bu sosyolojik açıdan ayrıca değerlendirilmesi gereken bir husustur. tıpkı lazlar yada diğer ırklarda olduğu gibi.

onelove
13.10.2019

Ekşi Sözlük'ten alınan yorumların içeriklerine bakıldığında Kürtlerin kökenlerinin farklı oldukları vurgulanmaktadır. Kökeninin farklı olması durumu etnisite kavramına dikkatleri çekmektedir. Etnisite kavramına bakıldığında belirli toprak parçası üzerinde kökensel olarak farklı birçok grup yaşamaktadır ve bir arada yaşamak için kan bağı şartı aranmamaktadır. Bütün bu parçadan yola çıkıldığında ise etnisitenin; kimlik, kökensel farklılık, birbirinden farklı grupların bir arada yaşaması aidiyet gibi kavramları bünyesinde barındırmaktadır. Bu nedenle Kürtler, Sözlük yorumlarında Türklerden farklı oldukları belirtilmekte, bu farklılığın nedeninin ise kökensel bir farklılık olduğu vurgulanmaktadır. Kökensel farklılıklar, kimlikler gibi kavramlar etnisitenin önemini ve etnisite ile aralarındaki ilişkiyi ön plana çıkarmaktadır.

Nesnel bir kan bağının önemi yoktur ve etnik gruplar özellikle siyasi alandaki grupların oluşmasına neden olmaktadır. Etnik grup ve ulus arasında, değişebilen bir ilişki vardır: etnik grup bilinci kendiliğinden bir ulusa dönüşmeyeceği gibi, egemen ulus içinde etnik olarak farklı olduklarını ileri süren etnik gruplarda, egemen ulus karşısında bir ulus sıfatı kazanamaz. Weber'e göre ulus; "kendisine ait bir devlette, kendisini yeterli bir şekilde ortaya koyabilecek bir fikir topluluğudur; bu nedenle bir ulus kendi devletini üretmeye eğilimli olan bir topluluktur." (Sağır, 2004: 8).

Kimlik, etnisite ve ulus gibi kavramlar insanda bir aidiyet duygusu hissettirir ve bu kavramlar Avrupa ve Batı merkezli düşünceye aittir. Batı'nın dışında kalan birçok toplumda ise insanların bir araya gelmesiyle oluşan birliktelikler bu kavramlarla tanımlanmazken, farklı kavramlarla ifade edilmektedir. Örnek verilmesi gerekirse Doğu toplumlarında kabile, aşiret, akraba vs. gibi kavramlarla birliktelikler ifade edilir ve bu insanların aidiyet ilişkilerini belirlemektedir. Kimlik, etnisite ve ulus gibi kavramlar modern düşünceyle ve modernleşmenin dünyaya yayılması sonucu her alanda kullanılan, etkisi görülen kavramlar olarak ortaya çıkmaktadır (Bilgin, 1996: 68).

Toplumsal yaşam birbirine yakın veya birbirine zıt kültürel, siyasal ve ahlaki sistemleri ortaya çıkaran bir yapıdır. Bu sistemler bireysel veya toplumsal gereksinimlerin karşılanması süresince farklılıklar ortaya koymaktadır. Bu gereksinimler değişime ve dönüşüme maruz kalırken, aynı zamanda parçalara ayrılmıştır ve hayali bir dünyanın meydana gelmesine, hayali dünyanın sürdürülmesine katkısı olmaktadır (Hall, 1998). Dorling'e göre farklılıkların varlıklarını gösterdikleri yerlerde aidiyetlerin ve grupların varlıklarından söz etmek mümkündür. Aidiyet ve gruplar, insanlar arasındaki benzerlikler ve farklılıklar üzerine tesis edilmiştir. İnsanları bir gruba duyduğu aidiyet duygusu, başkaları ile paylaşılan benzer özelliklerden ziyade başkalarından ayrı ve farklı olmayı belirtmektedir. İnsanlar yeme-içme, güvenme veya hareketlerinde serbest olmayı arzulayan varlıklardır ve bu sebepten ötürü kendilerini bir gruba ait hissetmek isterler. Eğer insanların bu ihtiyaçları giderilmezse insanlar kendilerini yalnız, mutsuz ve yabancı hissederler (Dorling, 2008).

Birden çok kültürü bir arada bulunduran çokkültürlü toplumlarda birey ve grupların aidiyet duygusunu en çok geliştirdiği bağlar etnik kökenli olan bağlardır. Kültür insanlığın bir ürünüdür ve dil, din, semboller gibi birçok öge kolektif bilincin bir ifadesi olarak etnik birlikteliklerin meydana gelmesinde önemli bir görevi üstlenmektedir (Barth, 1969). Etnik grup kavramının ortaya çıkabilmesi için farklı gruptan olan bireylerin çok az da olsa birbirleri ile temasta bulunması gerekmektedir ve birbirlerinin düşünce ve kültürel bağlamda farklı olduklarını deneyimlemeleri beklenmektedir. Bireyler yaşadıkları toplumda diğerleri ile bulundukları temas sürecinde kendilerinin diğer bireylerden dil, kültür ve inanç bakımından farklı olduklarını anlayan bireyler akrabalık veya başka ilişkilere dayanan bir kimlik edinme sürecine yöneldikleri görülmektedir. Bu yönelme en sonunda etnik bir gruba ait olmayla yani aidiyetle sonuçlanmaktadır. Ait olma türlerinden biri olan etnisite, grubun hem kendisine yönelik algısını hem de başkaları tarafından benimsenen özelliklerin bir araya gelmesiyle meydana geldiği görülmektedir. Bütün bunların vardıgı nokta ortaya yeni bir farklılık algısı çıkmakta ve bu farklılığın tanımında kullanılan öznel, nesnel değerlendirmeler kendilerini göstermeye başlamaktadır (Aslan, 2004: 8).

Etnisite kavramının tek bir tane tanımı yoktur ve tek bir tanımla anlatılamamasının nedeni; kavramla bütünleşmiş, birbirleriyle eşit denecek kadar öneme sahip objektif ve subjektif bileşenlerin varlığı ile grubun sahip olduğu birden çok özelliği oluşturan elemanların bir arada olmasıdır (Rosenberg ve Weinfeld, 1993: 544). Etnik bir kökenle beslenen aidiyet duygusu, güçlü bir dayanışma bilincine sahip olunmasının bir sonucudur ve diğer aidiyet türlerindeki gibi kesin ve aynı bir özellik taşımamaktadır. Etnik bilinç ve sonucunda meydana gelen bağlılık duygusu kolayca ortadan kaldırılabilir veya yerini kendinden daha güçlü bağlara devretme özelliğine sahip olabilmektedir. Etnik olarak birden çok basamaktan oluşabilmektedir. Etnik bir sınıflamanın olduğu ve belirleyen şey yapay olmayan biyoloji olarak kazanılan özelliklerin belirlemesidir. Örneğin; bir kimse nerede ve ne zaman dünyaya geleceğine kendisi karar verememektedir ve bireye doğal olarak verilmiş olan fizyolojik özelliklerini seçme şansı bulunmamaktadır. Toplumun en küçük yapı taşı

olan aile kurumu, bireyin kendi isteğinin ve seçimini dışında meydana geldiği ve birey içinde doğduğu ailenin mirasçısı konumunda bulunmaktadır. Bu sebepten ötürü aile kurumunun politik yönünün olmadığı ortaya çıkmaktadır ve asıl politik olanın bireyin kendi isteğiyle gerçekleştirdiği tercihlerinin sonucunda elde etmiş olduğu yurttaşlık, dinsel veya ideoloji gibi özelliklere sahip aidiyet duygularıdır (Aydın, 1999: 54).

Etnik kimlik, toplumun karışık olduğu yani bir kaos durumundayken ortaya atılır ve öne çıkarılır. Başka deyişle etnik kimlik, toplumun bir devlet yapılanması içerisinde kendisini örgütleme becerisine sahip olmasına bakılmaksızın, büyük çoğunluğu verili olan özellikler olarak açıklamak mümkün olmaktadır (Göka, 2006: 261). Göka'ya göre etnik kimlik, modern bir olgu olarak ilk dönemlerinde ulus-devlet yapılanmasında daha sonraları ise bugünün ayrışan ulus-devletlerdeki örneğin; Yugoslavya, Çekoslovakya ve Sovyet Rusya vb. görülen ve birbirlerinden farklı kimliklerin bir arada olabilmesine olanak sağlamaktadır aynı zamanda grup içerisinde dayanışmayı pozitif yönde arttırıcı bir işlevinin olduğu sosyolojik açıdan bir gerçektir. Çünkü kimlik kavramının açıklanmasında katkısı olan ve grup içi dayanışmayı sağlayan yönüyle beraber ele alındığında etnik kimlik; “ortak bir dil, ortak inanışlar, ortak yaşam biçimleri” çevresinde kendi kendini organize edebilen insanların oluşturduğu gruptur (Göka, 2006: 311). Etnisite; sahip olduğu bütün özelliklerle birlikte doğuştan getirilen, bireye verili olan, bireyin sahip olduğu aidiyet duygularıdır. Bireylerin kabul ettikleri, genetik kodlarla nesiller arası devamlılığını sürdüren; aynı zamanda ortak noktalar olarak aynı dili konuşan, sahip oldukları aynı gelenekleri var eden, toplumu meydana getiren temel dinamikleri amaç edinen toplumsal bir organizasyon olarak adlandırılmaktadır. Etnisite, geleneklerin oluşmasında önemli bir rolü bulunmakla beraber ortak bir ataya sahip olunması, kökensel mitolojileri, ortak paylaşılan bir tarihi bünyesinde bulundurmaktadır (Göka, 2006: 233).

2.3. Entegrasyon

Göç, insan hareketliliğidir ve aynı zamanda kültürel bir alışverişi de içinde barındırır; bunun sonucunda göç için yerleşik gruplar ile yeni gelen grupların karşılaşması denilebilmektedir (Faist, 2018: 6). Bu karşılaşma “an” olmaktan ziyade bir süreci ifade etmektedir. Bu süreç, göç eden göçmenin yerli olan halkla bütünleşmesi için olan süreçtir. Göçmenin göç ettiği toprakların ev sahipliğini yaptıkları toplumda barınma, iş bulup çalışma, o toplumun konuştuğu dili öğrenme, kültürel ve yerel değerlerini öğrenme, eğitim alma gibi durumların yanında hayatta kalma, sosyal, kültürel ve ekonomik alanların dahil olduğu kurumlara ulaşması ev sahibi olan devletin bu süreci nasıl yönettiği ile ilişkili olmaktadır. Bu süreç birbirileri ile ilişkili olan ve sıklıkla birbirlerinin yerine kullanılabilen entegrasyon, adaptasyonunun, bütünleşme gibi kavramlarla ifade edilebilmektedir. Birbirlerinin yerine kullanılabilen bu kavramlar, her bir kavramın sahip olduğu ince çizgilerin zamanla kaybolduğunu ortaya çıkarmaktadır ve adaptasyon, uyum, entegrasyon, bütünleşme kavramları arasında da böyle belirgin olan çizgilerin olduğunu söylemek güç olmaktadır. Bu kesin

olmayan çizgilerin varlığı, kesin bir kavramsal çerçevenin yokluğunu ve siyasi bağlamda birbirlerinden ayrı düşünülemediklerini ortaya koyduğu görülmektedir (Beaud ve Noiriel, 1990: 44).

David Lockwood, entegrasyonu ikiye ayırmaktadır: Sistem entegrasyonu ve Sosyal entegrasyon. Sistem entegrasyonu, genellikle anonim bir entegrasyon biçimi olarak görülür ve yeni olan bireylerin koordine eden kurumlar vasıtasıyla sisteme dahil olurlarken; sosyal olan entegrasyon ise bilinç sahibi ve motive edilmiş karşılıklı ilişkilerin olduğu sistemdir (Heckmann, 2006: 9). Yapısal (sistem) entegrasyon, mültecilerin yani göçmenlerin ev sahibi olan toplumu meydana getiren temel kurumlarında ekonomi, eğitim, sağlık gibi kurumlara erişim ve siyasi olarak vatandaşlık statülerine tam anlamıyla ulaşması olarak tanımlanmaktadır (Bosswick ve Heckmann, 2007: 9). Sosyal entegrasyon, aktörlerin birbirleri ile olan ilişkilerine odaklanırken sistem entegrasyonu, sosyal sistemin bütününe kapsayan ve bu bütündeki hem düzenli hem de çatışmalı olan ilişkilere odaklanmaktadır (Lockwood, 1964: 371). Sistem ve sosyal entegrasyon arasındaki ayrım entegrasyon sürecine ev sahipliği yapan devletin kendisine ait olan sorumlulukları ve alanı belirginleştirmesi gibi göçmenin dahil olması, bireysel çabası ve ilişkileri ile ilerleme sağlayabileceği alanları göstermektedir. Bu durum “sivil entegrasyon” kavramı ele de tanımlanabilmektedir. Sivil entegrasyon, göçmenlerin ev sahibi toplumda yaşayan vatandaşların yaşamına aktif olan katılımını ve bunun getirdiği koşulların sağlanmasını amaçlar ve bunun sonucunda da vatandaşlık ve siyasi hakların ortaya çıkması teşvik edilmektedir (Ecre, 2005: 6). Sivil entegrasyon, bir ülkenin sahip olduğu tarihi, kültürü ve kurumları hakkındaki bilgilerinin yanında o ülkenin konuştuğu dilde yetkin olmayı, o ülkenin temel değerlerine de bağlılık sürecini kapsamaktadır (Goodman, 2009: 27).

kafası karışık bir halktır... aile, aşiret (daha büyük aile) bağları gücünü hala koruduğundan, gerçek anlamda halk olmayı, henüz tam benimseyememişlerin topluluğu. aşiret bağlarının ve bu durumun kendi içersinde yarattığı gelenek ve göreneklerin ve ayrıca din olgusunun da etkisiyle oluşmuş tuhaf bir kültürün, bir halkı gerçek anlamda halk olup, birlik kurmaktan nasıl alıkoyduğunu, ancak bunların arasında yaşayarak bilebilirsiniz. ayrıca; sistemli bir şekilde bir halkı yoketme projelerinin de, bazen elde patlayabileceğini gösteren bir halktır.

bildiğin ayyaş
05.05.2010

Ekşi Sözlük'teki yorumlardan yola çıkılarak “azınlık grupları” “aşiret yapılanması” gibi kullanılan sözcükler entegrasyon kavramına değinmede önemli bulunmaktadır. Yapılan yorumlarda Kürtlerin kendilerini azınlık grubu olarak gördükleri konusunda çokça yorumda bulundukları görülmektedir. Entegrasyon kavramının özü, çoğunluğu oluşturan bireylerin oluşturduğu grup ile azınlık olarak adlandırılan bireylerin oluşturduğu grubun karşılıklı olarak aralarındaki etkileşimden meydana gelmektedir. Entegrasyon kavramında etkileşim kelimesi altı çizilen önemli bir kelimedir. Azınlık grubu sahip olduğu yaşam tarzından taviz vermez fakat yine de toplumdan da kendilerini soyutlamazlar. Entegrasyon kavramını oluşturan parçalardan biri olan “azınlık grubu” ifadesi ön plana çıkmaktadır.

Entegrasyon, çoğunluğun oluşturduğu toplum ve azınlık olarak adlandırılan grubun karşılıklı olan etkileşimleri ile ilgilenir. Entegrasyon da bir etkileşim söz konusudur ve bu etkileşim kendini şu şekilde ortaya çıkartır: Azınlık grubunun geleneklerini, kökenlerini yadsımaz ve bu süreçte meydana gelen ilişkiler alma verme şeklinde ilerleyen bir etkileşim olarak görülmektedir. Entegrasyon az da olsa bir kabul olma durumunu bünyesinde barındırmaktadır. Hoşgörü kavramı entegrasyonun bünyesinde yer almamaktadır nedeni ise kabulün mevcut olduğu yerde hoşgörülecek şeyler ortadan kalkmaktadır (Brown, 2000: 119-143). Entegrasyon, bir ülkenin kendi vatandaşlarına sağladığı imkanlara göçmenlerin de eşit şartlarla ulaşabildiği bir süreç olarak tanımlanmaktadır (Aleksiyanka ve Algan, 2010).

Göçmenlerin entegrasyonu hakkında tek bir modelden bahsetmek mümkün olmamaktadır ve ülkelerin kendi durumlarına uygun olarak farklı yöntem, düzenlemeleri içerisinde barındıran bir takım unsurları bulunmaktadır. Bununla birlikte birçok entegrasyon politikaları mevcuttur. Entegrasyon politikalarından başarılı sonuçlar elde edilmek isteniyorsa bu sonuçlar birtakım durumlara bağlıdır. Bu durumların ilki, göçmen olan nüfusun özellikleriyle paralel olan örneğin; tarihsel, coğrafi demografik unsurlar, oturma süresi, nesil sayısı vb. gibi sosyo-kültürel özellikler, ikincisi, göç alan toplumun oluşturan etkenler ve devletin sahip olduğu politikalar (işgücü piyasası, ücretler, çalışma koşulları, eğitim ve sosyal imkanlar vb.) ve son olarak da göç, göçle gelen uyum politikaları olarak bahsedilebilmektedir (Hunddleston vd., 2013).

Entegrasyonun bir süreç olduğundan bahsedilmektedir ve bu süreç tek taraflı olarak gerçekleşmemektedir. Sadece göçle gelen toplum değil göç edilen toplum da devletin yürüttüğü uyum politikalarıyla muhatap olmak durumunda kalmaktadır. Göçmenlerin göç ettikleri topluma uyum sağlayabilmeleri, göç edilen toplumun göçmenleri sosyal olarak kabul edip etmeyeceklerine ayrıca bu kabulün sürdürülüp sürdürülemeyeceğine bağlıdır. Entegrasyon göç edilen devletin konuştuğu dili bilmek, hayatta kalmak için iş bulmak ve çalışmak, ülkenin kültürünü ve tarihini öğrenmek gibi durumlara indirgmeden daha kapsamlı olarak bakıldığında bireyin ve toplumun beklentilerini, gereksinimlerinin karşılıklı olarak uygunluk göstermesi olarak düşünülmeli gerekmektedir (Akıncı vd., 2015: 60).

2.4. Çokkültürlülük

Nermi Uygur kültür ile ilgili şöyle bir tanım yapmaktadır: İnsanın sahip olduğu yaşama stili, sahip olduğu var olma programı, nasıl bir eylem kalıbı benimsediği kültürdür hep (Uygur, 1984: 17). Kolektif kimlik bünyesinde birtakım durumlar barındırır ve bu durumlar; semboller, anılar, sanat eserleri, töreler, alışkanlıklar, değerler, inançlar vs. ve ayrıca bilgilerle dolu olan gelenekle birlikte geçmişten gelen mirasla inşa edilir (Bilgin, 1994: 53).

Giddens ve Sutton, modern dünyada meydana gelen göçlerin dört modelle tanımlanabileceklerini ifade etmektedirler. Dört modelden birincisini “klasik model” olarak açıklamaktadırlar. Klasik modelde, Amerika Birleşik Devletleri, Kanada ve Avustralya gibi ülkelere yaşanan göçlerin sonucunda göçmen ülkeleri olarak gelişmişlerdir ve bu ülkelere yapılan göçler değerlendirilmeye alınmaktadır. Bu ülkelere göç eden göçmenler genellikle vatandaşlık talebiyle göçe teşvik edildikleri belirtilmektedir. Dört modelin ikincisi olan model ise “kolonyal model”dir. Birleşik Krallık ve Fransa gibi devletler bu model çerçevesinde değerlendirilmektedir. Jamaika, Hindistan gibi sömürge olan ülkelerinden çok sayıda göçmen İkinci Dünya Savaşı’ndan sonra Fransa ve İngiltere gibi çok sayıda ülkelere gerçekleştirdikleri göçleri kapsamaktadır. Dördüncü modelin üçüncüsü olan model ise “misafir işçiler modeli”dir ve bu model Almanya, İsviçre ve Belçika gibi ülkeleri içine almaktadır. Bu modelde ise incelenen konu; yapılan belirli düzenlemeler sonucunda göçmenlerin emek piyasası amacı için kabul edilmelerini incelemeye almaktadır. Dördüncü modelin son modeli ise, “illegal biçimler” modeli olarak adlandırılmaktadır. Bu adlandırılma ile bahsedilen şeyin göçmenlerin kendilerini yasal olmayan yollardan gizli olarak ev sahibi ülkeye girişlerini ifade etmektedir. Örnek olarak Amerika Birleşik Devletleri’ndeki Meksikalılar bu gruba dahil olmaktadır (Giddens ve Sutton, 2013: 701).

Yaşanan göçler sonucunda göç edenler ile ev sahipliği yapan devletler arasında kültür alışverişi olmaktadır. Bu kültürlerin bir arada olmasıyla çokkültürlülük kavramı ortaya çıkmaktadır. Çokkültürlülük, Heywood’a göre; modern toplumdaki farklı kimlikleri vurgulamaktadır ve vurgulanan farklılıklara “farklılıklar siyaseti” adını vermektedir. Farklılıklar siyaseti üzerinde yoğunlaşan Heywood; çokkültürlülüğün, 1960’lardan beri yükselerek devam ettiğini belirtmekte ve hem betimleyici hem de normatif olarak kullanılabildiğini belirtmektedir. Kavramın tasvir edici olarak kullanılmasını şöyle açıklamaktadır: Bir toplumda var olan inançlar ve pratikler birbirinden farklı olan iki veya daha fazla grubun varlığından yola çıkarak ortaya çıkan kültürel çeşitliliği tanımladığını dile getirmektedir. İkinci olarak çokkültürlülüğün normatif olarak kullanılmasının; farklı olan grupların saygı ve kabul görme haklarının olduğuna ayrıca ahlaki ve kültürel çeşitliliğin pozitif yönde onayını ima ettiğine işaret etmektedir (Heywood, 2007: 172-173).

Çokkültürlülük içerisinde yer alan kültür, bir grubun ya da topluluğun kendisini farklılık içerisinde tanımlamasıyla ortaya çıkmaktadır. Bryson’a göre çokkültürlülüğün ele alınması çoğunlukla kavramın tanımının yapılmasıyla açıklanamaz. Tanımın belirsiz kalmasında birçok nedenin varlığından söz etmek mümkündür. Belirsiz olmasındaki asıl nedenin çokkültürlülüğün anlamının açık olmamasından meydana gelmektedir. Fakat yine de çokkültürlülüğün en temel anlamı birbirinden farklı olan kültürlerin birlikte varlık kazanmalarını ifade etmesidir (Bryson, 2005: 27).

Bütün toplumların tarihine bakıldığında çokkültürlü oldukları, kültürlerinin çok boyutlu, çok yönlü oldukları gözlenir. Ancak günümüze kadar gelindiğinde sadece kültür kavramının kullanılmış olması kültürün kendi bünyesinde barındırdığı farklı boyutların göz ardı edilmesine neden

olmaktadır ve yeterince önemsenmediğini ortaya koymaktadır. Dünyada görülen kültürlerin birbirlerinden farklı olmalarının yanında birbirlerini etkiledikleri, birbirlerini dönüştürdükleri gözler önüne serilmektedir. Benhabib, kültürlerin kendi aralarındaki etkileşimden meydana gelen diyalogdan şu sonuca varmaktadır: Kùltürler başka kùltürlerle etkileşime girdikten sonra ortaya çıkan durum, karmaşık diyaloglar olarak adlandırılmaktadır ve bu durum sayesinde şekillenmektedirler. Ayrıca Benhabib'e göre kùltürler açısından bakıldığında kendileri için dışsal olandan daha önem arz eden farklı olanlar yani ötekiler ile içsel diyalog sayesinde kùltürlerin çoğunda içi farklılaşmanın aynı düzeye ulaşıldığı açıklanmaktadır (Benhabib, 2002).

Çokkùltürlülük açıklamasında bulunan Parekh'e göre, bir toplum içinde bulunan kùltürel bakış açıları ve kùltürel çeşitliliğin varlığı ya da kùltürel farklılık için çok şey söylemek mümkün olmaktadır. Farklı olan kùltürlerin birbirlerini tamamlamaları ve genişletmeleri söz konusu olabilmektedir. Bunun sonucunda birbirlerinden farklı olan kùltürlerin birbirini düzeltmesi, tamamlaması, yeni yön vermesi gibi durumlar meydana gelebilmektedir. Parekh'e göre kùltürel çeşitlilik; insan özgürlüğünün önemli bir şartı olarak görülmektedir. İnsanlar kùltürlerinin sınırlarının dışına çıkamadıkça ona esir gibi bağlı olmaya devam ederler ve onun doğal bir durum olduğunu kabul ederler bunun sonucunda ise kùltürlerinin içinden çıkamayan bu insanlar ötekilere ulaşamazlar (Parekh, 2006: 167).

Bayart kùltürel olan kimliğin bir siyasal kimliğe denk geldiğini varsayımının dünyanın birbirinden farklı bölgelerinde çatışmalara neden olduğunu belirtirken; bu kimliklerin her birinin kùltürel süreci inşa, siyasal ve ideolojik olarak inşa ettiğini savunmaktadır (Bayart, 1999: 9). Keyman kimliğin siyasallaşma sürecini hem demokratikleşme çevresinde hem de milliyetçilik çevresinde olabileceğine değinmektedir ve kimlik olgusunun kullanılması bu çerçeveden bakıldığında demokratik siyasal stratejiler ayrıca köktenci, cemaatçi, milliyetçi, siyasal stratejiler tarafından yönetilmektedir (Keyman, 2007).

Küreselleşmeyle birlikte farklılıkların belirginleşmesi önemlidir ve bu farklılıklarla birlikte siyasalın tasarlanması, yapılacak girişimlerin kurum ve sahip olunan değerlerle nasıl bir ilişki kuracağı da mühim bir problem olarak ortaya çıkmaktadır. Sosyal ve kùltürel çoğunluğun, siyasal açıdan bir çoğulculuğa ihtiyaç duymaktadır. Bu bakış açısına göre küreselleşme farklılığa mōesruluk kazandırmaktadır ancak bu durum kendiliğinden demokratikleşmeye neden olan bir durumu anlatmaya yetmez (Sarıbay, 2000: 226).

Taylor, tanınma ve kimlik sorunlarının vatandaşların eşit haklara ve özgürlüklere sahip olduklarının modern olan bir bilinçle kabul edilmesiyle birlikte kimlik düşüncesini kendisini göstermesi sonucunda farklılıklar siyasetini oluştuğunu ortaya çıkarmaktadır. Bütün farklılıklar özeldir, biriciktir ve böyle kabul edilmelidir. Fakat herkesin eşit hakka sahip olduğu evrensel hakların varsayımının yanında farklılıklar politikasının kabulü talep edilen bir şey olarak beklenmektedir.

Farklı birey ve grupların yalnızca kendilerine ait olan, onları diğerlerinden ayırtıran özellikleri onların kabul edilmesine neden olmaktadır. İnsanlardan ve insanların içinde bulundukları toplumlardan beklenen şey, herkesin kendini özel yapan kendine özgü yanını onaylaması ve toplumda ona bir yer edinmesi var olan tüm bireylerin evrensel bir kimlikleri olduğu kabulüne dayanmasıdır (Taylor, 2005: 55-56).

Siyasal ve toplumsal alanda meydana gelen değişimlerle birlikte kimliklerin, kültürlerin öne çıkması açısından önem arz ettiği görülmektedir. Olumlu olan bakış açısına göre, sahip olunan büyük ideolojilerin gölgesinde kalan, önemsenmeyip göz ardı edilen kültürler insanların bir arada bulunması hakları ve özgürlükler konusunda eşit olma açısından engel bir durum olarak görünmektedir. Tarihsel olarak çokkültürlülüğün ortaya çıkılmasına bakıldığında; çokkültürlülük 1970’li yılların başında göç almaya başlayan Avustralya ve Kanada hükümetlerinin kendi halklarının ve göçle gelen göçmen olarak adlandırılan göçmen halkların birbirlerinden farklı olan kültürel farklılıklarına destek olarak ortaya çıkan çokkültürlülük politikaları ortaya çıkmaktadır (Doytcheva, 2016: 12).

Çokkültürlülük terimi sosyolojik bir olgu olarak kültürel çeşitliliğe denk gelmektedir ve çokkültürcü terimi bu olguya yönelik normatif bir tepkiden ibaret olmaktadır. Çokkültürcülük devletlerin sınırları içinde yaşayan farklı kültürlerin ya da kültürel grupların varlığını gösterdiği ortaya çıkmaktadır. Bu kavram başka ülkelerde veya devletlerde etnik farklılıkların olduğu anlamına gelmektedir ve farklılıkların mevcut olduğu sonucunu ortaya çıkarmaktadır. Çokkültürcülük geçmişten gelen bir terim olmaktan çıkmaktadır ve yeni olan bir kavramı betimlemektedir (Canatan, 2009: 82). Milena Doytcheva’nın ifade ettiği biçimiyle çokkültürcülük, siyasi olarak ortaya çıkmış bir projedir ve çokkültürlü toplumda meydana gelen farklılıklar şu sonuçları doğurmaktadır: olumlu ve ideolojik normatif bir tavır (Canatan, 2009: 82).

Çokkültürcülüğün siyasi bir proje olarak adlandırılması ilk defa 1970’li yıllarda Kanada’da ulusal olan azınlık gruplarının ve göçmenlerin kültürel, etnik ve toplumsal istekleriyle bağlantılı olarak meydana gelmektedir. Çokkültürcülük fikri 1970’li yılların başında kendisini göstermeye başlamıştır; Avustralya ve Kanada başta olmak üzere göç alan iki ülke konumuna gelmiştir ve bu hükümetler kendi halklarının ve göçmenlerin kültürel açıdan farklılıklarını teşvik etmek amacıyla çokkültürcülük politikaları üretmeleriyle ortaya çıkmıştır (Doytcheva, 2009: 12). Başka ülkelere göç eden bireyler göçmen olarak adlandırılmakta ve 1940’lı yıllardan sonra meydana gelen bir seri göçten bahsetmek mümkün olmaktadır. Bu göçlerin sonucunda daha önce görülmemiş, kendine has olan yeni bir ürünü ortaya çıkmaktadır ve artık göçmenler “yeni azınlıklar” olarak Avrupa ülkelerinde tanımlanmaya başlanmıştır. Bu açıdan bakıldığında göçle gelen göçmenlerin etnik kökenlerinin altı çizilmektedir, “azınlık” veya “göçmenler” olarak adlandırılmalarında bir problem olmadığı dile getirilmektedir. Eğer bu gruplar toplumu meydana getiren parçalardan biri olarak görülmek istenildiğinde bu kavramların bir işlevlerinin olmadığı görülmektedir. Artık bu kavramlar yerine

“yeni azınlıklar”, “etnik gruplar” veya “ülkedaşlar” gibi kavramları kullanmak uygun düşmektedir ve önemleri artmaktadır (Canatan, 2009: 81).

Kanada’da çokkültürlülük kavramı, bir politika olarak benimsendiği görülmektedir ve Kanada’da yer alan on eyaletten biri olan Quebec’liler ile bu eyalet dışında kalan diğer dokuz eyaletin yönetimi arasında meydana gelen tartışmalar sonucu çokkültürlülük kavramına ihtiyaç duyulduğu ortaya çıkmaktadır. Doytcheva şu şekilde açıklamaktadır: Ülkede yer alan İngiliz Kanadalılar ve Fransız Kanadalılar arasında ortaya çıkan ve İngiliz Kanadalılar’ın Fransız Kanadalılardan daha etkin olmaları sonucunda 1960’lı yıllarla beraber Fransız Kanadalılar’ın kendi arasında “özerklik” durumunun bir söylem haline geldiği belirtilmektedir. Bu söylemlerin yaygınlaşmasının sonucu olarak da Kanada Feodal Hükümeti bir takım durumları gerçekleştirme fırsatı bulmuştur. Bunlardan ilki öncelikle 1969 yılında Fransızların işe girmelerini kolaylaştıran bir uygulama yürürlüğe koymuşlardır ve bu uygulama “iki dillilik” olarak ilan edilmiştir. Yine de ülkede meydana gelen milliyetçilik taleplerinin önüne geçememiştir. Bu talepleri karşılamak amacıyla ve bu taleplere bir cevap niteliğinde federal hükümet, 1971 yılında “çokkültürlülük” politikasını yürürlüğe koyarak uygulamaya başlamıştır. Bu çokkültürlülüğün hedeflediği şey; aynı statüde yer alan bireylerin bir araya gelmesiyle oluşan, diğerlerinden farklı olan yeni bir Kanadalı kimliği teşvik etmektedir ve desteklemektedir (Doytcheva, 2009: 37-38).

1980’lere gelindiğinde Will Kymlicka, “çokkültürlülükle” ilgili çalışmaların az olduğunu belirtmektedir ve bu alanda çalışma yürüten siyaset kuramcısının, bir elin parmaklarının sayısından az olduğunu söylemektedir. 1990 yılına kadar devam eden bu durum bu yıldan sonra tartışmaların alevlenip büyümektedir. Bu büyüme sonucunda ise, terimlerin de değiştiği görülmektedir. Kymlicka’a göre; batılı ülkelerin demokrasilerinde çokkültürlülük üzerine beş tür olarak ortaya çıkan “etno kültürel” gruptan bahsedebilmek mümkün olmaktadır (Kymlicka, 2006: 465-466). Bu gruplar incelendiğinde; bu grupların adının “çokkültürlülüğün beş modeli” olduğu görülmektedir. Beş modelden birincisi, ‘ulusal azınlıklar’ olarak tanımlanmaktadır. Bu grubu oluşturanlar ülke içi azınlıklar ve yerli halklar olmak üzere ikiye ayrılmaktadır. Ülke içi azınlıklar grubunun özelliği şu şekilde ele alınmaktadır: Bunlar bir devlete sahip olamamışlardır ancak geçmişte bir devlete sahip olmuşlardır ya da kurmaya çalışmışlardır. Diğer grup olan yerli haklar ise; geleneksel olarak sahip oldukları toprakları, yeni yerleşimcilerle işgal edilmiş ya da zorla veya anlaşmalarla ellerinden alınmış gruplar olarak tanımlanmaktadır. İkincisi, ‘göçmen gruplar’dır. Göçmenler belirli koşulları yerine getirmek amacıyla ve vatandaşlık hakkı tanıyan bir politika sonucunda göç etmiş bireylerdir. ABD, Kanada ve Avustralya gibi devletler göçmenlik üzerine düzenleme yapmışlardır ve bu düzenleme sonucunda buralara göç eden insanlar göçmen gruplar modeline dahil olmaktadır. Bu insanlar toplumsal kültüre uyum sağlayan ve bu uyumu kabul eden kişiler olarak bakıldığı görülmektedir. Üçüncü model ise, ‘tecrit edici etno-dinsel gruplar’ olarak ele alınmaktadır. Bu grupta yer alanlar; sivil topluma katılmaktan kaçınan Hutteritler, Amishler ya da Hasidik Yahudiler örnek olarak verilmektedir. Bu gruplar toplumun ve siyasetin yozlaştığını iddia etmektedirler ve bilinçli bir

şekilde askeri ve benzeri çeşitli yasalardan muafiyet istedikleri açıklanmaktadır. Dördüncüsü, ‘metikler’ olarak adlandırılmaktadır. Bu grupta yer alanların özellikleri şu şekilde açıklanmaktadır: Ülkeye kaçak gelmişlerdir ve her an sınır dışı olma ihtimalleri olan kişilerdir. Bu grupla ilgili yapılan araştırma sonucunda; bu kişiler yaşamlarını, kaçak olarak yaşadıkları ülkelerde bir şekilde devam ettirdikleri görülmektedir. Son model ise, ‘Afrikalı- Amerikalılar’dır. Bu grupta yer alanlar köle olarak bir ülkeye zorla getirilmişlerdir ve kendi dillerini dahi unuttukları açıklanmaktadır. Ayrıca bu kişiler toplumda yer alan kültürel kurumlarla bütünleşmeleri engellenmiş kişiler olarak belirtilmektedir. Kymlicka’ya göre; bütün bu grupların var olması Batılı demokrasiler, güçlü azınlık hakları ile birleşmiştir ve sınırları çizilmiş güçlü bir ulus oluşturma biçimlerinden meydana gelen karmaşık bir yapı olarak görüldüğü dile getirilmektedir. (Kymlicka, 2006: 483-508).

Parekh’in açıklamasına göre çokkültürlülük; ne politik bir doktrindir ne de insanlık ve dünya için bir felsefi teoridir. Yalnız ve yalnızca bir perspektif olduğu tanımlanmaktadır. Çokkültürlülük, üç görünümünden oluşmaktadır. Bunlardan birincisi; insan, kültürel olarak hayatını ve sosyal ilişkilerini organize etmektedir ve ona kültürel olarak bir kimlik yüklediği görülmektedir ayrıca yapılandırılmış bir dünyada büyüdükları görülmektedir. Bu durum kişilerin kültürleri tarafından belirlendikleri anlamını içermemektedir ama derinden bir biçimlenmenin olduğu söylenmektedir. İkincisi; birbirlerinden farklı olan farklı kültürler, farklı anlam sistemlerine tekabül ettikleri belirtilmektedir. Her biri, insan kapasitesinin sınırlı kavrayabildiği için insanı meydana getiren bütünlükten sadece bir parçayı yakalayabildiği belirtilmektedir. Bu durum da kişinin sahip olduğu kendi kültürü ile iyi olan hayatı yakalayamayacağı anlamına gelmemektedir. Tam tersine her kültürün değerli olduğu anlamını taşımaktadır. Ver olan hiçbir kültür mükemmel olmamaktadır ve diğerleri üzerine baskın olma özelliğini taşımamaktadır. Her bir kültür, sınırlı olma özelliğine sahip olduğundan birbirleriyle kurdukları ilişkilerde faydalı ve ufukları genişletici oldukları dile getirilmektedir. Son olarak üçüncüsü; ilkel özellik gösteren kültürlerin çoğu dışında yer alan bütün topluluklar çoğul bir yapı sergilemektedirler. Kültürler bilinçli veya bilinçsiz bir şekilde diğer kültürlerle etkileşim içerisinde geliştikleri varsayılmaktadır ayrıca kökenleri ve oluşumları bakımından en azından kısmen çokkültürlü oldukları ifade edilmektedir (Parekh, 2000: 336-337).

Fay şöyle demektedir: “Görecilik çokkültürcülüğü teşvik ediyor... çokkültürcülük, çağdaş dünyada yaşamsal bir şeye, birbirlerinden önemli biçimde farklı olan insanların birbirleriyle temasta olduklarına ve birbirleriyle iş yapmaları gerektiğine işaret ediyor” (Fay, 2012: 15). Fay, bu durumun sevindirici olmadığını da belirtmektedir. Ona göre bütün çokkültürcüler, kültürel ve toplumsal farklılığı anlamaya ve bununla yaşamaya vurgu yapsa da bu tartışmanın içinde çeşitli insan grupları arasında farklılığın yüceltilmesini içeren yaygın bir versiyon da bulunmaktadır (Fay, 2012: 15.)

2.5. Katılımcı Sözlükler

2.5.1. Ekşi Sözlük

Ekşi Sözlük hakkında değerlendirmelerde bulunmadan önce Ekşi Sözlük'ün bir sözlük formunda olduğu söylenmektedir ve benzer sitelerden farklarına da değinmek gerekmektedir. Bunlardan biri olan forumlar; kullanıcılar tarafından ortak bir konuda çevrimiçi gruplarla karşılıklı bir etkileşim içerisinde bulunulan, konuyla ilgili kullanıcıların kendi fikir ve görüşlerini paylaştıkları platformlar olarak tanımlanabilir. Kullanıcıların daha derinlemesine bir fikir alışverişinde bulunabilmek ve sohbetlere katılabilmek için forumlara yönelmektedirler (Sherman ve Smith, 2013: 152). Forumlarda paylaşılan başlıklar ve üzerine konuşulan konular belirli bir ilgi alanı içerisindedir. Kalafatoğlu forumları, online fikir alışveriş alanı olarak tanımlamaktadır.

Forumlar konum olarak sosyal medyadan daha önce ortaya çıkıp popülerlik kazanan ve internet üzerinde yerini alan oluşumlardır. Ancak günümüzde kullanıcılar çeşitli içerikleri, dosyaları, bilgileri ve fikirlerini süreklilikle belirli konu başlıklarının altında gerçekleştirmiş olmalarından ötürü sosyal medya platformları arasında geçen bir mecra olarak kalmıştır. Dünyada varlığı bilinen ilk forum sitesi olan Usenet, 1979 yılında Kuzey Carolina ve Duke üniversiteleri arasında oluşturulan işbirliğiyle ve mail listeleri kullanılarak mesajlaşma amacıyla kurulmuştur ve halen varlığını sürdürmektedir (Zarella, 2009: 147).

Forumlarda belirli bir konu altında tartışmalara yer verilebileceği gibi birden fazla konudan da bahsedilebilir. Forumlar, bloglardan ve Wikilerden sürekli olarak denetlenmekte olan ve kurallar içeren üyelik sistemleri olması yönüyle ayrılmaktadır. Tartışmalar yöneticiler tarafından denetlenmekte ve tartışmaların belirli kurallar ışığında yapılması amaçlanır. Açılan tartışmaların zaman zaman kitlenebilir veya silinebilir. Kilitlenen başlıklarda yeni yorum yapılamaz. Ayrıca konusal olarak din, etnik, politika, kimlik gibi daha dikkatli yorumların yapılması gereken başlıklarda tartışma ortamının oluşması engellenir veya bu konularda yapılan tartışmalarda kullanıcılara çok katı kurallar uygulanır. Forum adminlerinin sorun oluşturan veya belirlenen kuralları çiğneyen kullanıcıların foruma olan üyeliklerini silme yetkileri vardır (Eldeniz, 2010: 25).

Forumlar Bickart ve Schindler'e (2001: 37) göre güçlü bir ağızdan kulağa iletişim ortamı sağlamaktadır. Bu konuda önemli faktörlerden biri güvenilirliktir ve bunun düzeyi forumların imajına katkı sağlamaktadır. İnternet forumlarının "empati" duygusunu geliştirme noktasında önemli bir konumunun olduğu söylenebilir. Bu tartışma ortamında kullanıcıların amacı başka kullanıcılara karşı bir performans sunmadır. Performans ilgi ve alaka gördüğü takdirde kullanıcının bu ortamdaki saygınlığı da artmaktadır. Forumlarda bulunan gönderi sayıları forumların popülerliğine katkıda bulunmaktadır. Gönderi sayıları arttıkça bu popülerliğin arttığı söylenebilir.

Forumlarla beraber sözlükler de dikkate alınacak olursa; sözlük, Gürel ve Yakın'a göre (2015: 210) kamuoyunu meşgul eden bazı olayların, halkın içerisindeki belirli kişiler tarafından bir amaç elde edilmesi amaçlamadan toplumdaki aslında sıradan haldeki bireyleri tarafından, söylemlerin farklı üsluplarla yorumlanmasına ortam sunan katılımcı oluşum olarak tanımlanmaktadır.

Forumlar ile katılımcı sözlükler benzer özelliklere sahiptirler. İkisinde de kullanıcılar, giriş yaparak ilgili konu başlığının altına paylaşım yapabilir veya fikirlerini sunabilir. Paylaşım yapmak için kullanıcılara herhangi bir şart sunulmamakla beraber kullanıcılara fikir beyan etmeleri konusunda bir özgürlük tanınmaktadır. Bazen yapılan paylaşımlar bir başka girişe cevap vererek ilerlemekte, bunlar diyaloglar oluşturmakta veya kimi zaman tartışmaya dönüşebilmektedir. Katılımcı sözlükler için konu sınırlaması olmaksızın kullanıcıların serbest olarak görüş bildirdikleri genel bir sözlük niteliğine sahip olmalarıyla beraber belli konulara yönelik o konulara odaklanmış Siyasi Sözlük gibi tematik nitelikte sözlükler de olabilmektedir. Bu noktada "İTÜ Sözlük" ve "Uludağ Sözlük" gibi okul sözlükleri de örnek verilebilir. Okul sözlüklerinde genel sözlüklerden farklı olarak katılımcılar daha çok ada sahip okulun öğrencisidirler. Kullanıcıların bu özel profilinin haricinde diğer genel nitelikteki sözlüklerden bir farkları bulunmamaktadır (Dikbıyık, 2016: 36).

Dünyada bilgisayar ve iletişim hatları kullanılarak yaratılan ve beslenen paralel evrene siber uzam -cyberspace- denir (Mutlu, 2004: 253). Siber uzam terimi ilk olarak William Ford Gibson'ın kaleme almış olduğu ve Dünyada bilim kurgu alanındaki en önemli eserlerden biri olan Neuromancer -Matrix Avcısı- adlı romanda kullanılmıştır (Gibson, 1984). Siberpunk akımının babası olarak tanınan Gibson, Silikon Vadisi'nden başlayarak Wall Street'e kadar bütün teknoloji uzmanlarının esinlendikleri ve yazınsal big bang -büyük patlama- şeklinde isimlendirilen bu eserde, teknolojik gelişmelerin sonucunda bu gelişmelerin insan hayatında, kültürünün ve iş yaşamının her anına tesir eden bir evreyi anlatmaktadır. Bu evre 'siberuzam' terimiyle tanımlanmaktadır.

Siberuzam, bilgisayar ağlarının birbiriyle bağlanması sonucunda ortaya çıkan ve temelinde insan-makine ilişkisi yatan bir dönüşümdür (Stratton, 2002: 80). Gerçek yaşamımız gibi her geçen gün siberuzam da bir gelişime uğramaktadır. Aynı şekilde gerçek yaşamda sahip olduğumuz kültür gibi siberuzamın da kendine özgü bir kültürü bulunmaktadır. Siber kültür, çokkültürlülük ve değer paylaşımı gibi konularda en iyimser yaklaşımlardan biridir. İletişim ağları sayesinde ulusal ve uluslararası kitlelerin yerel, etnik, dini ve ulusal nitelikteki kültürlere ulaşabilmesi anlamına gelir (Irvine, 2005).

Postmodernizm kültür ve düşüncenin tüm aşamalarını kapsamaktadır ve temelinde modernite evresi şeklinde tanımlanan evrenin sona erdiği ve insanlığın artık yeni bir aşama eşiğine geldiği düşüncesi yer almaktadır. Postmodernizm, 19. yüzyılın sonunda ve 20. yüzyılın başında başlayan dönüşümle paralel şekilde gündemde yer alan yönelimleri ifade eder ve modernizm ile modernizmin

temel ilkelerinden olan rasyonelliğin ve bilimsel temsil felsefesinin -epistemolojisinin- yadsıması anlamına gelir (Şaylan, 1999: 21).

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

3. BULGULAR

Bu çalışmada araştırma sahası olarak seçilen Ekşi Sözlük üzerinden elde edilen veriler belirli kategorilere ayrılmıştır. Bu kategoriler sonucu ortaya çıkılan dağılıma Tablo 1’de yer verilmiştir.

Tablo 1: Olumlu, Olumsuz ve Nötr Yorumların Sayısı

	OLUMLU	OLUMSUZ	NÖTR	TOPLAM
ADET	314	237	630	1181
YÜZDE	%26,59	%20,07	%53,34	%100

Yukarıdaki tabloya bakıldığında en çok yorum alan kategorinin nötr yorumlar olduğu görülmektedir. Toplam 1181 yorumun 630’u nötr yorumlardan meydana gelmektedir. Bu da toplam rakamın %53,34’ünü oluşturmaktadır. İkinci sırada 314 yorum %26,59’luk oranla olumlu yorumlar yer alırken, 237 yorum %20,07’lik oranla olumsuz yorumlar ise üçüncü sırada yer almaktadır. Bu verilerden yola çıkıldığında Ekşi Sözlük yazarlarının Kürtlere karşı nötr bir bakış açısı içinde oldukları görülmektedir.

3.1. Olumlu Yorumlar

Yorumlar incelendiğinde sözlük kullanıcılarının Kürtlere karşı yaptıkları yorumlar sonucunda pozitif yönlü bir durumun varlığından bahsetmek mümkün olmaktadır. Olumlu yorumlar olarak adlandırılan bu kategori, yapılan yorumların içeriklerinin olumlu olmasından dolayı bu adı almaktadır. Olumlu yorumları oluşturan alt kategoriler ise, yorumlarda geçen ve sıklıkla tekrar edilen kelimeler dikkate alınarak oluşturulmuştur.

Tablo 2: Olumlu Yorumların Sınıflandırılması

OLUMLU YORUMLARIN SINIFLANDIRILMASI					
	İNSAN	KARDEŞ	KÖKENİ FARKLI	VATANDAŞ	TÜRK
ADET	84	15	72	86	57
YÜZDE	%26,75	%4,78	%22,39	%27,39	%18,15

Bütün yorumlar olumlu, olumsuz ve nötr olarak kategori haline getirildikten sonra olumlu yorumlar yukarıda yer alan beş farklı alt kategoriye ayrılmıştır. Bu tabloya bakıldığında 86 yorum

%27,39 oranla birinci sırayı “Vatandaş” kategorisi oluşturmaktadır. İkinci sırada 84 yorum %2,75 oranıyla “İnsan” kategorisi gelmektedir. Bu tabloya göre insan ile halk kategorisi yorum sayıları arasındaki farkın iki olduğu görülmektedir. Üçüncü sırada 72 oy %22,39 oranla “Kökeni Farklı” gelirken, dördüncü sırada ise 57 yorum %18,15 oranla “Türk” kategorisi yer almaktadır. En son sırada ise 15 yorum %4,78 oranla “Kardeş” kategorisi yer almaktadır. Bu tablodaki verilerden yola çıkarak Sözlük yazarlarının Kürtleri olumlu açıdan değerlendirdiklerinde büyük oranda Vatandaş olarak gördükleri ortaya çıkmaktadır.

3.1.1. Vatandaş

Olumlu yorumlar kategorisinin alt kategorisi olan “Vatandaş” kategorisini oluşturan 86 yoruma bakıldığında yorumların içeriğini “halkımızdır, bu topraklarda en az Türkler kadar emeği olan halk, Türkler gibi bu milletin güzide bir ferdidir Kürtler” ifadeleri oluşturmaktadır. Vatandaşlık, yasal haklar ile vatandaşların siyasi birliği, devlete karşı olan yükümlülüklerinin somutlaştırılmasını ifade eden bir kurumdur (Turner, 2007: 70). Turner’e göre vatandaşlık; toplum, politik, ekonomik ve kültürel bağlarla bağlantılı bir bütün olarak tanımlanmaktadır. Fransız Devrimiyle birlikte siyasi haklar kazanılmış, bu hakların kazanılmasına paralel olarak vatandaşlık tanımının sınırları da genişlemiştir (Falk, 2005:26). Kadioğlu’nun belirttiğine göre, vatandaşlık bir ulusal kimlik olarak görülmeye başlanmıştır ve ulus-devlete ait bir rol olduğu algısına neden olmuştur (Üstel, 1999: 54). Ulus devlet; modern devletin ortaya çıkmasıyla ve modern devlet içerisine ulusal unsurları almasıyla meydana gelen siyasi bir yapılanma modeli olarak tanımlanmaktadır. Toplumsal ve siyasi yapının ulus olgusu üzerine inşa edilmesi, egemenliğin ulusa verilmiş olması, yine ulusa bağlı olarak toplumsal bütünlüğün sağlanmasını amaç edinmesi ve ülkeyi oluşturan ülke sınırlarının ulusun yaşadığı alanların var olması ulusal unsurları meydana getirmektedir. Bütün bunlara bakıldığında ulus devlet modeli 19.yy’ın ünlenen akımları olarak meydana gelen milliyetçilik ve demokratik düşüncenin olması ve yeni kurumsallık kazanan modern devlet modelinin üzerinde oluşturduğu etki sebebiyle şekillenmeye başladığı söylenmektedir (Şahin, 2007: 111).

Modern ulus devlet; sınırları belirli toprak parçası üzerinde yaşayan, vatandaş olarak adlandırdığı ve yönettiği insanların tümünü kucaklayan bir yapı olarak tanımlanmaktadır. Bu devlet kendisinde olan ve diğer toprak parçalarında da olduğu gibi belirli olan sınır çizgileriyle diğerlerinden ayrılmaktadır. Ulus devlet, politik düzlemde yönettiği halk/vatandaş üzerinde kendisinden başka yönetici veya özerk kuruluşlar olmadan egemenliğin doğrudan kendisine bağlı olduğu bir yönetim söz konusu olmaktadır ve sınırları belli olan toprak parçasında yaşayan herkese ayırım gözetmeksizin aynı kurumsal ve idari düzenlemeleri göstermenin yollarını aramaya başlamaktadır. Modern devlet, kendisini oluşturan yapıda katkısı olan vatandaşlarının fikirlerini dikkate almak mecburiyetindedir ve bunla yüzleşmek zorunda kalmaktadır. Çünkü bu yeni olan bir politik düzenlemeyle devlet, vatandaşlarına söz hakkı vermekte bu söz hakkını da vergi mükellefiyetiyle ve başka faaliyetlere de ihtiyaç duymaktadır (Hobsbawm, 2006: 102). Ulus devlet,

felsefi açıdan alt yapısını Hegel'in sayesinde kazandığı dile getirilmektedir. Bir ulusun sahip olduğu duygu, bilinç sadece “devlet şuurunda” bütünleşmesiyle anlamlı hale gelmektedir. Hegel, bunun tersi bir durum mevzu bahis olduğunda ulus ögesinin bir anlam ifade etmeyeceğini dile getirmektedir ve devletin merkezde yer aldığı bir ulus ifadesini genişletmektedir (Habermas, 2008: 9-10).

Ulus devletlerin meydana gelmesi, devlet olgusundan ve devletin oluşumundan sonra olduğu dile getirilmektedir. Eski Yunan'ı oluşturan şehir-devlet oluşumundan, imparatorluklara ve buradan da milliyetçilik akımıyla birlikte meydana gelen milli-devletlerin oluşumuyla oluşan bir süreç olarak ele alınmaktadır (Habermas, 2008: 8). Ortaya çıkışları açısından ulus devletlerin üçe ayrıldığı belirtilmektedir. Ulus devletlerin birincisi, Avrupa kıtasında görüldüğü gibi sosyo-ekonomik yapının değişmesi ile birlikte meydana gelen ulus devletlerdir, ikincisi ise Amerika kıtasında sıklıkla görülen göç ve yerli halkın bertaraf edilmesiyle birlikte meydana gelen ulus devletlerdir ve sonuncusu ise sömürgecilikten kurtulmak amacıyla çaba sarf edilen ve kurtuluş mücadelesi verilmesi sonucu kurulan ulus devletlerdir (Erözden, 2008: 8-9). Ulus devlet kavramına bakıldığında sosyolojik temelleri olan bir kavram olduğu görülmektedir.

Ulus ve devlet kavramları ayrı ayrı ele alındığında; ulus kavramı, etnik, kültürel bir varlık olarak tanımlanmakta devlet ise, jeopolitik, siyasi bir varlık olarak ele alınmaktadır. Ulus devlet kavramı; birbirinden ayrı olarak ele alınabilen iki yapı olan ulus ve devleti sınırları belirlenmiş olan toprak parçası içerisinde bir bütün haline getirmekte, bütünleştirmektedir. Bakıldığında her ulus devletin başkalarında olmayan, kendilerine özgü bir yapıları bulunduğu ortaya çıkmaktadır (Brubaker, 2009: 56). Habermas'a göre ulus devlet, köklerini hukukun egemenliğine ve kitlesel olan kamu hareketlerine dayandırmaktadır. Yaşanan yeni gelişmeler örneğin; göç hareketleri, meşruiyet kaybının olması, bilgiyi oluşturan yapılarda ortaya çıkan köklü değişimlerin yaşanması gibi ve bunların yanında milliyetçilik kavramıyla ortaya çıkan milli yapılı devlet kavramının genel düzen içerisinde yok olmaya başladığını öne çıkarmaktadır. Habermas'a göre; insanların hangi milletten olduğu artık önemli olmamakta, sivil toplum adı verilen yapılanmayla milletleri aşan milletlerüstü bir kimlik oluşturulmaya uğraştırılmaktadır (Habermas, 2002: 19). Anderson (1993: 20-22) şöyle bir ulus tanımı yapmaktadır: ulus hayali kurulmuş ve siyasi olan bir topluluktan ibarettir. Bu topluluğu oluşturan özellikler; hayal edilmiş olması, bir topluluk niteliğine sahip olması ve sınırlı olması ve bağımsız olmasıdır. Ulus devlet; bir birlikteliğin ve geçmişin olması ile birlikte bu birlikteliğin yaşandığı bir coğrafyaya ihtiyaç duyulmaktadır ve bilinçli olan bir bütünleşme, anılar, semboller ve mitler ile beraber vatan olarak adlandırılan bir toprak parçasıyla tamlştırılır (Toker, 2000: 57).

Ulus devletler ortaya çıkmadan önceki devlet yapılarında devletin iktidarının sınırlarının olmasından bahsetmek olanaklı değildi fakat modern ulus devletlerinde belirli bir toprak parçasıyla tanımlanmaları ulusallıktan çıkarak evrensel bir özellik kazanmaktadır (Giddens, 2005: 17). Devletin sınırlarından bahsetmek şu nedenle önemlidir: Devletin merkezi siyasi bir örgütlenme eğilimiyle ilişkili olması açısından önemlidir. İnsanların bir araya gelmesiyle oluşturulan bir topluluğun millet

olarak adlandırılan kimliğe sahip olması için; ortak bir kültürle, ideolojiyle bütünleşmelidir ve topluluğu oluşturan bireylerin yaşamaları için bir mekanın varlığına, siyasal olarak eksiklerin giderilmesine, kısacası bütün üyelerine ortak olarak hitap edebilen kurumların var olması gerekmektedir ayrıca bireylerin haklarını, görevlerini düzen içerisinde koyan ve toplumu oluşturan bütün bireylere eşit uygulanan yasaların olmasıyla mümkün olmaktadır (Smith, 1999: 24-33).

Ulus kavramı, ulus devletin tanımladığı gibi halkı da betimler ve bu halk kendisini bir kökene bağlayarak temellendirmektedir. Ulusun farklı kökenlerden gelen grupların bir araya gelmesiyle oluşan bir bütünlük belirttiği ifade edilmektedir ve bu grupların ortak olan noktaları saf, biricik ve özel bir kökeni ifade etmektedir. Bu kökenin sağladığı dayanak, küresel sosyo-ekonomik baskıların karşısında siyasal yapıya güç sağlamaktadır (Touraine, 2002: 285-286). Hobsbawm (1995: 53)'ın gözlemlmeleri sonucunda belirttiği şekilde; bir halkın millet olarak adlandırılabilmesi için belirli bir büyüklüğe ulaşmış olması gerekmekte ve var olan devletle aralarında tarihsel bir bağın mevcut olması gerekmektedir. Hobsbawm, bu tarihsel bağı oluşturan entelektüel ve duygusal araçlarına dikkati çekmektedir. Toker ulusu şu şekilde tanımlamaktadır: soy ve vatan gibi maddi unsurların yanında dil birliği, din birliği, tarih, kültür birliği gibi maddi unsurlara ek olarak bağımsız olarak birlikte yaşama isteği ve milliyetçilik duygusu gibi manevi unsurlardan ortaya çıkan bir bütünlüktür (Toker, 200: 59).

Türkiye Cumhuriyeti Devleti bir ulus-devlettir fakat sınırları içerisinde sadece Türkler yaşamamaktadır. Birçok ulus bu topraklarda çalışma, yaşama, barınma, sağlık, sosyal ve siyasal haklara sahiptir. Kürtler de bu ülkenin vatandaşlarıdır. Kürtler Türklerle aynı topraklarda yaşayan, savaşta, barışta bu ülkede yer alan bu ülkenin fertleridir. Bu ülkede yaşayan herkesin sahip olduğu haklara sahip olması onların en doğal haklarıdır. Ulus devlet olarak adlandırılan devletlerde farklı etnik kimlikler kabul görmektedir. Farklı etnik kimliklerin bir arada yaşaması olumlu olarak görülmektedir. Farklılıklar sorun olarak değerlendirilmeyip yaşamın doğal akışında yer bulmaktadır. Ulus devletler birbirlerinden farklı olan etnik kimlikleri bütünün bir parçası olarak görmektedirler ve ulus devlet sınırları içerisinde yaşayan bu gruplara yerli olan hakla aynı muamelede bulunmaktadırlar. “Vatandaş” kategorisindeki yorumlar incelendiğinde Kürtlerin de bu ülkenin vatandaşı sayılması ve haklarının olması vatandaş tanımına uygunluğunu göstermektedir. Aşağıda Tablo 3’te verilen yorumlar Kürtlerin vatandaş olarak görüldüğünü, tanımı yapılan vatandaşlık kavramının kapsamına girdiklerini kanıtlar niteliktedir. Yorumlar dikkatle incelendiğinde Kürtlerin de “vatandaş” olarak görüldükleri sonucuna ulaşılmaktadır.

Tablo 3: Vatandaş Kategorisi Sözlük Yorumları

bazıları tarafından sanki anadolu ve türkiye sınırları içerisinde yaşamalarına izin verilmiş gibi, insani haklarından yararlanmaları türklerin bahsettiği bir lüks gibi gösterilmeye çalışılan halk. halbuki bu topraklarda en az türkler kadar eski, bu topraklarda en az türkler kadar emeği olan halk.	bonadrag 16.11.2007
---	-------------------------------

Tablo 3: (Devamı)

yıllardır aynı coğrafyada yaşadığımız, aynı ülkenin topraklarını paylaştığımız, aynı devletin çatısı altında hayat mücadelemizi verdiğimiz vatandaşlarımız, halkımız.	<u>kucuk harf</u> 06.10.2008
bence halk değildir, vatandaşlar. neden sürekli halk deniyor düşünün... halk, diğer halktan farklıdır, halk olması için de topluluk değil, apayrı bir milli kimlik gerekmektedir, türk halkı, kürt halkı söylemleri araya nifak tohumları sokmaya çalışanların bilinçaltı empozeleridir.	<u>draco</u> 19.06.2009
yurtları bugün türkiye cumhuriyeti sınırları içerisinde kalan doğu anadolu ve güneydoğu anadolu olarak bilinen ve kürtçe 'kürdistan' olarak bilinen bölgenin kuzeyinde yaşayan türkiye cumhuriyeti vatandaşı olan bir halk.	<u>perer</u> 20.09.2010
komşu bir halk. türklerle iç içe yaşayan ayrı bir ulus.	<u>mehmet ordekci</u> 26.12.2010

3.1.2. Kardeş

Olumlu yorumları diğer bir alt kategorisi olan Kardeş kategorisi 15 yorumdan oluşmaktadır. Bu kategoriyi oluşturan yorumların içeriğini; “Kürt benim kardeşim, akrabam, arkadaşım”, “Bu ülkenin bölünmesini, parçalanmasını istemeyen; ülkesini çok seven, onun için çalışan çabalayan birçok Kürt eşim, dostum akrabam, kardeşim var.”, “bu topraklarda yaşayan kardeşlerimiz”, “Türk Kürt kardeşler”, “eşimiz, dostumuz, abimiz, ablamız, kardeşimiz” gibi yorumlar oluşturmaktadır. Aynı anne ve babadan doğan çocuklar kardeş olarak adlandırılmaktadır. Kardeşlik biyolojik olmasının yanında sosyolojik bir olguyu da ifade etmektedir. Aynı aile içinde olan çocuklar öz-üvey kardeş, erkek-kız kardeş olarak adlandırılır ve bu adlandırma birbirlerine yakınlık durumlarını göstermektedir. Fakat kardeşlik sadece kan bağıyla olmamakla birlikte sosyolojik olarak bakıldığında kan kardeşliği, süt kardeşliği, din kardeşliği, dil-tarih ve kültür kardeşliği gibi kardeşlik türleri de yaşadığımız toplumda mevcuttur ve bu kavramlar kardeşliğin dini, sosyal ve kültürel boyutlarını ifade etmektedir (Ekici, 2019: 488- 490).

Çokkültürlülük, modern ulus devlet toplumlarında sömürge sonrası dönemle beraber yükselmeye başlamıştır ve 1970’lerden itibaren siyasi ve toplumsal açıdan önemli olmaya başlamaktadır. Çokkültürlülük çoğulcu bir toplum modeli olarak tanımlanmaktadır ve homojen bir yapı özelliğine sahip olan ulus devletlerin içerisinde barınan yerli ve yerli olmayan azınlık gruplarının, göçle gelen göçmenlerin, sığınmacıların ve “farklı” olarak adlandırılan toplulukların sahip olduğu hakların korunması açısından sarf edilen politik olan uygulamaları içerisinde barındırmaktadır. Küreselleşme sürecinin hızlanmasıyla beraber ortaya çıkan yatay ve dikey olarak adlandırılan, toplumsal olan hareketlilikler ve kültürel olarak gerçekleşen etkileşimler süreci farklı insan topluluklarının ve farklı kültürel pratiklerin bir arada olmasını zorunlu hale getirmektedir. Meydana gelen bu küreselleşme hareketi, insanın kendi doğasını demokratik olan toplum modeline mecbur ettiği iddia edilen ve Batı menşeli olan ulus devlet modelinin neden olduğu krizi de kendisiyle beraber getirdiği savı ortaya çıkmaktadır. Bu krize karşı yükselişte olan bir akım olarak postmodernizm meydana gelmektedir ve dünya genelinde Batı’nın diğer devletler üzerindeki hegemonyasını sorgulamaya neden olan bir süreci başlattığı söylenmektedir. Bu açıdan

çokkültürlülük, olumlu taraftan gözlemlendiğinde vatandaşlığa yardımcı olan bir öge olarak tanımlanmaktadır (Kymlicka, 2001: 153).

Çokkültürlülük, kültürel topluluğu meydana getiren grup ya da bireylerin dil, din, ırk, etniste, tarih gibi farklılıklarından oluşmaktadır. Çokkültürlülük anlayışı, eşitliğe dayanan bir anlayışla birlikte birbirinden farklı olan kültürlerin var olduğuna inanılan bir durumdan ibarettir. Bu anlayışı ortaya çıkartan temel olgular şu şekilde sıralanmaktadır: göç, etnisite ve yerli olan azınlıklar (Doytcheva, 2009: 15- 25). Çokkültürlülük yalnızca farklılık ve kimlikle alakalı olmayıp bunun yanında kültürle iç içe geçmiş olan, kültürden beslenen farklılık ve kimliklerin birleşimidir. Bir grubu meydana getiren bireylerin kendilerine, dünyayı anlama konusunda yardımcı olan ve aynı zamanda kişisel veya toplu olarak sahip oldukları yaşamlarını düzenlemek amacıyla ihtiyaç duydukları inançlar ve uygulamaların tamamıyla yakından ilişkili olduğu görülmektedir. Çokkültürlülük, kültürel açıdan bir çeşitlilik sunmakta ve kültürle bütünleşmiş farklılıklarla beslenen bir yapıdan oluşmaktadır. Çokkültürlü olarak adlandırılan toplum, iki ya da daha fazla sayıda kültürel topluluğu bünyesinde barındıran bir toplum olarak adlandırılmaktadır. Bu tür oluşan toplumlar kültürel zenginliği iki şekilde tepki ortaya koyabileceği düşüncesi mevcuttur bu tepkilerden birincisi toplum denilen yapı bu zenginliği, çeşitliliği olumlu yönde kabul edebilir ve çeşitliliğin sürmesine, devam etmesine izin verebilir ayrıca kendisinin oluşmasında katkısı olan bu kültürel toplulukların kültürel açıdan meydana gelen taleplerine saygı gösterme eğilimindedir. İkincisi ise, bu oluşan topluluklar tamamıyla ya da kısmen baskın olan kültürün içerisinde yok olma veya asimile olma durumunda olabilmektedir. Bütün bu taleplere bakıldığında birinci olarak tanımlanan tepki “çokkültürcü” olarak adlandırılırken ikinci olarak tanımlanan tepki ise “tekkültürcü” olarak adlandırılmaktadır (Parekh, 2002: 7).

Çokkültürlülük anlayışının Batı’da baş göstermesinin nedenleri incelendiğinde göç ve yerli olan halkların var olma biçimleri üzerinden gelişme gösteren bir anlayışın varlığından söz etmek mümkün olmaktadır. Türkiye açısından değerlendirildiğinde ‘Çokkültürlü’ olarak tanımlanan yapının Batı toplumlarında meydana gelen şekliyle ve o şekilleri oluşturan koşullar açısından söz etmek mümkün olmamaktadır aynı zamanda tam olarak mevcut olan durumları tanımlamak söz konusu olduğunda yetersiz kalmaktadır. Nedenine gelindiğinde Türkiye, diğer devletlerde görülen örneğin Amerika Birleşik Devletleri, Kanada, Avustralya ve Kuzey Avrupa ülkeleri gibi yerli olan ırklarını asimile ederek kurulmamıştır veya İngiltere, Fransa gibi sömürge konumundaki ülkelerinden göç alarak oluşan ülkelerden olmamıştır. Birçok Avrupa ülkesinde meydana gelen yoğun göç dalgasının ortasında bulunmaktadır ve bu dalgaların getirdiği etkiye maruz kalmaktadır. Türkiye, Osmanlı İmparatorluğu’nun bıraktığı farklı kültürlerle ait olan mirası alan ve ulus devlet sınırları içerisinde, düşüncesinde olan tek bir kültürde kalma konusunda devam etmektedir. Dikkat edilmesi gereken nokta; Türkiye’de varlıklarını sürdüren farklı olan kültürel kimlikler, Türkiye Cumhuriyeti’nin kurulmasından çok daha önce bu topraklarda var olması aynı zamanda tarihsel çerçeveden bakıldığında Türklerden önce bu toprak parçasında yaşamlarını idame ettiriyorlardı. Bu

sebeple Türkiye’de görülen çokkültürlülük diğer ülkelerdekinden bayağı farklı olarak kendini göstermektedir (Özensel, 2013: 10-15).

Türkiye çokkültürlü bir yapıya sahip olsa da Kürtleri kendilerinden farklı olarak görmemektedir. Çokkültürlü bir yapıya sahip olmak olumlu bir durum olarak değerlendirilmektedir. Kürtler Türklerden farklı kültürel yapıları olmasına rağmen, Kürtler ve Türkler arasında etkileşimin olduğu sonucu ortaya çıkmaktadır. Bu etkileşim kendisini bir arada yaşama, evlenme, beraber bir işte çalışma veya komşu olma gibi durumlarda kendisini göstermektedir. Farklılıklar etkileşim kurmaya engel olmamaktadır. Çokkültürlülük bu açıdan kendisini toplumda pozitif yönde var edebilmektedir. Farklı kültürler arasında etkileşimin olmasına katkı sağlamaktadır. Kardeş olmak sadece kan bağıyla olmadığını, insanların toplumda var olan diğer insanlarla girdiği ilişkileri de kardeşlik olarak gördükleri ortaya çıkmaktadır. Türkler Kürtleri kan bağı aramaksızın kardeş olarak gördükleri yorumlardan çıkarılan sonuçlar arasındadır. Yorumlar da bu etkileşimin varlığını desteklemektedir. “Kardeş” kategorisinde yapılan yorumlar dikkatle incelendiğinde Türkler ile Kürtler arasında kan bağı bulunmamasına rağmen kendilerini kardeş olarak gördükleri saptanmıştır. Bu topraklarda beraber yaşamaları, savaşta barışta beraber olmaları birbirlerini kardeş olarak gördükleri inancına götürdüğü ortaya çıkmaktadır. Aşağıdaki Tablo 4’te yer alan yorumlar birbirlerini kardeş olarak gördüklerini kanıtlar niteliktedir ve kardeşliğin sadece kan bağıyla olmadığını ortaya çıkarmaktadır.

Tablo 4: Kardeş Kategorisi Sözlük Yorumları

bu topraklarda yaşayan kardeşlerimizdir. her insan gibi iyisi kötüsü vardır. ama yaşadıkları bölgeler sebebiyle eğitimsiz kalanları vardır. onlar bilinçlendikçe ülke katma değer sağlayacak.	girisgelismesonuc 14.10.2019
haklarında dışlayıcı tavırları görünce rahatsız oluyorum. kürtler bizim komşumuz, çalışmamız, işverenimiz, amirimiz, memurumuz, arkadaşımız, dostumuz, kiracımız, evsahibimiz. biz de onların.herhangi bir topluluğa önyargılı davranmak ancak akılsız ya da bilgisiz insanların işidir. bu topraklar üzerinde kardeşçe yaşamamanın yolu da ortak paydada buluşmak, aynı değerler etrafında kavuşmaktır. aynı yağmurdan hayat bulmak, aynı gökkuşağının altında gülüşmek öyle herkese nasip olmaz.	altay 20.08.2021
kardeşimdir, annemdir, babamdır, abim, ablam dostum sevgilimdir.	219 taksim 3 24.10.2011
türk kürt kardeştir ayırım yapan kürttür.	barnibas 14.10.2019
eşimiz, dostumuz, abimiz, ablamız, kardeşimiz. git gide uyanıyorlar. göreceksiniz yakında pkk'ya ve emperyalist güçlere dur diyecekler.	tamamikucukharftirvek ırkkarakterolabilir 21.01.2018
anne tarafından kürt baba tarafından yörüğüm. kürt benim kardeşim, akrabam, arkadaşım bizi biz yapan değerlerin bir tanesi. çok şükür anne tarafım dahil olmak üzere pkk sempatisanı bir tane kürt akrabam/arkadaşım yok. zaten böyleleri ile konuşup görüşecek bir şeyim de yok. bu ülkenin bölünmesini, parçalanmasını isteyen bir takım zevat ile herhangi bir konuda tartışmayı da faydasız görüyorum. ancak ülkesini çok seven, onun için çalışan çabalayan bir çok kürt eşim, dostum akrabam var. değişik partilere oy verebiliriz, iktidarı sevmeyebiliriz ancak vatanını milletini seven herkes amasız, fakatsız bizdendir. bizi birbirimize düşürmeye çalışanların çabalarını daha önce çok boşa çıkardık yine boşa çıkarırız.	restorator planci 14.10.2019

3.1.3. keni Farklı

Olumlu yorumların diğeri bir alt kategorisi olan Kökeni farklı kategorisi 72 yorumdan oluşmaktadır. Bu kategoride yer alan yorumların içeriğini; “ Kürtlerin kökeni hakkında elimizde kesinleşmiş bir veri yoktur.”, “Çoğunlukla esmer bilinseler de kökenleri sarışın ve renkli gözlüdür.”, “ister istemez, yıllar içinde, kültürel olarak en fazla yakınlaştığımız ırk”, “hayata bakışımı değiştiren bir ırk” oluşturmaktadır. Bu kategoride yer alan yorumlarda, Kürtlerin genellikle farklı bir ırka mensup oldukları belirtilmektedir. Bu farklı ırka mensup olma durumu olumlu bir olgu olarak yorumlanmaktadır. Yapılan yorumlarda Kürtler iyi, dost canlısı, misafirperver olarak değerlendirilmektedir. Türkler gibi onlar da bir ırktır ve bu topraklarda uzun yıllardır yaşamlarını sürdürmektedirler.

Etnik kimlik, topluluğun kendisine verilmiş olan özellikler olarak tanımlanmaktadır (Göka, 2006: 261). Etnisite, doğuştan getirilen, verili bir durumdur ve bireylerin aynı dili, gelenekleri sürdüren, topluluk olma konusunda temel olan ritüelleri kapsayan sosyolojik açıdan bakıldığında toplumsal bir organizasyon olarak tanımlanmaktadır (Göka, 2006: 233). Kimlik; çeşitli büyüklükteki veya çeşitli nitelikteki toplumun içinde yer alan toplumsal olan grupların oluşturduğu aidiyetin adıdır (Güvenç, 1993: 3). Kimlik hakkında bilgi sahibi olmak için “kimsin” veya “kimlerdensin” sorusu sorulduğu belirtilmektedir ve bu sorularla karşı karşıya kalan grupları oluşturan bireyler; “ben”in tanınması ve tanımlanmasına işaret etmektedir. Kişinin kendisiyle ilgili varlığını oluşturan bütün anlamları içeren, kişinin kendisine ait olan öznel bir duygusu olarak “kişisel kimlik” olarak tanımlanmaktadır (Güleç, 1992: 14). Kimlik, bireylerin kendilerini ne olarak tanımladıkları veya kendilerini diğerlerinden ayırt eden özelliklerin neler olduğu sorularını bünyesinde barındırmaktadır. Ayrıca kişinin aidiyet duygusuyla bağlandığı yani mensubu olduğu grubun kimlik özelliklerini sahiplenmektedir ve buna tutunmaktadır (Güleç, 1992: 14). Bireyler bu soruların cevaplarını aradıklarında ortada şöyle bir durumun varlığından söz edilmektedir: bireylerin ya da bireylerin oluşturduğu toplumsal grupların sahip oldukları tek bir kimliğin varlığından söz edilmemektedir. Bulunulan çeşitli ortamlar ve bağlamlar mevcuttur ve ayrıca bu bağlamlarda bireyler kendilerini tanımlarken ya da tanıtırken bulmaktadırlar (Güvenç, 1993: 4-5).

Kimliğin özellikleri incelendiğinde, kimliğin hem bireysel hem de toplumsal bir özellik taşıdığı dikkati çekmektedir. Kişinin sahip olduğu kimlik bireysel olarak görünse de insanların bir arada yaşamasıyla oluşturdukları toplumlarda bu sahip oldukları kimlikler şekillenmektedir ve anlam kazanmaktadır ayrıca toplumsal olarak incelendiğinde kimlik olgusu kavramsallaşmaya başlamakta olduğu gözler önüne serilmektedir (Aydın, 1998: 13-14). Baumann’ a göre etnisite demek aynı kan bağına dayanmak anlamına gelmemektedir yani aynı soydan gelmek demek değildir. Etnisite doğanın kendi işleyişinden kaynaklanmamaktadır, insanların kendilerinin yaptıkları eylemlerin ve bu eylemlerin sonucunda meydana gelen özdeşleştirmelerinin bir ürünü olarak ortaya çıkmaktadır. Bütün bunların sonucunda etnisite için aynı kan bağı şartı aramak mümkün olmamaktadır (Baumann,

2006: 65, 66). Wallerstein'e göre etnik grup; bir kavram olarak tanımlanmaktadır ve günümüz toplumlarında azınlık kavramının yerine geçmektedir (Wallerstein, 1993: 98). Herhangi bir grubun "etnik grup" olarak atfedilebilmesi için; o grubun benimsediği kültüründen konuştuğu diline, sahip olduğu inançları içinde barındıran dininden ortaya koyduğu edebi anlayışına, nesilden nesile aktardığı gelenek ve göreneklerinden örf ve adetlerine kadar ayrıca yaşadığı sosyal hayatını oluşturan bütün parçaların diğer gruplarınkinden tamamıyla farklı olması şartı aranmaktadır. Bütün bunlarla birlikte etnik kimlik olarak adlandırılabilmesi için; mahalli olarak adlandırılan bir dillerinin olması sadece yeterli bir şart değildir. Bunun yanında benimsedikleri hayat tarzlarının da farklı olması gerekmektedir. Herhangi bir etnik grubun illa ki bir milletle bütünleşmesi şartı aranması bir zorunluluk değildir (Erkal, 1995: 32-33).

Etnik grupların sadece kendilerine ait olarak kabul ettikleri toprak parçalarından bahsetmek mümkün olmaktadır. Sahip oldukları bu toprak parçasında yaşamayı sürdürürler veya başka bölgelere başka nedenlerden dolayı gitmek zorunda kalsalar bile o toprak parçasından vazgeçmezler. Etnik gruplar şu üç şeye sahip olarak yaşamlarını idame ettirirler: vazgeçemedikleri bir anavatanları, inançları için atfedilen kutsal olarak adlandırdıkları yerleşim yerleri ve son olarak da coğrafi mekanların varlığı onlar için olmazsa olmazlardandır. Başka nedenlerden dolayı benimsedikleri anavatanlarından ayrı kalmak zorunda kalsalar da zamanın birinde fırsatı bulduklarında dönmek ihtiyacı ve özlemini duydukları vatan toprağıdır burası. Anavatan olarak adlandırdıkları topraklarında benimsedikleri inançlarından veya inanışlarından dolayı kutsal olarak adlandırdıkları mekanlar mevcuttur. Etnisiteyi meydana getiren bireyler diğer adıyla etnisite üyeleri kendi aralarında iyi günde de kötü günde de özellikle kötü günde içlerinde besledikleri, çok kuvvetli olan bir aidiyet duygusu ve dayanışma oluşmaktadır (Smith, 2007: 25-26).

Smith'e göre etnik grup ve ulus kavramları birbirlerinden farklı kavramlar olarak ele alınmaktadır ve aynı zamanda zaman zaman bu iki kavramın birbirlerine benzedikleri savı ortaya atılmaktadır. Etnik grupların arasında mevcut olan aidiyet duygusu onları ulus kavramının tanımına dahil etmese de potansiyel uluslar olarak adlandırılmalarına olanak sağlamaktadır. Potansiyel uluslar olarak görülmelerinin nedeni; belirli olan şartlar meydana geldiğinde etnik gruplar ulus haline dönüşebilmektedirler. Etnik gruplar ulus haline dönüştüklerinde sahip oldukları ve kendilerini tanımladıkları etnik özellikleri aynen olduğu gibi kalması olanaksızdır. Zaman geçtikçe bu özellikler değişime ve dönüşüme maruz kalmaktadır. Bu özelliklerin yeni şartlara uyum sağlayabilmesi için kendilerini yeniden üretmek mecburiyetindedirler ve bu durum sayesinde varlıkları devam etmektedir. Smith'in ifade ettiği şekliyle; varolan bütün uluslar bir çekirdek temelinde meydana gelmektedirler ve buna "etnik çekirdek" demektir.

Tarihin her sahnesinde birbirinden farklı coğrafyalarda etnik grupların/toplulukların varlığından söz edilebilmektedir (Smith, 2007: 113-125). Türkiye'de var olan etnik gruplar, farklılık oluşturmaktadır. Bu farklılık olumlu olarak değerlendirilmektedir. Etnik farklılık durumunun olması

çokkültürlülüğü de beraberinde getirmektedir. Her grubun benimsediği bir yaşam tarzı ve gelenek, görenekleri vardır. Bütün bu durumlar bir araya geldiğinde birbirinden farklı kültürlerin bir arada yaşmasına, etkileşimde bulunmasına katkı sağlamaktadır. Çokkültürlü olan bir toplumda farklılıkların mevcut olması olumlu bir özellik olarak ele alınmaktadır. Kürtler çokkültürlü toplumda kendilerine yer edinmektedirler ayrıca aidiyet duygusuyla bağlı oldukları ve kendilerini tanımladıkları grup olan etnik kimlikleriyle Türklerden ayrılmaktadırlar. Kürtler yaşayış tarzları, benimsedikleri gelenek ve görenekleri ile “Kökene Farklı” kategorisi incelendiğinde, Türklerin Kürtleri kökensel olarak yani etnik kimlik açısından kendilerinden farklı olarak gördükleri saptanmıştır. Aşağıda Tablo 5’te verilen Sözlük yorumları Kürtlerin kökensel olarak farklı olduklarını kanıtlar niteliktedir ve bu farklılık yorumlarda pozitif yönlü bir karşılık bulmaktadır.

Tablo 5: Kökeni Farklı Sözlük Yorumları

kürtlerin kökeni hakkında elimizde kesinleşmiş bir veri yoktur. bir çok bilimadamı onların hazar denizinin güney kıyılarından göç ettiğini düşünmekte. bu akla en yatkın iddiadır. böylece kürtçe ve farsça arasındaki büyük benzerlik de açıklanmış oluyor. ayrıca bizzat kürt mitolojisinde kürtlerin kökeni hakkında anlatılan hikayelerin de iran’da geçmesi ve bu hikayelere hem farsların hem de kürtlerin sahip çıkması kürtlerin ve farsların, genetik olarak değil ama dilsel olarak, yakın akraba olduğu tezini doğruluyor.	galatypoön 24.08.2005
mensup olduğum ırk. çoğunlukla esmer bilinseler de kökenleri sarışın ve renkli gözliüdür. selahaddin eyyubinin seferleri sonucu coğrafyamıza akın eden araplarla kurulan akrabalıklar bunun genel sebebidir. insanı safır ama dürüsttür. merttir ama kolay sinirlenirler. daha çok ağır işlerde çalışıp ailelerini geçindirme çabasıyla işe devam ederler.	kereste kesen testere 02.09.2013
bir ırktır. isminin kökeni dağda yürürken çıkan kar seslerinden gelmez. devlete sahip olmayan en büyük millettir. askerde en yakın arkadaşlarımsın mensup olduğu etnik gruptur. hain haindir, kalleş kalleştir ve bunun etnisiteyle uzaktan yakından alakası yoktur.	etbeyinli 13.10.2019
eğer doğu görevimi van’da ve diyarbakır’da yapmadan önce simdiki gibi istanbul’da yasasaydım muhtemelen ben de hiç hazzetmezdim bu ırkın mensuplarından lakin mesleğim gereği doğuda birçok vilayette bulunduğum için söyleyebilirim ki anadolu’nun en cömert en misafirperver halkı doğu halkıdır. hem de bunu kürt türk arap vs. ayırt etmeksizin söylüyorum. ülkedeki herşeyin en kötüsünü görebileceğiniz istanbul’da da kürdün de en kötüsünü görebilirsiniz zira bu sosyolojik açıdan ayrıca değerlendirilmesi gereken bir husustur. tıpkı lazlar yada diğer ırklarda olduğu gibi.	onelove 13.10.2019
harekatı destekleyen, askeri üniformayı yakın zamanda üstüne geçirecek bir türk olarak yazıyorum. benim en yakın arkadaşlarımdan birisi kürt, buraya bir sürü ırkçı entry yazılmış. gün olur eğer onlara kötü davranma, değersiz görme, acı çektirme niyetinde olanlar olursa vatan savunur gibi onları da savunurum. beni öldürmeden hiçbir şey yapamazsınız. kürt’ler bir ırk ve türkiye’deki halklardan bi tanesidir, sonsuza dek beraber yaşamak dileğiyle.	birpeyk 14.10.2019

3.1.4. İnsan

Ülkelerin; kendi sınırları içerisinde sahibi oldukları coğrafi yönden büyüklükleri, nüfusları, yer altı ve yerüstü kaynakları, görülen iklimleri benimsedikleri siyasal ve sosyal siteme göre birbirlerinden farklılık göstermektedir. Dünya üzerinde varlıklarını devam ettiren toplumlar birçok gelişme ve değişim evresi geçirmektedir ayrıca bu evrelerin nihayetinde birçok gerçek su yüzüne

çıkılmaktadır (UNDP, 1998: 19). Gelişme kavramının açıklaması şu şekilde ele alınmaktadır: Bütün insanları kapsayan ve insanların yaşadıkları hayat şartlarının kalitelileşmesidir yani yaşam şartlarının olduğundan daha iyi olmasıdır. Gelişmenin ortaya çıkabilmesi için onu meydana getiren üç tane ve birbirleriyle eşit öneme sahip durumdan bahsedebilmek mümkün olmaktadır. Bunlardan birincisi, insanların yaşam şartlarının düzelmesidir yani bu şu anlama gelmektedir: Hayatta kalmak için geçinmek için ihtiyaç duydukları gelirlerinin artması, yiyecek tüketimlerinin, sağlık imkanlarının, eğitimlerinin vb diğer ihtiyaçlarının ekonomik büyüme ile beraber pozitif yönde ilerleme kaydetmesidir. İkincisi; ülkelerin sahip oldukları sosyal, kültürel, politik kurumlar, ekonomik sistemler ve üniversitelerin, enstitülerin yeniden yapılanması ile birlikte insanların sahip oldukları güven ihtiyacının yeniden sağlanması ve aynı şekilde insana verilen değerin artmasıdır. Üçüncüsü ise; insanların seçme olanaklarını arttıran seçeneklerin çokluğu ile birlikte sahip oldukları özgürlüğün de artması ve tüketme ihtiyacını karşılayan mal ve hizmetlerin çeşitliliğinin de pozitif yönde artış göstermesidir (Todaro, 2000: 13-739).

Gelişme denilince bir toplumun sahip olduğu üretim araçlarıyla yaptığı üretimin artması olarak algılanmamalıdır veya kişi başına düşen gelirin artması anlamına gelmemektedir bunların yanında toplumu oluşturan sosyal, kültürel, politik ve idari yapılarında meydana gelen iyileşmelerdir (Han ve Kaya, 1999: 2). Gelişme bütün bu yapılarda meydana gelirken bir de insani olarak gelişmeden bahsedilebilmektedir. İnsani gelişme, 1990'lı yıllarda ortaya çıkan kalkınma literatürü ile çok sıklıkla karşılaşılan bir kavram olarak ortaya çıktığı görülmektedir. O yıllarla birlikte ülkeleri diğer ülkelerden ayıran “kalkınmışlık göstergeleri”nin de sahip olduğu boyutlar değişime uğramaktadır. İlk kez “insani gelişme” kavramından bahseden UNDP'dir (UNDP, 1995: 11). İnsani gelişme, insanların sahip oldukları ve insanlara seçme şansı sunan seçeneklerin varlığının çokluğundan ibarettir. İnsani gelişme için “insanların seçmek için kullandıkları seçeneklerin arttırılma süreci” olarak tanımlamak mümkün olmaktadır ve bunun sonucunda da karşılaşılan sonuç şu şekilde tanımlanmaktadır: İnsani gelişme kavramını meydana getiren temel ilke budur (Akder, 1992: 12). İnsanların sahip olduğu seçeneklerin özelliklerine bakıldığında bu seçeneklerin sonsuz olduğu göze çarpmaktadır ve zaman içerisinde değişip dönüşebilmekte, sayıları da artabilmektedir. Bu seçenekler, kültürel, siyasal, ekonomik açıdan getirilen özgürlüklerden başladığı belirtilmektedir ve insanın kendisine saygı duyması, üretken olması, yaratıcılığını ortaya koyabilmesi, insan haklarından faydalanması gibi durumlara kadar arttırılabilen, sayıları çoğaltılabilen olarak görülmektedir (UNDP, 1998: 19).

Olumlu yorumların sıralamada ikinci olan alt kategorisi “İnsan” kategorisidir. Bu kategoride toplamda 82 yorum bulunmaktadır. Yorumların içeriğini; “neşeli, candan ve hayat dolu insanlar”, “bunlar senin benim gibi insanlardır”, “insandır”, “cana yakın insanlar” gibi cümleler oluşturmaktadır. Bu kategorideki yorumlar ele alındığında genellikle Türk, Kürt ayrımı yapılmadan Kürtlerin de birer insan oldukları vurgulanmaktadır. Bazı yorumlarda Kürtlerin farklı bir ırk oldukları, farklı gelenek ve göreneklerinin olduğu ve farklı hayat tarzına sahip oldukları

vurgulanırken nihayetinde insan oldukları ve insan olarak değerlendirmeleri gerektiği vurgulanmıştır. İnsanlar diğer canlılardan farklı özelliklerle dünyaya gelirler. En farklı özelliği ise düşünme yetisinin olmasıdır. Düşünebilmesi sayesinde insan; karar verebilmekte, amaçları doğrultusunda hareket edebilmekte, toplumsallaşabilmekte, devlet kurabilmekte, bilim ve teknoloji ile uğraşabilmektedir. Bu sebeplerden ötürü diğer canlılardan ayrılan önemli bir varlıktır (Clapham, 2007: 8-11). “İnsan” kategorisi içerisinde yer alan bütün yorumlar incelendiğinde Kürtler de diğerleri gibi etten ve kemikten oluşan varlıklardır. Kimliklerinin, yaşayış tarzlarının bir önemi olmadığı ve sadece insan olarak değerlendirilmeleri gerektiği sonucuna ulaşılmıştır. Aşağıda Tablo 6’da verilen Sözlük yorumları Kürtlerin sadece insan olarak görülmesi ve insan olarak değerlendirilmeleri gerektiğini kanıtlar nitelikte olduğunu açıkça göstermektedir.

Tablo 6: İnsan Sözlük Yorumları

yakın geçmişte yakalandığımız batılılaşma girdabına yakalanmadıkları için kültürlerini değişime uğramadan koruyan bir kavim. neşeli, candan ve hayat dolu insanlar.	kenz i mahfi 24.04.2008
uludere’de sarampole yuvarlanan minibusteki yaralı askerlere ilk müdahaleyi yapmalarında sasırılacak hiçbirsey olmayanlardır, çünkü ilk olarak bunlar benim benim gibi insandirlar, aynı havayı soldugumuz, kültürel kodlarımızın bir olduğu insanlardır ayrıca, tanıdığım kurtlerden bildiğim kadarıyla, kurtler mert, delikanli, sozlerine guvenilir insanlardır.	<u>menkucik</u> <u>chomichmen</u> 22.08.2012
kabul edilmesi gereken bir gerçektir. insandır daha doğrusu. bir türk’den, ingiliz’den, arap’dan farkı yoktur. bu topraklara yaşama özgürlüğü olan; herkesle eşit hakları hak eden biridir esasında. içlerinde iyisi veya kötüsü var mıdır? bu soruyu sorduğunuzda insanın iyisi veya kötüsü sorusunu sormamız gerekir kendimize. kendi seçimleriyle kötü olan insandır. bunu bir kavramın içine sığdırarak dışlamak veya çoğunluğa yüklemek doğru da değildir.	<u>little miss something</u> 23.08.2014
kürt değilim ama onların ekmeğini yedim, suyunu içtim.samimi arkadaşlarımın çoğu da kürt kökenlidir, birbirimize farklı gözle bakmayız aklımıza bile gelmez, kötüsü de var iyisi de var netice itibariyle	tunusia 13.10.2019
kirvelerim, anadolu’nun küçük bir ilçesinde yüzyıllardır beraber yaşadığımız kadim dostlarımız. kapısını çalıp bir bardak su isterseniz yemek de yedirmek için ısrar ederler, borcuna sadık, mert insanlardır. sakın ha burada ergenlerin atıp tuttuklarına bakmayın.	salkim bulut 13.10.2019

3.1.5. Türk

Türkiye’de varlıklarını uzun yıllardır devam ettiren Türk ve Kürt kimlik gruplarının aralarındaki uzlaşmayı sağlamak amacıyla katılımcı demokrasi politikalarının yapılmasını tamamlamak amacıyla yeni modellerin oluşturulması gerektiğine dair inancın ortaya çıktığı görülmektedir (Criss, 1995). Bireyler içerisinde yer aldıkları toplumlara ya da uluslara kendilerinden bağımsız bir bölüm olarak algıladıkları ve bu bölüme bağlandıkları görülmektedir. Bu bağlanma kendisini daha çok etnik, dini, kültürel ve sosyal yönden bağlanma olarak göstermektedir. Sosyal kimlik, bireyin üyesi olduğu grubun dışında bulunan diğer grup üyelerine karşı yarattığı duygularının, düşüncelerinin ve davranışlarının sadece kendisinin de içinde bulunduğu grupla özdeşleşme seviyeleriyle değil ama bu kimlik grubun ne anlama geldiğinin ve nasıl inşa edildiğinin

ortaya çıktığını açıklamaktadır. Sosyal kimlik bir olgu olarak ele alınmaktadır ve bu sosyal kimlik olgusu; bireyin kendisinin bir gruba aidiyet duygusuyla bağlandığında grup üyeliğinden benlik algısına doğru yönelmesi durumunu tanımlamaktadır (Reicher, Spears ve Postmes, 1995). Sosyal kimlik olgusuna göre insanlar pozitif yönlü bir sosyal kimlik arayışındadırlar ve buna doğru yönelmektedirler. Bunun sonucunda da birey pozitif bir benlik değerlendirme sürecine geçiş yapmaktadır. Bütün bunlardan dolayı bireyler, saygınlık, statü ve grup üyelikleri dahil birçok yararlı durum elde ettikleri görülmektedir (Nezlek ve Smith, 2005).

Grupların birbirlerine göre olan bağlamları ele alındığında şöyle bir tablo meydana gelmektedir: Bireyin grupla özdeşleşme seviyesi bireyin karşısında bulunan diğer grup üyesine nasıl davranacağını, karşı grup üyesi hakkında nasıl düşüneceğinin ve ona karşı nasıl bir his besleyeceğinin belirlenmesi konusunda birtakım belirleyicilerin olduğu sonucuna varılmaktadır. Başka bir açıdan bakıldığında, birey kendisinin içinde bulunduğu grubun temsilcisi haline dönüşmektedir ve grubu tanımlayan üyelerin ne olduğuna dair kendi benlik algısını tanımlayacaktır ayrıca öteki grupta yer alan grup üyesi ise kendi politik bakış açısını, sahip olduğu sembollerini kişilere veya nesnelere karşı takındığı tavrını bu belirlediği görülmektedir (Arslan, 2006). Bireylerin diğer grup üyesine olan düşüncelerinin olumsuz olması, ayrımcılık fikrini benimseyip uygulaması ve kişinin sahip olduğu kalıp yargılar gibi özelliklerinin nedeninin içinde bulunduğu grubun özelliklerinden kaynaklanmakta olduğu belirtilmektedir. Herhangi bir grup içerisinde yer alan bir bireyin yalnızca o grubun üyesi olduğunu söylemek mümkün olmamaktadır. Sosyal kimliğin sayesinde bireyin oluşturduğu benlik inşa sürecinde o grubun üyesi olan birey için çeşitlilik oluşturduğu görülmektedir. Örneğin etnik kökeni Kürt olan bir bireyin hem baba olması hem bir takım tutması hem de farklı bir memleketten olması gibi. Bütün bunların sonucunda birden fazla grubun üyesi olabileceği sonucu ortaya çıkmaktadır.

Olumlu yorumların son alt kategorisi Türk kategorisidir ve toplam 57 yorumdan oluşmaktadır. Bu kategorinin içeriğini; “yurt içinde kürt yurtdışında türk’tür”, “Türkiye Cumhuriyeti’nin asli unsurlarından biri” oluşturmaktadır. Bu kategorideki bütün yorumlara bakıldığında Kürtlerin Türklerden biri oldukları, kimlikleri ne olursa olsun Türk olarak algılandıkları görülmektedir. Türkiye Cumhuriyeti devletinde Türk-Kürt ayrımı yoktur. Herkes Türk vatandaşı sayılmakta, haklardan eşit olarak yararlanmaktadır. Tarih boyunca Kürtler ve Türkler savaşta ve barışta beraber kalmayı başarmışlardır. Kürtlerin kimlikleri Türklerden farklı olsa da bu coğrafyada yaşanan her durumda kader birliği yapmayı başarmışlardır. Yaşanılan olaylar, ülkede meydan gelen doğal afetler birbirlerinden farklı oldukları düşüncesini unutmalarına ve birlikte hareket etmeleri gerektiği inancına götürmüştür. Aşağıda Tablo 7’de verilen Sözlük yorumları Türklerin Kürtleri “Türk” olarak gördükleri sonucuna ulaşmaktadır. Kürtler kimlikleri farklı olsa da Türk olarak görüldükleri ortaya çıkmaktadır.

Tablo 7: Türk Sözlük Yorumları

"kürt" olarak yazıldığında insanların içindeki "sıradan faşizm"i ortaya çıkartan bir şeymiş, ben bugün bunu gördüm.. oysa bir türkten, bir almandan, bir portekizliden ne farkı vardır? ben bulamadım, bulanlara helal olsun..	kalidasa 25.11.2002
bildiğim ve gördüğüm kadarıyla dini inançları yönünden türkler'den pek farkları yoktur. türkler gibi ağırlıklı olarak sünni islam inancına sahiptirler.türkler'de olduğu gibi, azımsanmayacak bir bölümü de alevi inancına mensuptur.tıpkı türkler'de olduğu gibi çok az da olsa hristiyan ve musevi inançlıları da vardır. ayıplanacak ve kınanacak bir durum değildir.	hattena 24.03.2008
komşun, arkadaşın, eşin, dostun, mahallenin bakkalı, fırını, asker arkadaşın, yol arkadaşın, virgüllerin yetmeyeceği daha nice sıfatla hayatında olduğunda aklına bile gelmeyen, türk ya da kürt hatta başka bir millettten olmanın değil insan olmanın, o olmasının, onda bulduklarının önem kazandığı; farketmeyen millettten olma hali.	peneplend 02.04.2010
soru: neden arapların ülkesi var da kurtlerin yok? cevap: cunku; kurtler, kurtulus savasinda turkleri arkadan vurmamistir. iste bu yuzden yuzyillardir turklerle birlikte yasayan irttir. yurtiçinde kürt, yurtdışında türk'tür. yurtdışında kürdüm demeyi pek tercih etmez çoğu. kendi tercihleridir. saygı duymak lazım.	gejo 24.07.2010
biz türklerin en yakın akrabaları, din kardeşleri ve bizimle beraber ülkenin asli unsurlarıdır. o soysuz sopsuz köpeklerle bir tutulamaz. yakın zamanda gerekeni yapacaklardır.	selpuk 30.01.2016

3.2. Olumsuz Yorumlar

Yorumların içeriği dikkate alındığında bu kategorinin olumsuz olarak adlandırılmasının nedeni, sözlük kullanıcıları tarafından yapılan yorumların negatif yönlü olmasıdır. Bu kategoriyi oluşturan alt kategoriler ise yorumların içeriğinden ve yorumlarda sıklıkla tercih edilen kelimelerden oluşturulmuştur.

Tablo 8: Olumsuz Yorumların Sınıflandırılması

OLUMSUZ YORUMLARIN SINIFLANDIRILMASI						
	KULLANILAN	AZINLIK-KAFASI KARIŞIK	TERÖR	EZİLEN	SEVİLMİYEN	CAHİL
ADET	34	33	78	27	36	29
YÜZDE	%14,35	%13,92	%32,91	%11,39	%15,19	%12,24

Bütün yorumlar olumlu, olumsuz ve nötr olarak sınıflandırıldıktan sonra olumsuz yorumlar Tablo 8'de yer verilen alt kategorilere ayrılmıştır. Tabloya bakıldığında olumsuz yorumlar arasında "Terör" kategorisinin 78 yorum %32,91 oranla birinci sırada yer aldığı görülmektedir. Terör kategorisini 36 yorum %15,19 oranıyla "Sevilmeyen" kategorisi takip etmektedir. Üçüncü sırada ise 34 yorum %14,35 oranla "Kullanılan" kategorisi yerini almaktadır. "Azınlık-Kafası Karışık" kategorisi ise 33 yorum %13,92 oranla dördüncü sırada yer almaktadır. Sondan ikinci kategori ise 29 yorum %12,24 oranla "Cahil" kategorisine aittir. Son kategori ise 27 yorum %11,39 orana sahip "Ezilen" kategorisidir. Tablo dikkatli incelendiğinde en çok yorum alan kategorinin "Terör" adlı kategori, en az yorum alan kategorinin ise "Ezilen" kategorisi olduğu açığa çıkmaktadır. Bununla birlikte "Kullanılan", "Azınlık- Kafası Karışık" ve "Sevilmeyen" kategorilerinin yorum sayılarının

birbirine yakın oldukları görülmektedir. En çok yorum alan “Terör” kategorisi ile en az yorum alan “Ezilen” kategorisi arasında 51 yorum fark bulunmaktadır.

3.2.1. Azınlık- Kafası Karışık

Olumsuz yorumların alt kategorisi olan ve dördüncü sırada yer alan “Azınlık- Kafası Karışık” kategorisi toplamda 33 yorum almıştır. Bütün yorumların içeriğini; “ kafası karışık bir halktır”, “ ilkel bir toplumdur” oluşturmaktadır. Bazı yorumlarda ise kendilerini azınlık olarak gördüklerinden bahsedilmiştir. Yorumlar incelendiğinde Kürtlerin kimi yorumlarda azınlık olarak algılandıkları kimi yorumlarda ise kafalarının karışık olduğu vurgulanmıştır. Hatta bazı yorumlarda azınlık ve kafası karışık kelimeleri birlikte kullanıldığı için bu kategori oluşturulmuştur. Azınlık kelimesine sosyoloji açısından bakıldığında ortaya şu tanım çıkmaktadır: Bir toplumda çoğunluktan farklı özelliklere sahip olma ve sayıca onlardan az olma durumudur. Azınlık kavramında iki türlü sınıflama yapılabilmektedir: Alt kimlik ve Üst Kimlik. Alt kimlik, kişinin doğduğu sahip olduğu kimlik olarak adlandırılırken; Üst kimlik ise devletin o kişiye empoze ettiği kimlik olarak tanımlanmasıdır (Kurubaş, 2006: 30-33). Bir ülkede yerleşik olan azınlıklar daha sonra o ülkeye gelenlere göre sahip oldukları alt kimliklerine sahip çıkmaktadırlar. Yerleşik olan azınlıklar göçmen olarak adlandırılan azınlıklara karşı kimlik ve milliyetçilik konusunda daha duyarlıdırlar (Oran, 2018: 32).

Azınlık kavramı gruplara ayrılarak tanımlanmaktadır. Bu gruplandırma şu şekilde ortaya çıkmaktadır: Dinsel azınlıklar, dilsel azınlıklar, etnik azınlıklar ve ulusal azınlıklar (Pazarcı, 1990: 182). Etnik azınlık şu şekilde açıklanmaktadır: Kültürel ve tarihsel bağların birbirine bağlanması, ortak bir kökenin paylaşılması ile meydana gelen kimlikler ve bu kimliklerin özellikleri olduğu ortaya çıkmaktadır ayrıca bu gruplarda siyasal bir niteliğin olmadığı görülmektedir (Türkdoğan, 2003: 105). Varlığından bahsedilen bütün sosyal gruplar; kendilerine özgü olan kimlikleri, doğal olan ve kültürel açıdan farklı olmalarıyla insanı eşit derecede temsil ettiğinden bahsedilmektedir. Bir grup kendinden olmayan başka grupla oluşturulan ilişkilerin sonucunda ortaya çıkan farklılıkların fark edildiği ve ortak bir bilinç olan grup bilincinin öne çıktığı fark edilmektedir (Toniatti, 1995: 201).

Toplumların meydana gelmelerinde “ben ve öteki”, “yerli ve yabancı”, “çoğunluk ve azınlık” gibi birbirine zıt olan kategorilerin meydana geldiği anlatılmaktadır ayrıca ortaya çıkan bu farklılıkların kendi doğal ortamlarında yaşama hakkını elde edeceklerini iddia eden iki yaklaşımın olduğu açıklanmaktadır (Heckman, 1995: 82-85). Tarihin doğal akışı içerisinde kendine yer edinen azınlık kavramı, uluslararası bağlamda önemini arttıran ayrıca hukuki, sosyo-politik bağlamda farklı anlamları bünyesinde barındıran ve taşıyan bir kavram haline dönüştüğü gözler önüne serilmektedir (Güler, 2002: 1). Azınlık kavramını tanımlayan birçok terimin varlığından bahsedilmektedir. Bu terimler; etnik köken, sayı, dinsel kimlik, renk, göçmenlik gibi sayılabilmektedir (Tendre, 2000: 578). İnsanlar arası iletişimde etkili olan ve onları birbirlerine bağlayan çok sayıda benzerliğin

olduğu söylenmektedir örneğin; din, dil, ırk, mezhep vb. bunlardan bazılarıdır. Bütün bu verilere bakıldığında bunların bir araya gelmesiyle “etnik kimlik” kavramının ortaya çıktığı görülmektedir ve aynı zamanda da etnik kimliğin bir ifadesi olduğu belirtilmektedir (Aydın, 1995: 51).

Bir grubun etnik grup olarak adlandırılabilmesi için insanları birbirine bağladığı düşünülen ve birleştirici unsur olarak kabul edilen “benzerliğin” farkında olunması gerekmektedir. Bu farkındalık aynı zamanda kişinin içinde bulunduğu diğer grupların yani diğerlerinin de kabul etmesi gereken bir durum olduğu üzerinde durulmaktadır. Kişinin içinde bulunduğu grubun diğer gruplardan ayrıldığı noktalar mevcuttur. Bu noktalar; kabul gören gruptan farklı olarak ortak bir din, dil, köken, gelenek ve tarih gibi özelliklere sahip bireylerin bir araya gelerek oluşturdukları “etnik grup” kavramını ortaya çıkarmaktadır ve etnik grup kamusal veya özel alanda, kendi içinde veya diğer grupların karşısında farklılığını ortaya koyduğu vurgulanmaktadır (Schnapper, 1995: 34). Etnik azınlık kavramına bakıldığında, bu kavramın bünyesinde kimlik vurgusunun ve aynı bölgede uzun süredir yaşama şartının olduğu görülmektedir (Girasoli, 1995: 102). Etnik grup tanımı aynı zamanda kendi içerisinde göçle gelen göçmenleri ve topraklarda varlıklarını devam ettiren diğer grupların içerisinde yer alan yerli halkların da alınması gerektiği dile getirilmektedir. Göçmenleri birbirlerine bağlayan ve aralarındaki ilişkiyi güçlü tutan dayanışma duygusu etnik azınlığı tanımlayan “kimlik” kavramının vurgulanmasına neden olmaktadır (Singh, 1999: 187).

Kürtlerin etnik kimliklerinin farklı olması, yapılan yorumlar çerçevesinde olumsuz bir özellik olarak görüldüğü ortaya çıkmaktadır. Yorumlar üzerinden değerlendirme yapıldığında; Kürtler, var oldukları zamandan beri kendilerine dünyada bir devlet kuramayan bir etnik grup olarak değerlendirilmektedir. Devlet kuramamaları, kendilerini bir yere ait hissedememeleri onların kafasının karışık olmasına ve azınlık statüsünde yer almalarına neden olmaktadır. Bütün bunlara bakıldığında ise negatif yönlü bir durumun varlığından bahsedebilmek mümkün olmaktadır. “Azınlık- Kafası karışık” kategorisindeki bütün yorumlar incelendiğinde Kürtlerin kendilerini tanımlayan “Azınlık” olarak gördükleri sonucuna ulaştırmaktadır. Türkler ise Kürtleri devlet kuramayan, aşiret olma özelliklerinden dolayı “kafası karışık” olarak atfetmektedirler. Aşağıda Tablo 9’da verilen Sözlük yorumları birbirlerini nasıl gördüklerini kanıtlar niteliktedir.

Tablo 9: Azınlık- Kafası Karışık Sözlük Yorumları

yüzyıllarca kendi feodal düzenlerinden dolayı yaşadıklarını türkiye cumhuriyetine ödetmeye çalışan ırk. aşiret sistemi yüzünden hiçbir zaman millet olamamalarının yanı sıra kendi benliklerini de yitirmişlerdir. ağa dediğimiz günümüzün postmodern derebeyleri, kendi çıkar sistemini kurmuş orda yaşayan insanları ezerken tutup da biz türkiye'nin unutulmuş tarafıyız demek buralardan komik görünüyor. sağlam aşiret olmanın temelini çocuk doğurmaktan (yani bir nevi iş gücü, arkası sağlamlık hissi) geçtiğini düşünüp habire çoğalıyorlar. istatistiklere bakın, söz konusu doğum oranlarına bakın dünyada eşi benzeri var mı?. hangi ülkenin bütçesi tam olarak buna yetişebilir acaba onu da merak etmiyor değilim. tabi ki; tecrit politikalarının büyük zararını görmüşlerdir. ancak "biz eziliyoruz" demek, hakkımızı verin azınlığız demek sadece ve sadece birilerinin uşağı olan örgütlenmelerin kışkırtıcı hamleleridir.	Peperuhi 31.03.2006
--	-------------------------------

Tablo 9: (Devamı)

kafası karışık bir halktır... aile, aşiret (daha büyük aile) bağları gücünü hala koruduğundan, gerçek anlamda halk olmayı, henüz tam benimseyememişlerin topluluğu. aşiret bağlarının ve bu durumun kendi içersinde yarattığı gelenek ve göreneklerin ve ayrıca din olgusunun da etkisiyle oluşmuş tuhaf bir kültürün, bir halkı gerçek anlamda halk olup, birlik kurmaktan nasıl alıkoyduğunu, ancak bunların arasında yaşayarak bilebilirsiniz. ayrıca; sistemli bir şekilde bir halkı yoketme projelerinin de, bazen elde patlayabileceğini gösteren bir halktır.	bildigin ayyas 05.05.2010
türkiye,iran,ırak,süriye de yaşayan ve bu ülkelerde azınlık olan bir halkın mensupları. tarihleri ve dilleri hakkında akademik ve gerçekçi bilgiler edinmebilmek oldukça zor.	junkyman 01.11.2013
yeryüzündeki kürt toplumu o kadar rastgele (random) kültürlerle sahiptir ki; ortak bir din, dil, alfabe, coğrafya (ülke) vb. şeyleri yoktur. benzer kültrüler roman'lar arasında da kısmen görülmektedir. bu kadar zengin bir kültür, tarih boyu süregelen göçebelik veya azınlık doğasından kaynaklanıyor olabilir. işte bu yüzden dünyada ve özellikle ülkemizde, kürtleri kürt partiler-gruplar asla temsil edemez. çünkü kürtler tekdüze bir kültüre sahip değildir. belki de kürtlerin huzuru, bulundukları devletlerin kültürlerine uyumları ile doğru orantılıdır. (tarihi geçmişe ve günümüze bakınız).	sozen 03.03.2016

3.2.2. Cahil

Cahil kavramı cehalet kavramıyla ilişkili olarak açıklanmaktadır. Cehalet kavramının kendi içerisinde üçe ayrıldığı belirtilmektedir. Bunlardan ilki, hiçbir şey hakkında fikri, bilgisi olmayan fakat fikri olmadığına da farkında olan cehalettir. İkincisi, yine hiçbir şey hakkında bilgisi olmayan yani bilmeyen ama bilmediğinin bile farkında olmayan cehalet türüdür. Sonuncusu ise, doğrusunun ne olduğunu bilmeyen ama bildiği konusunda ısrarcı olan cehalettir. Cehaletin alt dalları olan bu üç tür bir şey bilmemek üzerine kurulmuştur ancak cehaletin sadece eğitim ve öğretim görmeyen kişilerle bağlantılı olmaması gerektiği konusunda dikkat çekilmektedir. Cehalet kavramı sadece eğitimsiz kişileri içerisine dahil etmemekte aynı zamanda da eğitim görmüş kişilerin de bu kavramın içerisine alınması gerektiğinden bahsedilmektedir. Cehalet bünyesinde “cahillik”, “bilgisizlik” ve “habersiz olma” gibi anlamları barındırmaktadır ve ayrıca “okuma yazma bilmeme”, ya da “eğitimsiz olma” anlamlarına da gelmektedir (Horkheimer, 2002).

Çoğulcu cehalet, insanların sergiledikleri davranışların kişisel olmadığını varsaymaktadır bunun yanında toplumda yer alan bireylerin birçoğunun onayladığı bir durum olarak tanımlanmaktadır. Çoğulcu cehalet, kişilerin yaşadıkları toplumda meydana gelen olaylara tepki olarak geliştirilen algı, inanç ve duyguların kendi yaşlılarından, toplumun önemli bir kısmından farklı olduğu şeklinde değerlendirilmektedir. Bu kavram, kişilerin sahip oldukları toplumsal bakış açısından farklı olan bir bakış açısı geliştirdiklerine dönük doğru olarak kabul edilmeyen inançlarını tanımladığı görülmektedir. Bu açıdan bakıldığında çoğulcu cehalet, toplumda kabul gördüğüne inanılan görüşlerin bireysel açıdan destek görmese de varlıklarını devam ettirmelerine neden olabileceği kanısındadırlar (Miller ve McFarland, 1987). Çoğulcu cehaletin ortaya çıkmasındaki nedenler incelendiğinde ulaşılan bazı sonuçlar mevcut olmaktadır. İnsanlar, yaşanan olaylara ve kendilerinden olmayan diğer insanların davranışlarının nedenlerini açıklamaya çalışmaktadırlar.

İnsanlar; dünyayı anlamaya çalışma, yaşadıkları çevreyi kontrol altına alma ve başkalarının sergiledikleri davranışları öngörmeye dönük hareket etmektedirler (Heider, 1958).

Olumsuz yorumların alt kategorilerinden beşinci sırada yer alan “Cahil” kategorisi 29 yorum almıştır. Bu kategorinin içeriğini; “öğretmensiz kalıp cahil kalmışlardır”, “geri kalmış bir Ortadoğu halkıdır”, “asalak yaşamaya alışkın, üretmeyen tüketen, gelişime kapalı bir toplum”, “bunlar ya cahil olur ya aptal”, “çoğunluğu cahil ve işe yaramazdır”, “cehalet tavan yapmış”, “kafaları pek çalışmayan vatan kuramamış cahil topluluk” oluşturur. Yorumlara bakıldığında Kürtler genellikle cahil olarak görülmektedir. Cenk Saraçoğlu “Şehir Orta Sınıf ve Kürtler” kitabında Kürtler ile ilgili yaptığı bir araştırmayı anlatmaktadır. Saraçoğlu(2010) bu çalışmasında Türkiye’nin batı illerinde yoksul bir Kürt kitlesinin varlığından bahsetmiştir. Kürt meselesinin içerdiği önemli meselelerden biri de batı illerindeki toplumsal olarak “Kürtlerin “ ve “Kürtlüğün” algılanma biçimleridir. Çalışmada son yirmi yılda göçle giden Kürtlerin bir cemaat ya da topluluk olarak görünmeleri ve kentsel hayatta gündelik hayatın bir parçası olmalarına değinilmiştir. Görüşme yapılan insanlar Kürtleri ayrı bir halk olarak tanımaktadırlar. Saraçoğlu’nun bu çalışmasında Kürtlerin; “kent hayatını mahveden”, “işgalci, “cahil”, “bölücü” gibi sıfatlarla atfedildiklerinden bahsedilmektedir. Aşağıda Tablo 10’da yer alan Sözlük yorumları da Kürtlerin cahil olduklarına dair inancı destekler niteliktedir.

Tablo 10: Cahil Sözlük Yorumları

zaten ortadoğulu ve cahil bir halk olan türk toplumuna musallat olmuş, başka bir ortadoğulu ve cahil halk. hem ekonomik olarak hem de siyasi olarak türk milletin üstünde ağır bir yük. yıllardır devam eden silahlı mücadeleleri önemli bir ayrılıkçı isyandır. hem çok can ve mal kaybına neden olmakta, hem de toplumun psikolojisinde derin izler bırakmaktadır. memlekette şehitler veya teröristlerden başka bir şey konuşulmuyor farkında mısınız? bazı komşu ülkelerde enerji kaynaklarına sahip olmak gibi meziyetlerinden dolayı bağımsızlık talep edebilirken, türkiye’de sırtlarını dayadıkları tek şey nüfusları gibi görünüyor. neredeyse her konuda(egitim, sağlık, altyapı vb.) sevmedikleri t.c. devletine bağımlı iken, son yıllarda bu tezatın farkına vararak özerklik, yarı bağımsızlık gibi talepler ortaya koymuşlardır.	john harrison 29.10.2017
genelleme yaparsak biz türkler neyse (kabalık ve medeniyetsizlikte) kürtler de bir alt versiyonudur. ayrıca cahili terörist, okumuşu marksist, dincisi tayyipçi bir ırktır. son dönemlerde yoğun bir aşağılık kompleksi ile yapay bir kürt tarihi çalışmaları da mevcuttur -ki işi abartıp sümerlere kadar gittikleri görülmüştür.	abideihurriyet 06.10.2014
kelimelerimi düzgün seçmeye çalışıyorum; kan davası, aşiret, berdel, kuma, çocuk gelin, bir kişiye 10 kişi dalma, feodal yapı, ilkelik, bu ırkın kültüründe(!) vardır. ayrıca elektrik faturası ödemezler. ezici çoğunluğu atatürk’ü sevmes. 8-10 çocuk yapıp bir de batıya göç ederler. sonra türklerin yani bizim başımıza bela olurlar. kendi devletleri yoktur.	vicdan pornosu 08.09.2022
kafaları pek çalışmayan, vatan kuramamış cahil topluluk. avrupanın çingenesi neyse, orta doğunun laciverti bunlardır.	sentetikcesar 07.08.2022
faşistçe söylemleri bir kenara bırakırsak eğer aynı türk toplumunda olduğu gibi çoğunluğu cahil ve işe yaramazdır. milletçi tutum sergilemek yerine, milliyetçi tutum sergileyenleri ise tabiri caizse yediği içtiği kaba pisleyen insan gibidir. tarih boyunca devlet kuramamış, çeşitli toplumların altında azınlık olarak hayatlarını idame ettirmişlerdir. ülkemiz açısından değerlendirecek olursak; çoğunluğu maddi ve manevi külfet olmaktan öteye gidememiş, bir kanser gibi var olmuş ve maalesef ki var olmaya da devam edeceklerdir.	darkpanic 12.01.2019

3.2.3. Ezilen

Dünya üzerinde yaşamını devam ettiren milyonlarca canlı gruplar halinde yaşamaktadır ve beslenme, korunma, hayatta kalma gibi birtakım ihtiyaçları mevcuttur. Bununla birlikte karşılaştıkları bütün problemlerden aralarındaki işbirliği vasıtasıyla üstesinden geldikleri anlatılmaktadır (Schaller ve Neuberger, 2008). İnsan doğası gereği sosyal bir varlıktır ama bazı durumlarda birbirlerini reddettikleri, görmezden geldikleri ve yok saydıkları kısacası birbirlerini sosyal açıdan dışladıkları ortaya çıkmaktadır. Dışlanma kavramı, sosyal hayatın içerisinde var olan bir durum olarak tanımlanmaktadır ve insanların gruplar halinde yaşadıkları her yerde kendisini gösterdiği açıklanmaktadır. Dışlanma kavramını oluşturan iki uçtan bahsetmek mümkün olmaktadır: Dışlayanlar ve Dışlananlar. Dışlamanın alt dallarından biri olan sosyal dışlanma kavramına bakıldığında; bireylerin içerisinde bulundukları gruptan dışlanması, yok sayılması ya da dahil edilmemesi gibi durumların meydana geldiği görülmektedir. Sosyal dışlanma kavramı, bireylerin diğerlerinden bazı noktalarda ayrı olması, meydana gelen her türlü sosyal etkileşimden uzaklaştırılması kısacası izole edilmesi gibi anlamlara gelmektedir ve geniş bir kavramsal çerçeveye sahip olduğu belirtilmektedir.

Dışlama kavramı, dışlanmanın yaşandığı gruba karşı açıkça ifade edilebildiği gibi, sözlü veya davranışa yansımayan bir şekilde de gerçekleşebilmektedir (Williams, 2007). Sosyal dışlanma sonucunda sosyal dışlanmaya maruz kalan bireylerin üzüntü, öfke gibi duygulara kapıldıkları ortaya çıkmaktadır (Smith ve Williams, 2004). Sosyal dışlanmanın neden olduğu acı, üzüntü ve öfke gibi duygular bireylerin dikkatlerinin dışlanma sürecine yoğunlaştıkları üzerinde durmaktadır. Sosyal dışlanmanın kökenlerine bakıldığında oldukça eskiye dayandığı ortaya çıkmaktadır. Atina'da sürgünü gönderilenler, Roma'da mahkum edilenler, Hindistan'ın sosyal yapısında yer alan kast sistemine mensup olanlar, dinden çıkarılanlar gibi tarihten günümüze gelen bu durumlar sosyal dışlanmanın olduğunun örneklerinden bazılarıdır (Biçerli, 2016: 5). Dışlanan bireyler ve gruplar çok eskilere dayanmış olsa da sosyal dışlanma kavramı daha yeni olan bir kavram olarak görülmektedir. Sosyal dışlanma kavramının birden çok tanımı yapılabilmektedir. Bu tanımlardan bazıları sosyal dışlanma kavramını yoksulluk ve yoksunluk kavramlarıyla ilişkilendirirken; diğer tanımlar ise, ortada olan fırsatları değerlendirme ve o fırsatlara ulaşma noktalarına vurgu yaptıkları görülmektedir ancak tanımlar içerisinde yer alan önemli nokta ise, sosyal dışlanma kavramını “ayrımcılık” kavramına benzeterek tanımlamalarıdır (Silver, 2007: 4419).

Sosyal dışlanma kavramı üç engellilik olarak ortaya çıkmaktadır: Bedensel, Tinsel ve Sosyal. Sosyal dışlanmaya maruz kalan kişiler veya gruplar kendilerinin eşitsizliğe uğradıklarından bahsetmektedirler ve bu bireyler hem içerden hem de dışarıdan gelme ihtimali olan risklerin olduğunu vurgulamaktadırlar. Bu risklerle karşı karşıya kalan bireyler korunma ve savunma zafiyetinde bulunan bireylere dönüşmektedirler. Sosyal dışlanma çeşitli faktörlerle ve politik, ekonomik, sosyal, kültürel gibi boyutlarla bağlantılı olduğu görülmektedir (Sapançalı, 2005: 34).

Diğer bir ifadeyle politik, ekonomik, sosyal ve kültürel olarak verilen haklardan yoksun olmak ve bunlara erişimin güçlüğüle meydana gelmesi hali sosyal dışlanma olarak tanımlanabildiğini göstermektedir. Sosyal dışlanma bir süreci ifade etmektedir ve bu süreç kendi içerisinde süreklilik arz etmektedir, aynı zamanda çok boyutlu olarak karşılaşılmaktadır (Şenkal, 2007: 367-368).

Olumsuz yorumların en sonuncu olan alt kategorisi “Ezilen” kategorisi 27 yorum almıştır. Bu kategorinin içeriğini; “Türkiye’de paşalar gibi yaşayıp, ekmeğini yiyip, suyunu içmelerine rağmen durumlarından memnun olmayan topluluk”, “biz hep ezildik diyor Kürtler”, “kendilerine biçtikleri elbise eziliyoruz olan”, “kendi kendini ayırtıran ırk, millet”, “ajitasyon, mazlum edebiyatı neredeyse yerleşik kültürleri olan”, “her zaman mağdur olan bir topluluk”, “hep mağdurlar” oluşturmaktadır. Bütün yorumlara bakıldığında Kürtler kendilerini ezilen olarak görmektedirler. Yorumların içeriğine bakıldığında Kürtler mağdur edebiyatı yapmaktadırlar. Ayrımcılık ve dışlanma sebebi insan hak ve özgürlüklerinin önünde önemli bir engel olarak görülmektedir. Montes (2010)’un tanımıyla ayrımcılık; kişinin sahip olduğu ten rengi, dışına ait olan fiziksel özellikleri ile etnik veya kültürel kimliği nedeniyle kendisine olumsuz davranıldığına dair olan inancıdır. Kürtler de sahip oldukları etnik kimlikleri, yaşayış tarzları, kendilerine ait gelenekleriyle Türklerden ayrıldıklarını ifade etmektedirler. Bu nedenle Türkler tarafından ayrımcılığa maruz kaldıklarını dolayısıyla Türkiye’de ezilen olduklarını vurgulamaktadırlar. “Ezilen” kategorisindeki bütün yorumlara bakıldığında Kürtlerin farklılıklarından dolayı ezilen oldukları sonucuna ulaşılmıştır. Tablo 11’de yer alan Sözlük yorumları Kürtlerin kendilerini ezilen olarak adlandırdıklarını kanıtlar niteliktedir.

Tablo 11: Ezilen Sözlük Yorumları

her şeye alınan ilginç bir millet. kürt demeyi bile ırkçılığa bağlıyorlar bazen. ne gariptir ki bu başlık altında ırkçılıktan şikayet edenlerin çoğu da kürt milliyetçisi. ayrıca hep mağdurlar. adam sözlükte kürtçe entry yok diye başlık açmış mesela. tuhaf. keşke bu dikkatlerini kaçak elektrik konusunda da görebilsek.	karayancaylak 09.01.2020
her zaman mağdur olan bir topluluk. başlığın hortlayan kısmında kendilerine bir hakaret edilmediği halde yine mağdur olmuşlar, ırkçılık goygoyu almış yürümüş. sözlük’te türklere hergün ne hakaretler ne aşağılamalar yapılıyor ama kimsenin umrunda olmuyor. türk başlığına girin bakın, şoparın birisi “orta asya maymunu” yazmış. kimse de çıkıp hayırdır birader sen bir ulusa nasıl böyle hakaret edebilirsin dememiş.	dokuz tuglu kagan 13.10.2019
farklılıklarını acı ile karıştırarak kendilerine biçtikleri elbise eziliyoruz olan ve asla türkiye cumhuriyeti devleti'nin kendilerine olan iyi niyetini anlamadıklarını düşündüğüm ırk. sanki bütün varlığı acılardan oluşmuş, sanki hiçbir zaman bir olmamış gibi acitasyonları devreye sokarak üstünden nemalanacakları ülkeleri etrafına çekmekte gayet başarılılar. bir girdap onların ki.	daminustundekis aksagan 26.09.2012
çok klasik bir argüman belki.. biz hep ezildik diyor kürtler, veya bizimle hep dalga geçildi diyorlar... afedersin paşam da biz elin lazıyla değil, yine bizim "lazımız"la da dalga geçiyoruz ki fıkralar bile var. e bizimle zaten dünya dalge geçiyor... nedir ki bu? biz hep ezildik ayaklanıyoruz coşkusu nedendir diğerleri ayaklanmazken? anlayamıyorum, aslında bilgili olsam anlarım belki. veya ne bileyim siyasetten sosyolojiden çaksam falan.	dis 21.10.2011

Tablo 11: Devamı)

türkiye'de paşalar gibi yaşayıp, ekmeğini yiyip, havasını soluyup, suyunu içmelerine rağmen durumlarından memnun olmayan topluluk. ayrıca bir özellikleri de bakamayacakları kadar çocuk yapıp durumlarından memnun olmamalarıdır. içlerindeki güzel insanları bu tanımdan ayrı tutuyorum.	recovering prescription 16.11.2007
efenim bazı kürt dostlarımin da bir eli yağda diğeri baldayken , en iyi okullarda okurken, arabalarla gezerken fakirlikten ezilmişlikten sindirilmişlikten dem vurmaları ve bunu sadece kürt olmalarından mütevellit çılgınca savunmaları da ilginç bir durumdur...bir de bütün fakirliği ezilmişliği vs. yi sanki kendileri yaşıyorlarmış gibi anlatmalarına ayrı şaşırırım ve tabi dilerim ki herkes eşit yaşasın herkes mutlu olsun kimse ezilmesin. bu ayrı bir konudur.	definitive 26.05.2006

3.2.4. Kullanılan

Kimlik kavramı bazı ifadelerle vurgu tapmaktadır ve bu ifadelerden bazılarının baskın bir yönünün olduğu ortaya çıkmaktadır örneğin; aynılık/benzerlik gibi. Aynılığa/benzerliğe yapılan vurgu, kimliği tanımlayan özelliklerin içerisinde önde gelen ve baskın olan yönünü öne çıkarmaktadır. Bu açıdan bakıldığında kimliğin “farklı” olanları tanımladığı açığa çıkmaktadır. Farklılık söz konusu olmasaydı benzerlik kavramının dikkate alınma gibi bir durumdan söz edebilmek mümkün olmamaktadır. Kısaca açıklamak gerekirse bir yerde aynı/benzer vurgusu yapılabilirse o yerde aynı kategorisinin içerisine dahil edilmeyen “farklı” olanlar da var olmaktadır. Kimlik, bir bağlam çerçevesinde anlam kazanmış olarak tanımlanmaktadır ve bir öznenin varlığına işaret etmektedir. Kimlik ve kimlikle meydana gelen özne birbirini tamamlayan bir bütünü oluşturmaktadırlar ve birbirlerinden ayrı düşünmek mümkün olmamaktadır. Kısacası bir öznenin konuşuluyorsa orada bir kimliğin mevcudiyeti söz konusudur. Bir kimliğin varlığı mevcutsa orada biz öznenin varlığının da mevcut olması beklenmektedir ya da bir öznenin varlığından bahsediliyorsa bir kimliğin varlığından da bahsetmek zorunlu olarak ortaya çıkmaktadır (Mucchielli, 1986: 7-8). Sosyal kimlik kavramı, belirli bir tanımlamaya sahip olan bir kavram olarak ortaya çıkmaktadır. Sosyal kimlik sadece ne olduğu ile ilgili değil aynı zamanda ne olması gerektiği ile ilgili de olmaktadır. Sosyal kimlik başka kimliklerle de ilişkili ele alınmaktadır.

Toplumda var olan sosyal gruplar ve bu grupların birbirleri arasında geçen ilişkiler önceden verili bir şekilde ortaya çıkmamaktadır. Gruplarda yer alan bireyler sayesinde yeniden yeniden yapılandırılarak devam etmektedir (Reicher ve Hopkins, 2001). Sosyal grupları oluşturan sınırlar mevcuttur bu sınırlar; grup kimleri bünyesine dahil ediyor veya kimleri gruptan men ediyor olarak tanımlanmaktadır. Bir de grubun kendisini oluşturan bir içerikten bahsetmek mümkün olmaktadır. Bu içerik şu şekilde sunulmaktadır: Normlar, kalıp yargılar, değerler vb. Grupların varlığı sosyal yapıyı oluşturmaktadır ve bu sosyal yapıda meydana gelen değişiklikler genellikle istenilerek yapılmaktadır fakat grubu oluşturan bireylerin desteği alınması sonucunda ortaya çıktığı görülmektedir. Gruplar arasında mevcut olan ilişkilerde değişiklik yapılması (ezen ezilen ilişkisinden eşitliğin sağlandığı bir ilişkiye dönüştürülmesi gibi), grubun yer aldığı bağlamda birbirinden farklı olan fikirlerin birbirleriyle çatışmaları da beraberinde getirdiği görülmektedir (Turner, 2005). Sosyal

kimlikler içerisinde bulundukları bağlamı yansıtmaktadırlar ve bu yansıma grubun bir özelliğidir. Grubu meydana getiren bütün bireyler sahip oldukları sosyal kimliklerinin ve bulundukları bağlamlarının yapısıyla ortak bir anlayış geliştirmelerini mecbur etmemektedir (Haslam, 1997). Grup üyeleri arasında meydana gelen bağlamı oluşturan yapı hakkında birbirlerinden farklı oldukları görülmektedir ayrıca aralarında çatışmalı ilişkilerin varlığından söz edebilmek mümkündür. Aynı grupta yer alan bireyler, ait oldukları grubun normları ve değerleri hakkında aralarında fikir ayrılıklarına düştükleri ortaya çıkmaktadır hatta bu fikir ayrılıkları anlaşmazlıkları da beraberinde getirmektedir (Sani ve Reicher, 2000).

Olumsuz yorumların 34 yorum olarak sıralamada üçüncü olan alt kategorisi “Kullanılan” kategorisidir. Yorumlara bakıldığında Kürtler başkalarının maşası konumundadır. Kürtler başka devletlerin himayesinde olan ve bu ülkeyi tehdit etmek için kullandıkları koz olarak görülmektedir. Yorumların içeriğini; “kayıtsız şartsız ruhlarını amerikaya teslim etmiş halk”, “bölgedeki güçlü yapılanmalarla işbirliği yaparak kendini var etmiş bir halktır”, “amerika kürtleri kullandı ve şimdi de atıyor” oluşturmaktadır. “Kullanılan” kategorisindeki yorumlara bakıldığında ortaya tek bir sonuç çıkmaktadır: Türklere göre Kürtler kendilerini koşulsuz şartsız başka devletlere teslim etmişlerdir. Türklere göre Kürtler kendi ideallerine kavuşabilmek için başka devletlere hizmet etmektedir ve bu hizmetin karşılığında başka devletler Kürtleri ideallerine kavuşturacaktır. Yapılan yorumların içeriğinde genellikle Kürtler için “başka devletlerin maşası” tabiri kullanılmaktadır. Tablo 12’de verilen Sözlük yorumları Kürtlerin başka devletlerin “maşası” olduğunu kanıtlar niteliktedir.

Tablo 12: Kullanılan Sözlük Yorumları

fransızların nedense çok sevdiği ve sempati duyduğu bir ırktır kurtlar.okullarındaki ders kitaplarında sarı saçlı renkli gözlu, iriyapılı, kahraman insanlar olarak anlatıldıkları hikayeler varmış bir sürü.hatta bu sempati yüzünden fransa iltica etmek isteyen bir çok yabancı,ben kurdum bize türkiyede iskence yapıldıyo,burayı sigindim şeklinde yalan söyleyerek buraya kaoagi atmıştır zamanında.yıllar önceki bir gezi esnasında fransız yetkililerinin ucagında bir sürü kurt çıkmıştı yanlarında götürmeye çalıştıkları yanlış hatırlamıyosam.	the one 08.05.2004
aşağılık kompleksiyle bezenmiş ve dış güçlerin yüzyıllardır süren yayılmacı politikalarının sayesinde adı duyulmuş olan ve duyulan kendi aralarında anlaşılmayan toptan insanlar veya karma topluluk. insancılık ve mazluma yardım ihtiyaçları uğruna kürd'e kalmış olanlar hayli acınaklı hale mensup ve trajikomiktir. halbuki dünya üzerinde desteğe muhtaç gerçek amaçlar ve önemli hayaller var.	mektepsizalim 04.08.2015
insanlar kimi sever? istediğini yaptırdıkları aptal gibi kullandıkları safları severler, ama söz konusu o insan hakkını istediğinde kötü olur hakkını almak için mücadele ettiğinde zararlıdır, çıkıntıdır, seninle rekabete girdiğinde ise yok edilmesi en iyisidir. uluslar açısından da böyledir bu herkesin içsel olarak düşündüğü bu iken dış vurulan gerekçeler farklıdır.	cennetdesendece hennemde 05.09.2015
bu topluluğun cahil kesimi, amerika'nın etnik kıskırtmaları neticesinde gaza gelmiş, amerika'dan aldığı silahlarla türk devletine baş kaldırmıştır. amerika kürtlerin özgürlüğünü düşünmüyordu tabi ki. amerika kürtleri kullandı ve şimdi de atıyor. yazık oldu. kendi düşen ağlamayacak. zira çoğu kürt'ün destek verdiği pkk çok ocak söndürdü, çok masum öldürdü bu ülkede.	the unforgivinel 21.01.2018

Tablo 12: (Devamı)

aklını, iradesini kiraya veren bir grup kolay kolay kazanamaz, kazandırmazlar. bağımsızlığı başka yerlere bağımlı kalarak elde etmeye çalışmak borcu borçla kapatmaya çalışmak gibi bir kısır döngü sadece.	pleaser 21.01.2018
---	------------------------------

3.2.5. Sevimyen

Bireylerin bir araya gelmeleriyle oluşturdukları yapıya grup denilmektedir ve bir topluluk olarak adlandırılmaktadırlar. Bir topluluğun grup olarak nitelendirilebilmesi için şu özelliklere sahip olması beklenmektedir: Birincisi ortada bir üyelik bağının olması gerekmektedir. İkinci olarak, bir grup bilincinin varlığı ve insanları birleştiren bir amaç birliği olarak karşılaşılmaktadır. Son olarak ise, karşılıklı olarak gerçekleşen bağımlılık duygusu, etkileşimin varlığı ve birlikte hareket etme şeklinde ele alınmaktadır (Knovvles, 1968: 29). Grubun sahip olduğu bir takım özelliklerden söz etmek mümkündür. Bu özelliklerden ilki, grup bireyleri arasında sıkı bir bağlantı olduğu ortaya çıkmaktadır. İkincisi, bireyler kendilerini içerisinde yer aldıkları grubun üyesi olarak kabul ettikleri görülmektedir. Üçüncüsü, grubun dışında yer alan diğer insanlar tarafından o gruba ait oldukları olarak tanımlanmaktadırlar. Dördüncüsü, grubun sahip oldukları ortak normları paylaştıkları görülmektedir. Beşincisi, birbirlerine bağlı olarak ortaya çıkan bir rol sisteminin varlığı belirtilmektedir ve buna katıldıkları görülmektedir. Son olarak ise aralarındaki birlikteliğin kolektif olduğu algısı mevcut olmaktadır (Zander ve Cartwright, 1970: 48).

İnsan yaşamının her evresinde ve insanların bir araya gelerek meydana gelen bütün organizasyonlarda grupların yer aldığı ortaya çıkmaktadır ve bu gruplar önem arz etmektedir ayrıca bu gruplar iş hayatından toplumsal hayat kadar varlığını sürdüren bir durum olarak tanımlanmaktadır. İnsanların oluşturdukları bu gruplara bireyler kendi istekleriyle veya zorunlu olarak katılım gösterdikleri ortaya çıkmaktadır. Gruplar oluşum bakımından benzerlik gösterdikleri görülmektedir fakat grupları meydana getiren yapının farklılık göstermesi önemlidir. Grupları oluşturan bireyleri bir arada tutan motivasyon duygusu ve grubu oluşturan ortak amaçların varlığı insanlar arasında bir etkileşimin varlığını tanımlamaktadır ve bu etkileşim sürekli bir durum olarak ele alınmaktadır. Bu etkileşimin sonucunda bir hiyerarşik yapı oluşmaktadır ve gruplarda kendisini var eden belirli olarak ortaya çıkan rollerden oluşan grup yapısı olarak tanımlanan yapıdan bahsetmek olanaklı olmaktadır (Barlı, 2010: 399). Grubun tanımı şu şekilde yapılmaktadır: Grubu meydana getiren ortak değerler ve ortak bir amaç için bir arada olan bireylerin oluşturduğu topluluktur. Grubun yapısı ve işleyişi açısından her grup birbirinden ayrılmaktadır (Hargie ve Dickson, 2004: 401). Gruplar toplumsal yapıyı oluşturan bütün kurumlarda varlıklarını sürdürmektedirler. Bir gruba dahil olan bir birey, grupta yer alan diğer bireylerle etkileşim içerisinde bulunduğu görülmektedir. Grupta yer alan ilişkiler, yüz yüze olduğu gibi var olan çeşitli iletişim araçlarıyla da yapılabildiği ortaya çıkmaktadır. Grubun yapısına özgü olan bazı durumların varlığı var olmaktadır ve bu durumlar grubun normları

ve grubun ilişkileri olarak ele alınmaktadır. Grubu oluşturan üyeler, kendileri açısından “bağlılık” ve “biz” olma duygularını benimsedikleri ortaya çıkmaktadır (Homans, 1971: 125).

Bireyler belirli amaçlar için bir araya gelmektedirler ve gruplar meydana gelmektedir. Bu belirli olan amaçlar kültürel ve sembolik açıdan temsil edilen sistemler ve birliktelikler oluşturmaktadırlar. Bu açıdan bakıldığında var olan ilişkiler, hem bireyin hem de grubun içinde yer aldıkları çevre koşullarına göre işlerlik kazandığı ortaya çıkmaktadır (Parsons, 1966: 5). Grupların meydana gelmesinde etkili olan birçok etkenin varlığından söz edebilmek mümkündür ve bu etkenler şu şekilde ortaya çıkmaktadır: Dış etkenler ve Bireyin kendi doğasından kaynaklanan etkenler. Dış etkenler, insanların içinde yer aldıkları toplumsal ve fiziksel çevreyi oluşturan belirli faktörler vardır ve bu faktörler grupları oluşturan nedenlerden biri olmaktadır. Bireylerin yaşamlarını devam ettirdikleri yaşam alanlarının doğası, insanların kalabalıklığı, yapılaşma çeşitleri, mimari özellikleri gibi durumlar fiziksel etmenler olarak tanımlanmaktadır. Bireylerin bir araya gelmesiyle oluşan sosyal ortam, grup oluşumunda etkili olan bir diğer etmen olarak ele alınmaktadır ve farklı bir etkisinin olduğu görülmektedir (Hortaçsu, 1998: 83). Bireyin doğasından kaynaklanan etkenler; grubu oluşturan bireylerin bağlı oldukları soylarını ve etnisitelerini devam ettirme ihtimalleri olarak ele alınmaktadır. Grup içinde yaşayan birey sağlıklı olduğu ve kendisini güvende hissettiği ortaya çıkmaktadır. Bireyler, toplumsal ve sosyal açıdan ortada olan gerçekleri tespit etme amacıyla bir araya gelebildikleri görülmektedir (Zencikıran, 2018: 60-70).

İnsanlar birden çok nedenden dolayı gruplara dahil olmaktadır. Bu nedenler şu şekilde sıralanabilmektedir: Yalnız kalmamak, kendini olduğundan daha güçlü ve güvende hissetmek, sorunların çözümünün bir parçası olmak. Gruplarda yer alan bireyler sahip olduğu bir takım sorumluluklara sahip olmaktadır. Grup içinde yer alan bireylerin çeşitli rolleri ve yapmakla yükümlü oldukları görevleri mevcuttur. Grubu meydana getiren yapıların bazı nitelikleri olduğu ortaya çıkmaktadır ve bu nitelikler bünyesinde bazı özellikler barındırmaktadır. Bu özellikler; grubu meydana getiren kişi sayısı, grup üyeliğinin çeşidi ve çeşitli amaçlar doğrultusunda oluşan grupların mevcut durumlara katılımları, grupların yaşam süreleri ve son olarak bireylerin hedeflediği amaçlar ve gereksinimler olarak tanımlanmaktadır (Hortaçsu, 1998: 79).

Olumsuz yorumların alt kategorilerinden biri olan ve ikinsiz sırada yer alan “Sevilmeyen” kategorisi 36 yorum almıştır. Bu kategoride yer alan yorumlar incelendiğinde Kürtler sevilmeyen kesimdir. Vergi vermeyen, kaçak elektrik kullanan Türkiye’nin sağladığı imkanlardan faydalanan ve bu faydalanmaya karşılık nankörlük eden insanlar olarak tanımlanmaktadır. Bu yorumların içeriğini; “. bunlar kolay paracidirler efendim”, “İstanbul’un hali viran mı, isgal eden kurtlerin yuzundendir”, “aralarında, devlete getirdiği 10 tl lik yükü unutup ödediği 1 tl lik vergiyi sabahlara kadar anlatıp duranlar vardır”, “beleşci topluluk”, “devletin muhteşem imkanlar sağladığı yeşil kartı en fazla kullanan halk” oluşturmaktadır. Bireyler gruba dahil oldukları gibi gruplardan da dışlanabilmektedirler. Kürtler de Türkiye’de dışlandıklarını ve doğal olarak da sevilmeyen grup

oldukları inancındadırlar. Yorumlara bakıldığında Kürtlerin sevilmeyen grup oldukları ortaya çıkmaktadır. Tablo 13'te verilen Sözlük yorumları Kürtlerin sevilmeyen insanlar olduklarını destekler niteliktedir.

Tablo 13: Sevilmeyen Sözlük Yorumları

gece gece midemi bulandıran insan irkidir. bunlar kolay paracidirler efendim, bugün para için bes takla atarlar, yarın taksimde kızları, kızlarımızı taciz ederler, çocuk pornosunu indiren de, dolmista cebinizdeki telefonu yurutenler de, bu sene yağmur yağmasının sebebidibunlardır. bence yaşamayı hak etmeyen yaşam formlarıdır hepsi. madem ırk steryotayıpı diye bir şey var, madem almanlar disiplini, japonlar fotoğraf çekmeyi seviciligi, isvicreliler bilim adamlılığını, türkler savasciligi temsil ederken bu kurtler kaypakligi, yahudiler para seviciligi, cingeneler cirkefligi, hintliler kokuyu temsil edebiliyorlar, etmesinler efendim. guzel halklar guzel guzel yasasinlar, dunyayi kirletemesin bu guzel olmayan halklar.	kenshin d 12.01.2007
asırlardır aynı topraklarda yaşadıklarını iddia etmelerine rağmen, iddia sahibi topraklarda dikili bir taşları, çakılı bir çivileri ya da yapılı bir çeşmeleri olmayan topluluk. sen bu toprakların asıl sahibi olduğunu iddia ediyorsan geçmişte kurduğun devletlere ait kalıntıların olması gerekmez mi? yazılı devlet arşivlerinin bulunması gerekmez mi? kültürel ve tarihi miraslarının olması gerekmez mi?	cebel 25.06.2010
aralarında, devlete getirdiği 10 tl lik yükü unutup ödediği 1 tl lik vergiyi sabahlara kadar anlatıp duranlar vardır. ayrıca bazılarıyla ne kadar medeni bir şekilde konuşursanız konuşun, hoşlanmadığı bir şey söylediğinizde hiç tanımadığı bir insana hakaret etmekte hiç sakınca görmeyebilir.	sacsiz kral 25.06.2010
beleşçi topluluk. doğuda kaçak elektrik kullanıyorlar diye demagoji yapmıyacağım ama öyle. dolmuşta yaşadığım olayları anlatmak istiyorum. bindiğim dolmuşta doğulu bir teyze bindi. şiveli bir biçimde "hastane hastane?" dedi (belki türkçe bilmiyordu tam) dolmuşcu abi evet dedi teyze geçti yerine. dolmuşa ilk binen bendim. sonra 2. olarak bu teyze bindi sonra dolmuş doldu. herkes ücretini verdi fakat bu teyze vermedi (teyze dediğime bakmayın en fazla 40 yaşında vardır). dolmuşcu "ücretini vermeyen kalmasin" dedi fakat teyze hiç orali bile olmadı, şoför abide birşey demedi. dolmuş baya yol gittikten sonra indi.	false pretension 18.10.2011
yok kardeşim tam alıştım diyorum ama yok isterse kraliyette yetişmiş olsun kendini belli ediyor. en zoru da bunları toplumda, yakın çevremde çekmek zorunda olmam. umarım hepsi bir gün insan olmayı öğrenir. ama o zamana kadar "kürtten olsa evliya sokma avluya, ya saksını çalar ya çiçeğini bozar." büyük amcamın en büyük öğütüdür , ne kadar doğru. genelde insanları sevmem ama bunlar ayrı bir şey ya insan olamazlar.	dionysos583 29.12.2015
türkiye'de nüfusları yaklaşık 15 milyonu bulan halktır. ülkemizde pek sevilmezler. sevilme sebeplerinden biri de göç ettikleri büyük şehirlere maddi olarak uyum sağlayamamalarıdır. doğudan göçen kürtler geldikleri yerde yeterince iyi maddi imkanlara sahip olamıyorlar. varoşlarda yokluk içinde yetişen çocuklar yüzünden hırsızlık ve gasp gibi olaylar artıyor. doğal olarak terör olaylarından bağımsız değerlendirildiğinde bile bu insanlar toplumun geri kalanı tarafından pek sevilmiyor.	ssm35 23.02.2016

3.2.6. Terör

Var olan birçok grup birbirlerinden yapılarına, işlevlerine ve biçimlerine göre farklılık gösterdikleri ortaya çıkmaktadır. Bu farklılıklar sayesinde grupları inceleme imkanı sunmaktadır ayrıca grup kavramının daha iyi anlaşılmasına imkan sağlamaktadır (Barlı, 2010). Grupların kendi içlerinde sınıflandırıldıkları görülmektedir. Bu sınıflandırılma şu şekilde ortaya çıkmaktadır: Birincil gruplar ve İkincil gruplar. Birincil grupların özelliklerine bakıldığında; grubu meydana getiren bireylerin ortak bir değeri paylaştıkları belirtilmektedir. Aynı zamanda meydana gelen ilişkiler uzun

yıllara dayanmaktadır ve etkileşim içerisinde var olmaktadır. Başka gruplarda görülen resmi ilişkiler ve kurallar söz konusu olmamaktadır. Grup içinde kendisine yer edinen bu ilişkiler hiyerarşi kavramına bağlı olarak ortaya çıkmamaktadır ve samimiyete dayalı olarak kendilerini gösterdikleri belirtilmektedir. “Biz” duygusu hakimdir. Grubun oluşmasında etkili olan amaçlar, grup içerisinde yer alan bireylerin kendi amaçları olduğu görülmektedir. İkinci gruplar ele alındığında; ortada belli olan bir amaç vardır ve bu amacın devam etmesi önemlidir. Bu amaç devam ettiği sürece insanların kurduğu birlikteliğin de süreceği belirtilmektedir. Grubun tek ve en önemli amacı “örgütsel amaçlar” olduğu görülmektedir. Örgüt tarafından meydana geldikleri ve kendisine ait olan normları ve kuralları olduğu açıklanmaktadır (Özkalp, 1998: 296-297). Bir diğer grup türü olan biçimsel olmayan grup türüdür. Biçimsel olmayan grup; örgüt kavramı bünyesinde meydana gelen ve kendiliğinden oluştuğu varsayılan grup türü olarak ortaya çıkmaktadır. Cinsiyet, etnik temele dayanan gruplar baskı grupları gibi gruplar biçimsel olmayan grup türüne örnek verilebilmektedir. Bu grupta yer alan bireylerin çoğu kez doğal olarak bir araya geldikleri ve liderlik kavramının da kendiliğinden oluştuğu görülmektedir (Zencikıran, 2018: 54-60).

İnsanların içinde bulundukları sosyal yaşamın bireylere bir takım görev sorumluluğu verdiği görülmektedir. Birey sosyal yaşamında etkileşim halindedir ve kendi sahip olduğu pozisyonunda görevlerini ve faaliyetlerini yürüttüğü belirtilmektedir (Berlo, 1960: 140). Kişiler ortak bir amaç doğrultusunda bir araya gelmektedirler ve onları harekete geçiren güdüler sayesinde bir araya gelmektedirler. Bütün bunların sonucunda birbirlerinden farklı olarak ortaya çıkan gelenek ve kültürel değerler ortaya çıkmaktadır. Grup içerisinde yer alan bireyler, çeşitli nedenlerle birbirleriyle etkileşim içinde oldukları meydana gelmektedir. Bireyin herhangi bir bireyle kurduğu iletişimin aynı seviyede olduğundan bahsetmek mümkün olmamaktadır. İlişkinin sahip olduğu amaca göre ortaya çıkan iletişimin de kendi doğası farklılaşmaktadır. Gruplar içinde etkili olan ve görevlerini yerine getiren bireyler çeşitli iletişimin meydana gelmesinde etkili oldukları görülmektedir. Grupları oluşturan yapıların da sahip oldukları birtakım özellikleri vardır. Bu özellikler; otorite, sosyo kültürel yapı vb. olarak ortaya çıkmaktadır ve ele alınmaktadır. Her grup, kendisini diğer gruplardan ayıran bu özelliklerin hepsinin bir araya gelmesiyle bulunduğu bir kişiliğinin olduğu kanısına varılmaktadır ve bu kişilik o gruba özgü olarak meydana gelmektedir (Genç, 2004: 240-245). Grup, kendisinin var olmasında etkisi olan ve olmazsa olmazlarından birisi olan bireylerin tamamı olarak tanımlanabilmektedir. Grup bazı durumlarda kendisini oluşturan bireyler tarafından biçim değiştirmekte, şekillenmektedir ayrıca bazen de grubun, kendi üyelerinin sergiledikleri davranışlarına ve faaliyetlerine yön verdiği belirtilmektedir. Grupta yer alan ve o gruba üye olan her birey sahip olduğu bir rol ve değer vardır. Grubu ayakta tutan bir dinamğin varlığından söz etmek mümkün olmaktadır ve bu dinamik grup içi etkileşim veya iletişimle ortaya çıktığı görülmektedir (Barlı, 2010: 407).

Olumsuz yorumların alt kategorisi olan ve 78 yorumla en çok yorumu alan kategorisi “Terör” kategorisidir. Yorumların içeriğini; “bir terör örgütünü destekleyen kişileri içinde barındıran kişiler”,

“bu halka mensup olanlar 21. yüzyılda hala pkk gibi bir oluşumdan medet umuyorlar”, “pkk'ya katılıp, destek verdiğimiz için başımıza onca şey geldi”, “türkiye özelinde konuşuyorum, doğudaki elektrik çalar, kaçakçılık yapar. teröre bulaşanlardan bahsetmiyorum bile”, “terör örgütün”, “hiç bir zaman sorgulayamayan ırk”, “pkk ypg pjak peşmerge vb oluşumlar altında toplanıp bölgede türkler araplar ve farslarla yıllardır dalaşan (dalaştırılmış) ve genel anlamda bölgede sevilmeyen istenmeyen bir etnik grup” içeriğini oluşturmaktadır. “Türkiye’de Kürt Sorunu ve PKK Algısı: Diyarbakır Stk’lar Örneği” adlı çalışma Kürtler ile PKK arasındaki ilişkiye dair yapılan bir çalışmadır. Bulut(2021) bu çalışmasında PKK’nın terör örgütü ya da Kürt halkının temsilcisi olarak tanımlanmasıyla sosyo-kültürel ve politik yoksunluk arasındaki ilişkiye odaklanmıştır. Araştırmanın sonuçları sosyokültürel ve politik olarak yoksunluk hissedenler PKK’yı Kürt halkının temsilcisi olarak tanımladıkları eğiliminde olduklarını göstermiştir. PKK’nın meşruiyet kazanması geçmişte ve günümüzde yaşanan zorunlu göçlerin, Diyarbakır cezaevinin, anadil kullanımına ilişkin kısıtlamaların, anadilde eğitimin yasaklanmasının vb. problemlerin önemli bir etkisinin olduğu görülmüştür. “Terör” kategorisindeki yorumlara bakıldığında PKK Kürtlerin hakkını savunan yapılanmadır. Bulut (2021)’in yaptığı çalışma ile Sözlük yorumları paralellik gösterdiği ortaya çıkmıştır. Yorumların çoğunda Kürtler PKK yapılanmasından medet ummaktadırlar. Tablo 14’te verilen Sözlük yorumları bu düşünceleri kanıtlar niteliktedir.

Tablo 14: Terör Sözlük Yorumları

avrupa’dan gelen silahlarla, amerika’nın desteğiyle, elalemin kışkırtmalarıyla "kendi kültürünü sürdürmek için onurlu mücadele" verdiğini iddia eden bir terör örgütünü destekleyen kişileri içinde barındıran kişiler. şimdi "her kürdü teröris sanan gerizekalıların bik bik bik" diye cevaplar gelecek; her kürdü terörist sanmıyorum, ama çoğunun desteklediğini görüyorum.	garipbasci 13.05.2009
çok düşüncesiz hareketler yapıyorlar. terör örgütünün ilk eylemini yaptığı yerde bilmem kaç yıl sonra açılımın verdiği gazla kutlama yapmaları insaniyete sığmaz. yüzlerce toplanmışlar sözde milletvekilleri de orada hazır bulunurken birileri de yıllar sonra kutlama yapabilmek için o kalabalığa bomba atsaydı neler olabileceğini düşünebilen insanlar yok mu içlerinde aceba. türk hakkına saygı duymuyorlar o kadar şehide rağmen bunu yapıyorlar ama kendileri neler neler istiyorlar. garip ve sinir bozucu	mabeynihumayun 17.08.2009
bu halka mensup olanlar 21. yüzyılda hala pkk gibi bir oluşumdan medet umuyorlar. pkk araba, ev, dükkan, okul ve ne yazık ki insanı, gönülleri yakıyor-yıkıyor. çocukların geleceklerini ipotek altına alarak dağa çıkarıp militan yapıyor. abdullah öcalan gibi yarın bir gün ismi cismi unutulup gidecek bir şahsın güdümündeki yapılanmadan kürtlere zerre kadar hayır gelmeyeceğini kürtlerin milliyetçilik duygularından ötürü kestiremediklerini düşünüyorum.	sinifogretmenidegilok ulogretmeni 31.05.2014
bir cerrah titizliğiyle türklerin arasındaki ırkçıların ve şiddet yanlılarının ayrışması ile aynı anda pkk sorununu sürece yayılmış olarak çözebilecek etnik grup; belki safça bir görüştür ama, bence güvenlik önlemlerinin alınmasının ardından böyle çözülebilecek bazılarının terör yandaşı olabilmesi sorunu. yani mhp varsa, dtp’nin var olması da kaçınılmaz gözükmekte; malesef siyaset denilen halt dünya tarihinde böyle işlemiş ve burada da böyle tezahür ediyor. milliyetçiliğe karşı milliyetçilik, ırkçılığa karşı şiddet körükleniyor. o yüzden körler ve sağırılar birbirini ağırlıyor zaten.	el fikir 31.10.2007

Tablo 14: (Devamı)

çanakkalede kendilerinin de şehit verdiklerini iddia eden ama minimum düzeyde vermeyen üstüne biz de çanakkalede savaştık şeklinde artistlik yapan ırk. dilleri de çakmadır. kendilerine ait orijinal birşeyleri olsa şaşarım. güdümlü füze gibiler sürekligüdülüyorlar. son olarak çanakkale'de kaç tane kürt öldü ise listesini versinler de kan paralarını verelim. belki bu az da olsa susmalarına ve böbürlenmelerine yardımcı olur.	birlesik amerika yilani 03.04.2016
devletin bütünlüğünü, halkın refahını tehdit eden unsurlara sempati besleyen, etnik ayrımcılık yapan vs. kürt, türk fark etmez kim olursa olsun sözlü veya fiziki iyi muamele görmemeli. bunda vatanını seven herkesle hemfikirim. ancak bunun dışında, türkiye cumhuriyeti sınırları içerisinde yaşayan kürtlerle türkleri birbirinden ayırmamak gerekir, keza bana göre hiçbir farkları yoktur. aksini iddia eden iki taraf da bundan fayda sağlamaz, hatta zararlı çıkar.	roland deschainer 13.10.2019
ah şu pkk olmasa, hiç bir sorun yok ama. peki neden pkk'lı terörist sayısı hiç bitmiyor. hadi cahiller diyelim okumuşu da terörist oluyor. ne zaman pkk biter o zaman sorunlar kalkar. ya pkk'lı teröristler teslim olur örgüt dağılır ya da ölürler. milliyet ırk farketmez kim bu devleti bölmek, yıkmak istiyorsa elbette türkiye cumhuriyeti onu yok edecektir.	bilgiislemtakip 13.10.2019 20:31
kürt olduğumuz için devlet bize zulüm etti yalanı; bunun doğrusu pkk'ya katılıp, destek verdiğimiz için başımıza onca şey geldi olmalıdır. pkk yıldönümü şenliğine katıl, sonra polis seni yakalayıp içeri atınca ben kürdüm bana zulüm edildi de bu yalan işte veya karakol baskını sonrası pkk'lıyı evine al, operasyon sırasında yakalanınca tc hep kürtlere zulüm ediyor de. biz duruyorduk devlet geldi köylerimizi yaktı yalanı; köy yakılma olayından birgün önce bölgede karakollara yapılan pkk baskınlarında, pkk ölülerini inceleyen timler ölülerin çoğunun karakol civarındaki köylüler olduğunu görüyor ve ordaki yerleşim yerlerinin bir kısmı terör yuvası olduğu için imha ediliyor.	guttis 13.10.2019
türkiye özelinde konuşuyorum, doğudaki elektrik çalar, kaçakçılık yapar. teröre bulaşanlardan bahsetmiyorum bile. batıdaki akrabaları ise torbacı, yankesici, çetecilik ve bilimüm şerefsizlikle gençliğini geçirir. en temizi benim diyeni ege ve akdeniz otellerinde gündüz it gibi çalışıp gece de turist kız kaldırmaya uğraşır. ama öte git dersen ırkçı olursun bunlara, çünkü bunlar kadim mezopotamya halkıdır. yersen.	windowswizard 17.05.2020
asımsanmayacak bir kısmı pkk'yla arasına mesafe koymadıkça türklerle arası daha da açılacak olan halk. yılan ve köylünün hikayesindeki gibi bir kesimdeki evlat acısına ve diğer kesimdeki kuyruk acısına empati yapılmadıkça kardeş gibi yaşayıp gideceklerine olan inancım günden güne azalıyor. türklerin nerdeyse tamamı pkk'dan zerre hazzetmiyor. yine kürtlerin çoğu da darbecilerden hazzetmiyor. türkler darbecileri alaşağı ederek üzerlerine düşeni yaptılar. sıra kürtlerin pkk'yı alaşağı etmesinde ama bu çok düşük bir ihtimal.	sinifogretmenidegilok ulogretmeni 22.09.2013

3.3 Nötr Yorumlar

Bu kategoriye oluşturan yorumlar ne pozitif yönlü ne de negatif yönlü olarak değerlendirilmediğinden nötr yorumlar olarak adlandırılmaktadır. Yorumların içeriğine bakıldığında sözlük kullanıcıları tarafından yapılan yorumlar bazen bir kelime, bazen bir link olarak yapıldığı için bu kategoriye dahil edilmiştir ve bu sebeple nötr adını almıştır. Bu kategoride toplam 630 yorum yer almaktadır.

Tablo 15: Nötr Yorumlar Sözlük yorumları

Birden fazla kürt.	laforgue 26.12.2010
(bkz: kürt halkının sabrının sınırı)	ghostcountry 26.06.2011
(bkz: #25529704)	kilometrik pas 27.09.2011
(bkz: ayrılıkçı türkler/#25804240)	tintobrass 19.10.2011
pyotr ıvanoviç averyanov, osmanlı-rus-iran savaşlarında kürtler.	kuba gibiyim kendi kendime yetiy 08.02.2022

SONUÇ ve ÖNERİLER

Bu çalışmanın amacı Türkiye’de Kürt algı ve imajı hakkında araştırma yapmaktır. Algı beş duyu organı ile kavranabilen gerçeklerin zihin tarafından yorumlanmasını ifade etmektedir. İmaj ise genel gözlem, izlenim anlamına gelmektedir. Bu kavramlarla beraber amaç tekrar ele alındığında, Kürtler hakkında toplumda, diğer vatandaşların zihninde beliren çağrışımların ifadesi bu çalışma ile ortaya koyulmak istenmektedir. Kişinin zihin dünyasındaki çağrışımların gerçek hayata yansımaları kişinin fikrini ifade etmesiyle mümkün olabilir ve böyle bir çalışma belirli sorularla kişilerin konu hakkındaki algılarının ne olduğuna yönelik ifadelerinin toplanmasıyla mümkündür. Çalışma bu noktada diğer çalışmalardan ayrılarak, kişilerin konuya ilişkin görüş ve ifadelerini Ekşi Sözlük ortamı ile toplamış ve veri analizleri ile ortaya koymuştur.

Dünyadaki en büyük Kürt nüfusuna sahip ülke Türkiye’dir. Türkiye’deki Kürtler genel olarak Doğu Anadolu Bölgesi ve Güneydoğu Anadolu Bölgesi’nde yaşamaktadır. Kesin sayıları belli olmayan Kürtler, sosyal ve ekonomik nedenler ile dönem dönem Türkiye’nin batı şehirlerine ve yurtdışına doğru göç etmişlerdir. Ayrıca Türkiye’nin Batı Bölgesi’nde yaşayan Kürt oranı Doğu Bölgesi’nde yaşayan Kürt oranına nazaran daha yüksektir. Türkiye’nin çeşitli bölgelerinde varlığını sürdüren Kürtler toplumda varlığını ortaya koymakta ve etkileşim içerisinde bulunmaktadır. Bu etkileşimler sonucunda kişilerin kendi nezdinde bir Kürt algısı ortaya çıkmaktadır. Çalışmada amaçlanan toplumdaki Kürtlerin diğer kişilerce nasıl algılandığını, toplumdaki diğer kişilerin onları nasıl yorumladığını, diğer kişilerce nasıl bir imaja sahip olduklarını ortaya çıkarmaktır. Böylece aslında amaçlanan bir diğer husus olan beraber yaşayan bu etnik kimliğe sahip insanların üzerine birçok çalışma yapılsa da hala bilinmeyen, görünmeyen ne gibi yanları olduğuna dair bir sonuç elde etme imkanı sağlayacaktır.

İnternetin insanların hayatlarına girmesiyle beraber insanlar bu sanal ortamda zamanla varlığını ortaya koymuştur. Etkileşim, eğlence bilgi aktarımı için kurulan siteler insanların sosyal bir varlık olması, geniş bir bağlantı ortamları ile yeni ufuklar keşfetmesi gibi imkanlara sahip olması nedeniyle gün geçtikçe artmıştır. E-sözlükler, geleneksel sözlük anlayışına karşın modern bir bakış açısıyla alternatif oluşturmuştur. Geleneksel sözlükler bir kelimenin, anlam ve ifadesini sunan, diğer dillerde karşılıklarını veren bir oluşumken; modern anlamdaki e-sözlükler bir kelimenin, bir ifadenin farklı farklı kişiler tarafından nasıl anlaşıldığı, onlara ne çağrıştırdığı, onlar için ne anlam ifade ettiğini kullanıcılarının kişisel ifadeleriyle tanımladıkları oluşumlardır. Katılımcı sözlükler ise bir kullanıcılarının yazar statüsünde olduğu belirli bir kavram ve konu sınırlandırmasına tabi olmaksızın içerik ürettiği sitelerdir.

Ülkemizde güncel olarak en çok kullanılan katılımcı sözlük sitesi Ekşi Sözlük'tür. Ekşi Sözlük 1999 yılında" kutsal bilgi kaynağı" şeklindeki dikkat çekici bir sloganla kurulmuştur ve zamanla büyük bir popülerite kazanarak büyümeye devam etmiştir. Ekşi Sözlük isminden de anlaşılabilceği üzere bir sözlük formundadır. Kullanıcılarının yazar olarak katkı sunduğu bu sitede; herhangi bir konuya, bir ifadeye, sosyal bir olaya veya bir kelimeye dair açılan başlıklar altında yazarlar girdikleri entryler ile (yani çalışmada da yorum olarak dikkate alınan) içerikler üretmektedir. Böylece birbirinden farklı hayat tarzlarına, düşünce yapılarına sahip kullanıcıların kendi perspektiflerinden ele aldıkları yorumlar ile aslında hayatın kendi reel yapısını ortaya sunmaktadır. Bu noktada Ekşi Sözlük'ü hayatın bir yansıması olarak dikkate almak mümkündür.

Çalışmanın neden böyle bir internet sitesi kullanılarak yapıldığı sitenin yapısının ve içeriğinin, sunmuş olduğu verilerin önemi ile anlaşılabilir. Ekşi Sözlük, kullanıcılarına özgür bir düşünce ortamı vaat etmektedir. Kişilerin kendi fikirlerini özgürce sundukları bu site fikir ve ifade zenginliğini topluma kazandırmaktadır. Elbette bunun doğru bir biçimde yapılması önem arz etmektedir. Sınırların aşılması, kanunların ihlal edilmesi, suç işlenmesi halinde kullanıcılar yaptırım ile karşı karıya kalmaktadır. Sitenin kendi içinde bir denetim mekanizması bulunmaktadır. Moderatör yazarlarla, ona yardımcı olan preatör ve gammaz yazarlarla sitenin denetimi sağlanmaktadır. Gerekli durumlarda site kurucusunun yazar uçuurma yani kullanıcının yazarlığını elinden alma yetkisi bulunmaktadır. Ekşi Sözlük, kullanıcılarına belirli sınırlar ile düşünce ifade etme imkanı sunmaktadır ama buradaki sınırlar kişinin ifade özgürlüğü etkiler nitelikte değildir. Bu husus çalışmanın ne gibi sınırlar ile yapıldığını ortaya koymak bakımından önemlidir. Çünkü özgür düşünce ortamında yapılmayan yorumların kişinin gerçek düşünceleri olup olmadığı konusunda bir çelişki ortaya sunacaktır. Görüldüğü üzere Ekşi Sözlük, yazarlarına özgür bir düşünce ortamı sunmaktadır.

Yeni Dünya düzeninde meydana gelen dönüşüm sürecinde önemli bir faktör konumundaki İnternet, insanların hayatlarına kattığı yenilikler ve yeni mecralarla içinde bulunulan hayatın şekillenmesini de sağlamıştır. İnternet günlük hayatın da her anına etki etmesi nedeniyle postmodern bir elektronik kültürün oluşmasını sağlamıştır. Postmodernizm yeni bir toplum düzenini işaret eder ve bilginin çağa uygun, çağın gereklerine cevap verebilen karşılayabilen bir bilgi analizini savunur. Ekşi Sözlük bu anlamda ele alındığında postmodern bir ürün olduğu söylenebilir. Çağa uygun, kendine özgü, özgür, ironik bir şekilde kendini ortaya koyan Ekşi Sözlük bu şekilde tabuları da yıkmaktadır. Ekşi Sözlük'ün sahip olduğu bu özgürlükçü ortam olumlu olumsuz her türlü değerlendirmenin bir arada bulunmasına sağlamaktadır. Dolayısıyla Ekşi Sözlük, evrensel bir nitelik taşımasının yanında en yüksekte en alt düzeye, ciddiyetten dalgacılığa kadar her detayı aynı hevesle kucaklamaktadır (Akbar, 1992: 8).

Ekşi Sözlük dönem dönem erişim engeli yaptırımına uğramıştır. Bir suçun gerçek hayatta yaşanmasının mümkün olmasıyla beraber, sanal ortamda da işlenen suçlar olmaktadır. İnternet üzerinden işlenen suçlara yönelik 5651 Sayılı İnternet Kanunu'nda yaptırımlar getirilmiştir. Ekşi

Sözlük bu kanunun kapsamına girmektedir ve kanunda belirtilen belirli durumların gerçekleşmesi halinde bazı yaptırımlara uğrayabilir. Keza Ekşi Sözlük zaman zaman erişim engeli yaptırımına uğramış ve kullanıcıların, okuyucuların siteye girişi engellenmiştir. Bu durumun bir sansür olarak nitelendirilip nitelendirilmemesi önem arz etmektedir. Sansür çeşitli kavramların çeşitli yollar kullanılarak kontrol altında tutulmasıdır. Devlet sansürü olarak değerlendirdiğimizde kontrolün Devlet'in elinde olmasını ifade eder. Alınan erişim engeli kararlarının devletin sansürü olarak yorumlayan görüşler bulunduğu kadar, durumun gereği olarak düşünen görüşler de bulunmaktadır.

Bu araştırmada 'kürt' ve 'kürtler' başlığı altındaki yorumlar toplanıp bir veri analizinde bulunulmuştur. Bu başlıklar altında bulunan toplam 1181 tane olan yorumlar için öncelikle bir olumlu, olumsuz ve nötr ayrımı yapılmıştır. Olumlu olarak nitelendirilen yorumlar genel anlamda pozitif, ayrıştırmayan, dışlamayan bir içeriğe sahiptir. Olumsuz olarak değerlendirilen yorumlarda olumlunun aksine daha negatif, ayrıştıran, dışlayan ve yargılayan bir bakış açısı bulunmaktadır. Nötr nitelikteki yorumların, olumlu ve olumsuz yorumların ortasında, yargıdan daha uzak yapıda olduğu söylenebilir. Yorumlar olumlu, olumsuz ve nötr şekilde ayrıldıktan sonra, olumlu ve olumsuz yorumların da kendi içlerinde bir analizi sonucunda kategoriler oluşturulmuştur. Kategorilerin isimlendirilmesi, yorumların içeriğine bakılarak yapılmıştır.

Yorumlar incelendiğinde toplam 1181 yorumun 314'ünün olumlu yorum olduğu görülmektedir ve bu sayının tüm yorumlar arasında oranı ise %26,59'dır. Yorumlar detaylı olarak incelendiğinde olumlu yorumların 'insan', 'kardeş', 'kökeni farklı', 'vatandaş' ve 'Türk' şeklinde beş ayrı kategoriye ayrıldığı görülmektedir. Olumsuz olarak değerlendirilen yorumların sayısı ise 237'dir ve oran olarak %20,07'lik kısmı oluşturmaktadır. Yorumların detaylı olarak incelenmesi halinde olumsuz yorumların 'kullanılan', 'azınlık-kafası karışık', 'terör', 'ezilen', 'sevilmeyen' ve 'cahil' olarak altı ayrı kategoriye ayrılmaktadır. Yorumların 630'unu oluşturan nötr nitelikteki yorumların oranı ise %53,34'tür.

Çalışmada elde edilen en önemli sonuçlardan biri Ekşi Sözlük yazarlarının Kürtler hakkındaki algı ve imajının 'nötr' olmasıdır. 1181 yorumun 630 tanesini nötr yorumlar oluşturmaktadır ve bu oran olarak tüm yorumların %53,34'ü oluşturmaktadır. Yorumların yarısından fazlası nötr niteliktedir. Ekşi Sözlük yazarları Kürtler hakkında pozitif, kapsayan, ayrıştırmayan bir tutumda veya negatif, dışlayan, ayrıştıran bir tutumda değildir. Bu halde Kürtler hakkındaki yorumların genel olarak olumlu ve olumsuz bir değerlendirmenin ortasında olduğu sonucu çıkarılabilir.

Çalışmada olumlu olarak nitelendirilen toplam 314 yorum beş ayrı kategoriye ayrılmaktadır. Bu olumlu yorumlar altında değerlendirilen kategorilerden ilki olan 'vatandaş' kategorisinde toplam 86 yorum bulunmaktadır. Olumlu yorumların en büyüğüne sahip olan vatandaş kategorisi olumlu yorumların %27,39'unu oluşturmaktadır. Vatandaş kelime anlamı olarak aynı topraklar üzerinde aynı devlete tabi olarak yaşayan kimseler demektir. Vatandaşlık tanımı Fransız Devrimi'nin ardından

genişlemiştir. Fransız Devrimi'ne kadarki süreçte egemenliğin kökeni Tanrı'ya dayandırılmakta ve mutlak kralın Tanrı'yı temsil ettiği bir devlet anlayışı bulunmaktaydı Fransız Devrimi'nin ardından vatandaşlık ulusal bir kimlik olarak nitelendirilmiştir ve beraberinde vatandaşlığın ulus-devlete ait bir durum olduğu algısını oluşturmuştur. Modern nitelikteki ulus devletin sınırları içerisinde yaşayan vatandaşlarını kucaklar niteliktedir.

Devlet politik ve jeopolitik nitelikte bir varlığa sahipken, ulus kültürel veya etnik nitelikte bir yapıya sahiptir. Ulus devlet yapısında devlete tabi tüm vatandaşların ortak bir dil, kültür ve değerleri paylaşmayı esas etmiştir. Türkiye Cumhuriyeti Devleti de bir ulus-devlettir. Türkiye sınırları içerisinde sadece Türkler yaşamamaktadır, Türklerle beraber birçok halk beraber yaşamaktadır. Bunlardan biri olan Kürtler de Türkiye topraklarında herkes gibi vatandaşlık hakkına sahiptir. Vatandaşlık; gerçek kişileri devlete bağlayan hukuki bağı ifade etmektedir. Bu nedenle vatandaş konumundaki kişiler belli haklara ve sorumluluklara sahiptir. Vatandaşlar çalışma, yaşama, barınma, sağlık, sosyal ve siyasal haklara sahip olmakla beraber kanunlara uymak, seçme ve seçilme hakkı, askerlik yapmak ve vergi vermek gibi sorumlulukları bulunmaktadır. Kürtlerin vatandaş olarak yorumlanması aslında Kürtlerin de tüm vatandaşlar gibi eşit konumda olduğunu, Devletle kişi arasındaki hukuki bu bağı bir ayırıştırmaya tabi olmadığını ifade eder.

Olumlu yorumlardan oluşan kategorilerden bir diğeri 'kardeş' kategorisidir. 15 yorumdan oluşan bu kategorinin olumlu yorumlar arasındaki oranı %4,78'dir. Kardeş aynı anne ve babadan doğan çocukları ifade etmekle beraber sadece kan bağına tabi olmayan bir kardeşlik olgusundan da söz edilebilir. Toplumda karşılaştığımız kan kardeşliği, din kardeşliği gibi kavramlar buna örnektir. Kardeş kategorisindeki yorumlar da dikkate alındığında manevi anlamda bir kardeşlikten söz edildiği anlaşılmaktadır. Çokkültürlülük birçok farklı kültürün bir arada yaşadığı toplumu ifade etmektedir. Türkiye çokkültürlü yapıya sahip bir devlettir. Bu yapıya sahip olması Türkiye Cumhuriyeti'nin kurulmasından çok daha öncesine dayanmaktadır. Türkiye, Osmanlı Devleti'nin bıraktığı kültürlere ait mirası halen taşımaktadır ve Kürtlere dair kültür de bu miras içerisine bulunmaktadır. Türkiye çokkültürlü yapısında taşıdığı Kürtleri kendisinden farklı olarak görmemekte, bu çokluğun içinde bir olmayı, kardeş olmayı başarmaktadır. Türkler ve Kürtler arasında kan bağı olmasa da birbirlerini kardeş olarak gördükleri ortadadır. Ayrıca savaşta ve barışta, iyi zamanda ve kötü zamanda beraber yaşamaları, birlikte hareket etmeleri bu manevi kardeşliğin bir göstergesidir.

Olumlu yorumlardan oluşan kategorilerden bir diğeri 'kökeni farklı' kategorisidir. Bu kategoride toplam 72 yorum vardır ve bu olumlu yorumların %22,39'unu oluşturmaktadır. Köken kelime anlamı olarak bir şeyin çıktığı, dayandığı, kaynaklandığı temel yer anlamına gelmektedir. Kürtler için kullanılan bu kökeni farklı tabiri olumsuz bir anlamda kullanılmamaktadır. Yapılan yorumlarda Türkler gibi onların da bir ırk olduğu vurgulanmakta ve bu topraklarda tıplı Türkler gibi uzun süredir yaşadığı belirtilmektedir. Ayrıca bu yorumların içeriklerinde Kürtlerin misafirperverlikleri, dost canlısı olmaları gibi özellikleri de ifade edilmektedir. Tarihteki birçok

dönemde birbirinden farklı coğrafyalarda etnik grupların varlığı bulunmaktadır ve birbirinden farklı etnik gruplar da birçok dönemde bir arada ve barış içinde yaşamıştır. Bunun sonucunda Kürtler için yapılan kökeni farklı yorumunun yalnızca etnik kökenlerinin farklı olduğuna dair bir tespit olduğu söylenebilir.

Olumlu yorumlardan oluşan kategorilerden bir diğeri ‘insan’ kategorisidir. İnsan kategorisinde toplam 84 yorum bulunmaktadır ve bu kategori olumlu yorumların %26,75’ine tekabül etmektedir. İnsan kelimesi kelime anlamı olarak ‘memelilerden, iki eli, iki ayağı bulunan, iki ayak üzerinde dik bir biçimde dolaşan, akli ve düşünme yeteneği olan, dille, sözle anlaşılan, en gelişmiş canlı sayılan yaratık’ anlamına gelmektedir. Yapılan yorumların böyle bir kategori başlığı altında incelenmesinin sebebi, yazarların bakış açılarında Kürtleri kendilerinden farklı bir nitelikte görmemelerinden, yani onları da bir ‘insan’ olarak görmelerinden kaynaklanmaktadır. Kişilerin ırklarına, farklı gelenek ve göreneklerine göre yargılanmalarından çok sadece insan olarak değer görmeleri gerektiği düşüncesindedirler. İnsanların doğdukları yeri ve aileyi seçmesi mümkün değildir, bu nedenle kişilerin aileleri dolayısıyla kazandıkları etnik kökenden çok özünde herkes gibi sadece insan olduğu düşüncesiyle hareket edilmesi gerekmektedir. Bu kategori altında yapılan yorumlarda kucaklayıcı bir tavrın hakim olduğu, Kürtler’e karşı bakış açısının onların bir ayrımcılığa maruz bırakılmadan sadece insan olarak değerlendirilmeleri yönünde olduğu görülmektedir.

Olumlu yorumlar başlığı altındaki kategorilerden sonuncusu ise ‘Türk’ kategorisidir. Türk kategorisinde toplam 57 yorum bulunmaktadır ve bu kategori olumlu yorumların %18,15’ini oluşturmaktadır. Türk kelimesi kelime anlamı olarak Türkiye Cumhuriyeti’nin yurttaşı olan, onun sınırları içinde yaşayan halk ve bu halktan olan kimse anlamına gelmektedir. Olumlu yorumlar altında yer alan Türk kategorisinde yazarların vurguladıkları husus Türklerin ve Kürtlerin aynı ülke topraklarında yaşadıkları ve beraberinde birbirlerinden farklı olmadıklarıdır. Aslında bu durumun böyle algılanmasında Türkiye Cumhuriyeti’nde yaşayan kimselerin etnik kökenleri dikkate alınmaksızın Türk olarak isimlendirilmesiyle de bağlantılıdır. Türkiye birçok etnik kökeni bünyesinde barındıran bir ülkedir. Türkiye coğrafyasında Kürtler, Lazlar, Rumlar, Çerkezler gibi birçok farklı etnik kökenlere sahip birçok vatandaş dağılmış bir halde ancak beraber yaşamaktadır. Türk kavramı hepsini içerisine alan, Türkiye Cumhuriyeti sınırları dahilinde yaşayan veya yurttaş nitelikteki kimseleri ifade etmektedir. Bu nedenle Kürtlerin bu kategori içerisinde Türk olarak ifade edilmeleri hem Türklerden bir farklarının olmamasını ifade etmekte hem de Türkiye Cumhuriyeti sınırları içerisinde yer alan herkesin Türk olarak görülmesinden kaynaklanmaktadır.

Kürtlerin Türk olarak ifade edilmesinin birleştirici bir niteliğe sahip olduğu söylenebilir. Tarih boyunca da yaşanan gelişmelerden etkilenenlerin Türk ve ya Kürt ayrım etmemesi, meydana gelen felaketlerin savaşların ve barışların neticesinde hem Türklerin hem Kürtlerin kaderlerinin aynı olması bu kategori altındaki yorumları destekler niteliktedir. Bu kategori altında toplanan yorumların

Kürtlerin kimlikleri Türklerden ne denli farklı olsa da Türklerin Kürtleri Türk olarak gördükleri sonucu çıkmaktadır.

Olumlu yorumların sınıflandırılması sonucunda değinildiği gibi en çok yorum oranına sahip olan kategori ‘vatandaş’ kategorisidir. Bu değerlendirmenin en önemli sonuçlarından biri Kürtleri olumlu olarak değerlendirenlerin çoğunun Kürtleri vatandaş olarak gördüğüdür. Kürt olmaları nedeniyle farklı bir muameleye tabi tutulmamaları, vatandaşlık hakları ve sorumlulukları noktasında herkes gibi eşit olmaları en çok taraftarı bulunan görüştür. Olumlu yorumlar arasında ikinci olarak yorum oranına sahip olan kategori ‘insan’ kategorisidir. Bu kategorinin oranı ‘vatandaş’ kategorisinden %0,64 birim düşüktür ve ‘vatandaş’ kategorisinin oranına yakındır. Yorumlar dikkate alındığında Kürtleri herkes gibi bir insan olarak gören Kürt olmaları nedeniyle ayrımcılığa uğramalarına karşı olan bu görüşe sahip yazar sayısı da yüksektir. Olumlu yorumların üçüncü en yüksek oranına sahip kategorisi ‘kökeni farklı’ kategorisidir. Kürtlerin yalnızca kökenlerinin farklı olduğu düşüncesi bulunan bu kategori ‘insan’ kategorisinden %4,36 birim düşüktür. Olumlu yorumların en yüksek dördüncü oranına sahip kategori ‘Türk’ kategorisidir. Kürtleri de Türkler gibi gören bu kategori ‘kökeni farklı’ kategorisinden %4,24 birim düşüktür. Olumlu yorumların en az yorum oranına sahip kategorisi ‘kardeş’ kategorisidir. Kürtleri ve Türkleri manevi anlamda birer kardeş olarak gören bu kategori ‘Türk’ kategorisinden %13,37 birim daha azdır. Oranlar değerlendirildiğinde ‘vatandaş’, ‘insan’, ‘kökeni farklı’ ve ‘Türk’ kategorilerinin oranlarının birbirine daha yakın olduğu görülmektedir. Bunlara göre ‘kardeş’ kategorisindeki yorumların oranı çok daha azdır. Olumlu değerlendirmeler arasında Türkleri ve Kürtleri kardeş olarak gören düşüncenin diğerlerine nazaran daha az bir oranda olduğu söylenebilir.

Çalışmada olumsuz olarak nitelendirilen toplam 237 yorum altı ayrı kategoriye ayrılmaktadır. Bu olumsuz yorumlar altında değerlendirilen kategorilerden ilki olan ‘azınlık-kafası karışık’ kategorisinde toplam 33 yorum bulunmaktadır ve bu kategori olumsuz yorumların %13,92’ünü oluşturmaktadır. Azınlık kelime anlamı olarak bir ülkede, o ülkenin yurttaşı olmakla birlikte soyu, dili ve dini yönünden ülkenin sayıca baskın ögesi olan halktan az olan topluluk anlamına gelmektedir. Kafası karışık deyimi ise önceki bilgi ve düşünceleri altüst olmak anlamına gelmektedir. Bu kategoride iki farklı ifadenin bir arada kullanılması Kürtlerle ilgili yapılan bazı yorumlarda bu ifadelerin birlikte kullanılmasından kaynaklanmaktadır. Kürtlerin azınlık olarak ifade edilmelerinin sebebi sayıca Türklerle nazaran daha az sayıda olmalarından kaynaklanmaktadır. Kürtlerin azınlık olarak ifade edilmesi aynı zamanda toplumun daha küçük bir kısmını oluşturmalarından kaynaklı dışlayıcı bir anlamda da kullanılabilir. Yapılan yorumlarda azınlık ifadesinin kullanılmasının bir tespit olarak değerlendirilmesi mümkündür ancak bununla beraber kafası karışık ifadesinin kullanılması bir olumsuz eleştiri içermektedir. Bu ifade Kürtlerin Devlet kuramayan, aşiret halinde yaşamalarından kaynaklı kullanılmıştır. Kürtler hakkında yapılan azınlık- kafası karışık yorumları genel anlamda Kürtleri toplumdaki daha küçük bir kısmı oluşturmalarını ve aynı zamanda ne yaptıklarını pek bilmez bir halde olduklarını işaret etmektedir.

Olumsuz yorumlar başlığı altındaki ikinci kategori ‘cahil’ kategorisidir. Bu kategoride toplam 29 yorum bulunmaktadır ve bu yorumlar olumsuz yorumların %12,24’ünü oluşturmaktadır. Cahil kelimesi kelime anlamı olarak eğitim öğretim görmemiş veya bir konuda yeterli bilgisi olmayan kimseyi ifade etmektedir. Kürtlere yönelik yapılan cahil yorumu; onların geride kalmış oldukları, gelişime kapalı bir toplum oldukları, işe yaramaz ve kafaları pek çalışmayan olmaları yönündedir. Yapılan yorumların bu yönde oluşu bir kısım için onlara bakış açısının ileriye göremeyen insanlar olduklarını ifade etmektedir. Genel anlamda Kürtlerin yeterli bilgiye sahip olmadıkları düşüncesine sahip olan bu yorumların bir kısmı da onları kaba ve medeniyetsiz olarak görmektedir.

Olumsuz yorumlar başlığı altındaki üçüncü kategori ise ‘ezilen’ kategorisidir. Bu kategoride toplam 27 yorum bulunmaktadır ve bu yorumlar olumsuz yorumların %11,39’unu oluşturmaktadır. Ezilen kelime anlamı olarak kendisine baskı yapılan, hakları elinden alınan anlamına gelmektedir. İnsan doğası itibarıyla sosyal bir varlıktır ama kimi zaman insanların birbirlerini görmezden geldikleri yani dışladıkları da mümkün olmaktadır. Ezilen kimselerin de bir nevi dışlandıkları söylenebilir. Bu halde Kürtler için yapılan ezilen yorumu değerlendirildiğinde bu yorumların arka planında Kürtlerin kendilerini toplumda ezilen, dışlanan kimseler olarak görmelerinden bahsetmektedir. Beraberinde Kürtlerin bu sıfatlar altında kendilerini ifade etmeleri de bir mağdura yatma ve bir ajitasyon malzemesi olarak görülmektedir. Kürtlerin kendilerini ezilen görmelerine isyan eder nitelikte olan bu kategorideki yorumlar onların bu mağdur durumda olmalarından yakınmalarını samimiyetsiz bulmaktadır.

Olumsuz yorumlar altındaki dördüncü kategori ise ‘kullanılan’ kategorisidir. Bu kategoride toplam 34 yorum bulunmaktadır ve bu yorumlar olumsuz yorumların %14,35’ini oluşturmaktadır. Kullanılan kelime anlamı olarak birinin kendi çıkarına alet ettiği kimse anlamına gelmektedir. Bu kategorideki yorumlar incelendiğinde Kürtler hakkındaki yorumun başkaları tarafından kullanılan kişiler oldukları yönündedir. Kürtlerin başka devletlerin himayesinde bulunduklarını ve Türkiye’yi tehdit için kullanıldıkları yani Kürtlerin bir maşa konumunda oldukları belirtilmektedir. Kürtlerin kendilerini koşulsuz şartsız olarak başka devletlere teslim etmesinin altında yatan nedenin başka ülkelere yapmış oldukları hizmet karşılığında bir karşılık beklentileri olmalarıdır. Bu beklenti Kürtlerin kendi ideallerini gerçekleştirmeleridir. Yapılan yorumlar Kürtlerin idealleri için “başka devletlerin maşası” olduklarına yöneliktir. Özellikle Amerika maşası oldukları belirtilmekte ve bunun aşağılık kompleksiyle bağlantılı olduğu ifade edilmektedir.

Olumsuz yorumlar altındaki beşinci kategori ise ‘sevilmeyen’ kategorisidir. Bu kategoride toplam 36 yorum bulunmaktadır ve bu yorumlar olumsuz yorumların %15,19’unu oluşturmaktadır. Sevilmeyen kelime anlamı olarak sevgi duyulmayan, sevgi beslenilmeyen, beğenilmeyen anlamına gelmektedir. İnsanların bir araya gelmeleriyle oluşturdukları yapıya grup denir ve gruplar insan yaşamının her evresinde, insanların bir araya gelerek oluşturdukları bütün organizasyonlarda bulunmaktadır. Sevilmeyen kategorisinde yapılan yorumlar Kürtlerin Türkiye’de sevilmeyen bir

grup olduklarına yöneliktir. Yorumlar incelendiğinde sevilmeyen kısımda değerlendirilmelerinin ardında yatan nedenlerden bazılarının vergi vermeyen, kaçak elektrik kullanan, Türkiye'nin sağladığı imkanları kullanıp, bu imkanlardan faydalanıp nankörlük eden bir grup olmalarını belirtmektedir. Kendilerine verilen imkanlara karşı hor bir tavırla yaklaşan aynı zamanda buna rağmen kendinin toplumdan dışlandığını düşünen, vatandaşlık görevini dahi yerine getirmediği ifade edilen Kürtler aynı zamanda “beleşçi bir topluluk” olarak ifade edilmektedir. Yorumlarda ele alınan durumlar Kürtlere yönelik bir beğenmeme duygusunun varlığını göstermektedir bu nedenle sevilmeyen şeklinde nitelendirilmişlerdir.

Olumsuz yorumlar altındaki son kategori ise ‘terör’ kategorisidir. Bu kategoride toplam 78 yorum bulunmaktadır ve bu yorumlar olumsuz yorumların %32,91’ini oluşturmaktadır. Terör kelime anlamı olarak genellikle siyasal bir dava uğruna girişilen, toplumu korkutmaya, yıldırmaya yönelik her türlü eylem anlamına gelmektedir. İnsanlar sosyal yaşam içerisinde etkileşim halinde ve belirli görevlerle sorumludurlar. Sosyal hayatta bir araya gelen insanlar ortak bir amaca sahiptir ve güdülerini sayesinde bir araya gelmektedir. Terör amacıyla bir araya gelen topluluklara terör örgütü denmektedir. PKK, Türkiye'nin doğu ve güneydoğu, Irak'ın kuzeyi, Suriye'nin kuzeydoğusu ve İran'ın kuzeybatısını kapsayan bölgeye sahip olmak isteyen o bölgede yönetim kurmak isteyen bir silahlı terör örgütüdür. PKK'nın kuruluşundaki asıl amacı Türkiye'nin güneydoğusunda bir Kürt devleti kurmaktır. Sözlük yazarları tarafından terör ile ilişkilendirilen Kürtlerin bu yorumlamaya gitmesindeki asıl neden silahlı terör örgütü olan PKK'dır. Amacı doğrultusunda bulundukları faaliyetler Türkiye Cumhuriyeti tarafından terör olarak nitelendirilmiştir ve sahada da bu terör örgütüyle mücadelelerde bulunulmuştur ve halen bulunulmaktadır.

Sosyokültürel ve politik anlamda yoksunluk hisseden kimselerin PKK'yı Kürt halkının bir temsilcisi olarak görmektedir. Ekşi Sözlük'te yapılan yorumların terör anlamında değerlendirilmesinin nedeni PKK'ya Kürtler tarafından yüklenen anlamdır. Manevi anlamda kişilerin millet sevgisine karşı, ülkenin toprak bütünlüğünün bozulmasına yönelik eylemleriyle can yakan bu örgüt, yasal anlamda bir terör örgütüdür ve bir terör örgütünü desteklemek suç oluşturmaktadır. Kürtlerin ülke içerisinde karışıklık çıkaran, kan dökülmesine neden olan bir örgüt sempatisi yaptığı düşünülmektedir. Ekşi Sözlük üzerinden yapılan yorumlarda PKK'nın Kürt halkının bir sembolü olduğu, Kürtlerin PKK'yı desteklediği bunun sonucu olarak da Kürtlerin ülke bütünlüğünün bozulmasını ve Türkiye Cumhuriyeti üzerinde yeni bir Kürt devleti hayaline sahip olduğu sonucu çıkarılmaktadır.

Olumsuz yorumların sınıflandırılması sonucunda en yüksek yorum oranına sahip kategori ‘terör’ kategorisidir. bu değerlendirmenin en önemli sonuçlarından biri Kürtleri olumsuz olarak değerlendirenlerin çoğunluğu tarafından Kürtleri PKK'nın veya terörün destekçisi olarak görmesidir. Kürtlerin terör ile aralarındaki mesafenin iyi ayarlanmamasının beraberinde Türklerle de arasını açacak bir husus olduğu düşüncesi hakimdir. Terörle arasına yeteri kadar mesafeyi koymayan

Kürtlere yönelik bir terörist gözüyle bakıldığı algısı da bulunmaktadır. Olumsuz yorumlar arasında en çok oya sahip ikinci kategori ‘sevilmeyen’ kategorisidir. Bu kategorinin oranı ‘terör’ kategorisinin oranından %17,72 birim daha azdır. Kürtlerin sosyal alanda toplum içindeki bazı davranışlarının onların sevilmemelerine neden olduğu görüşünde olan bu kategori ayrıca Kürtlerin tüm imkanlardan faydalanyor olmalarına rağmen nankör bir tavra sahip olduklarını düşünmektedir. Olumsuz yorumların üçüncü en yüksek oranına sahip olan kategori ‘kullanılan’ kategorisidir. Kürtleri kullanılan, yabancı devletlerin bir maşası olarak gören bu kategori ‘sevilmeyen’ kategorisinden %0,84 birim düşüktür. Olumsuz yorumların en yüksek dördüncü oranına sahip kategori ‘azınlık-kafası karışık’ kategorisidir. Kürtlerin Türkiye Cumhuriyetinde azınlık oldukları tespitiyle beraber kafaları karışık bir halde oldukları görüşünde olan bu kategori ‘kullanılan’ kategorisinden %0,43 birim düşüktür. Olumsuz yorumların en yüksek beşinci oy oranına sahip kategori ‘cahil’ kategorisidir. Kürtleri yeterli bilgiye sahip olmayan, kaba ve medeniyetsiz olarak gören bu kategori ‘azınlık- kafası karışık’ kategorisinden %1,68 birim düşüktür. Olumsuz yorumlar arasında en az orana sahip olan kategori ise ‘ezilen’ kategorisidir. Kürtlerin kendilerini toplum tarafından ezilen konumda görmesinden kaynaklı olarak bu durumu bir mağdura yatma şeklinde değerlendiren bu kategorinin oranı ‘cahil’ kategorisinden %0,82 birim düşüktür.

Olumsuz yorumlar değerlendirildiğinde en yüksek yorum oranından en aza doğru kategoriler sıralandığında sıralama; ‘terör’, ‘sevilmeyen’, ‘kullanılan’, ‘azınlık- kafası karışık’, ‘cahil’ ve ‘ezilen’ şeklindedir. ‘Terör’ kategorisinin oranının diğer beş kategoriye nazaran daha yüksek olduğu ve kalan ‘sevilmeyen’, ‘kullanılan’, ‘azınlık- kafası karışık’, ‘cahil’ ve ‘ezilen’ kategorilerindeki yorum oranlarının birbirine çok daha yakın olduğu söylenebilir. Kürtleri terör ile bağdaştıran en önemli unsur PKK’nın varlığı, amacı ve faaliyetleridir. Buradan Kürtlere yönelik bakış açısından olumsuz olarak değerlendirilen en önemli hususlar Kürtlerin PKK’nın amaçlarını destekler nitelikte davranışlar sergilemesi ve Türkiye Cumhuriyeti’nin toprak bütünlüğünün bozulması, ülkenin parçalanması konusundaki terör örgütü faaliyetlerinin meşru olarak görülmesidir. Türkiye Cumhuriyeti Devletinde kayıplar, acılar bırakan bu örgütün Kürtlerle bağlantısı olduğu fikrinin baskın olduğu sonucu çıkarılabilir. Ayrıca Kürtlerin kendilerini toplumda ezilen olarak gören ve bununla mağduru oynadıklarına dair yorumu içeren ‘ezilen’ kategorisinin olumsuz yorumlar arasındaki en orana sahip olması da önemli bir sonuçtur.

Sosyal Medyada Kürt Algı ve İmajı: Ekşi Sözlük Örneği isimli bu çalışma Kürtlerin algı ve imajları hakkında bir görüş elde etmek amacıyla hazırlanmıştır. Yukarıda detaylı olarak değerlendirilen bu çalışma, Ekşi Sözlük üzerinden alınan yorumların sınıflandırılması, kategorilere ayrılması ve sayılan yorumların oranlarının çıkarılması şeklindedir. Yorumların genel anlamda ne ifade ettikleri kategorilerin isimlendirilmesinde yardımcı olmuştur ve kategorilerdeki yorumların analizleri çıkarılmıştır. Kategorilerin yorum oranları değerlendirme aşamasında yine önemli ölçütlerden biridir. Yine olumlu, olumsuz ve nötr yorumların kıyaslanması çalışmanın önemli noktalarından biridir.

Türkiye’de Kürtler üzerine yapılan çalışmalardan çoğu ‘Kürt sorunu’, ‘Türkiye’deki Kürt politikası’, ‘Kürtlere yönelik söylemler’, ‘Kürtlere yönelik ayrımcılık’ gibi konulardan oluşmaktadır. Özellikle literatürde Kürt Sorununa ilişkin birçok çalışma bulunmaktadır. Bu çalışma Kürtlerin algı ve imajına yönelik bir çalışma olması yönünden ve çalışmanın verilerinin Ekşi Sözlük üzerindeki yorumlar kullanılarak yapılması yönünden birçok çalışmadan ayrılmaktadır. Kürtlerin ve Ekşi Sözlük’ün günlük yaşantımızın iki önemli unsuru olması nedeniyle çalışma ile her ikisi hakkında da detaylı bir bakış açısı sunulmaktadır.

Son olarak bu araştırmadan elde edilen sonuçlardan yola çıkarak ilerde alan yazında bu konu hakkında araştırma yapacak araştırmacılara yönelik öneriler şunlardır:

1. Daha önce yapılan çalışmalar incelendiğinde genellikle Kürtler hakkında “açılım, Kürt sorunu” vb. araştırmalar yapılmış olup algı ve imaj üzerine yapılmış çalışmalar yok denecek kadar azdır. Bu sebeple literatürde eksik kalan bu kısım yeni çalışmalarla desteklenmelidir.
2. Kürtler sadece Kürt açılımı, Kürt sorunu veya PKK üzerinden ele alınan çalışmalardan ziyade Kürtlerin farklı yönleri üzerine de araştırma yapılması, yeni çalışmalarla desteklenmesi önerilmektedir.
3. İnternet ve sosyal medya artık hayatın önemli bir kısmında yer almaktadır ve postmodern niteliklere haiz sözlükler, forumlar gibi oluşumların hem sosyal hayatı hem de toplumu yansıtmaları sebebiyle yapılan çalışmalarda bu gibi oluşumların kullanılması çağcıl bir yaklaşım olacaktır.
4. Ekşi Sözlük’ün sağlamış olduğu özgür düşünce ortamının kişinin fikir dünyasını yansıtmada bir engelle karşılaşmamasını sağlamaktadır ve anonimliğin de getirdiği rahatlıkla kişilerin gerçek düşüncelerini ortaya çıkarmaktadır. Çalışmalarda Ekşi Sözlük kullanımı filtresiz bir veri sağlayacaktır.

KAYNAKÇA

- Adams, Douglas (2002), **The Ultimate Hitchhiker's Guide to the Galaxy**, The Ballantine Publishing Group, New York.
- Akbar, Ahmet (1992), Postmodernizm ve İslam, **Varlık Dergisi**, 1002(7), 21.
- Akıncı, Buket ve Nergiz, Ahmet (2015), Uyum Süreci Üzerine Bir Değerlendirme: Göç ve Toplumsal Kabul, **Göç Araştırmaları Dergisi**, 1(2), 58-83.
- Aleksynska, Maria ve Algan, Yann (2010), “**Assimilation And Integration Of Immigrants In Europe**”, Discussion Paper, The Institute for the Study of Labor: Bonn, 5185.
- Anderson, Benedict (1993), **Hayali Cemaatler**, (Çev. İskender Savaşır), Metis Yayınları, İstanbul.
- Arslan, Ahmet (1999), **Felsefeye Giriş**, 4. Baskı, Vadi Yayınları.
- Aslan, Cahit (2004), **Birey, Toplum, Devlet: Kavramsallaştırma ve Ara Değişken Olarak Etnisite**, Karahan Kitabevi, Adana.
- Aşkın, Muhittin (2007), “Kimlik ve Giydirilmiş Kimlikler” **Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi**, 10(2), 213-220.
- Aydın, Suavi (1995), “**Etnik Bir Ad Olarak Türk Kavramının Sınırları ve Genişletilmesi Üzerine**,” Birikim Yayınları, 71-72, 50-64.
- Aziz, Aysel (2015), **Sosyal Bilimlerde Araştırma Yöntem Ve Teknikleri**, Nobel Yayınları, Ankara.
- Bahar, Halil İbrahim (2009), **Sosyoloji**, 3. Baskı, Uşak Yayınları, Ankara.
- Banton, Mike (2007), “**Max Weber On ‘Ethnic Communities’:A Critique**”, **Nations And Nationalism**, 13(1), 19–35, University of Bristol, UK.
- Barlı, Önder (2010), **Davranış Bilimleri ve Örgütlerde Davranış**, Aktif Yayınevi, İstanbul.
- Barth, Fredrik (1969), **Ethnic Groups and Boundaries**, Oslo: Little Brown & Co..
- Beaud, Stephane ve Noiriel, Gerard (1990), Penser «l’intégration» des Immigrés. **Hommes Et Migrations**, 1133(1), 43–53.
- Benhabib, Şeyla (2002), **The Claims of Culture-Equality and Diversity in the Global Era**.
- Berlo, David (1960), **The Process Of Communication: An Introduction To Theory And Practice**, New York: Holt, Rinehart and Winston, Inc.

- Bhikhu Parekh (2002), **Çokkültürlüğü Yeniden Düşünmek Kültürel Çeşitlilik ve Siyasal Teori**, (Çev. Bilge Tanrıseven), Pohenix Yayınları, Ankara, 7.
- Bickart, Barbara ve Schindler, Robert (2001), “Internet Forums As Influential Sources Of Consumer Information”, **Journal Of Interactive Marketing**, 15(3), 31-40.
- Biçerli, Mustafa Kemal (2016), **Sosyal Dışlanma İle Mücadelede Hayat Boyu Öğrenme**, Beta.
- Bilgin, Nuri (1994) **Sosyal Bilimlerin Kavşağında Kimlik Sorunu**, Ege Yayıncılık, İzmir.
- Bosswick, Wolfgang ve Heckmann, Friedrich (2007), **Integration Of Migrants: Contribution Of Local And Regional Authorities. Retrieved From European Foundation For Improvement Of Living And Working Conditions.**
- Bowen, George (2009), Document Analysis As a Qualitative Research Method, **Qualitative Research Journal**, 9(2), 27-40.
- Brewer, Douglas, J. ve Hunter, Albert (1989), **Multimethod Research: A Synthesis Of Styles**. Sage.
- Brown, Wendy (2000), “**Reflexionen Über Toleranz Im Zeitalter Der Identität**”, Philosophische Grundlagen und gesellschaftliche Praxis einer umstrittenen Tugend, Rainer Forst (Ed.), Frankfurt/M., Suhrkamp, 119-143.
- Brubaker, Rogers (2009), **Fransa ve Almanya’da Vatandaşlık ve Ulus Ruhu**, (Çev. Vahide Pekel), Dost Kitabevi, Ankara.
- Bruinessen, Van ve Martinus Martin (1992), **Kürdistan Üzerine Yazılar** (Çev. Nevzat Kırış vd.) İstanbul.
- Bryman, Alan (1988), **Quantity And Quality In Social Research**, Routledge.
- Buran Ahmet (2005), Karma Diler ve İki Örnek; Klasik Osmanlıca ve Kürtçe, **Erciyes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi**, 20, 19-35.
- Canatan, Kadir (2009), Avrupa Toplumlarında Çokkültürcülük: Sosyolojik Bir Yaklaşım, **The Journal of International Social Research**, 2(6), 80- 97.
- Corbin, Jashaun ve Strauss, Andrew (2008), **Basics of qualitative research: Techniques and procedures for developing grounded theory**, Thousand Oaks: Sage.
- Crabtree, Benjamin ve Miller, William (1992), **Doing qualitative research**, Sage.
- Crotty, Martin (1998), Introduction: The research process. In M. Crotty (Au.) **The foundations of social research: Meaning and perspective in the research process içinde** (1-17), Sage.
- Çay, Abdulhaluk (1993), **Her Yönüyle Kürt Dosyası**, Ankara.
- Çetin, Halis. (2002), “Liberalizmin Tarihsel Kökenleri”, **Cumhuriyet Üniversitesi İktisadi İdari Bilimler Dergisi**, 3(1), 79-96.

- Denzin, Norman K. ve Linkoln, Yvonna S. (1998), **The Lanscape Of Qualitative Research: Theories And Issues**, Thousand Oaks: Sage.
- Dikbiyık, Derya (2016), **Sosyal Medya Pazarlamasının Tüketicilerin Ürün Ve Hizmet Satın Alma Davranışına Etkileri Üzerine Bir Araştırma**, Yüksek Lisans Tezi, Beykent Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Doytcheva, Milena (2016), **Çokkültürlülük**, (Çev. Tuba Akıncılar Onmuş), İletişim Yayınları, İstanbul.
- Drucker, Peter (1993), “**Kapitalist Ötesi Toplum**”, (Çev. Belkıs Çorakçı), İnkılâp Kitabevi, İstanbul.
- Dunne, Michael ve Bonazzi, Tiziano, **Citizenship And Rights In Multicultural Societies** (Keele: Keele University Press), 195, 217.
- Ecre (2005), **Towards The Integration Of Refugees In Europe**.
- Ertan, Özensel (2013), “Doğu Toplumlarında ve Türkiye’de Birlikte Yaşama Arayışı: Çokkültürlülük mü? Yoksa Yeni Bir Model mi?”, **Akademik İncelemeler Dergisi**, 8(3), 10-15.
- Ekici, Metin (2019), **Türk Kültüründe Kardeşlik Kavramı ve Halk Anlatmalarında Kardeşlik. Toroslardan Tanrı Dağlarına Türk Halk Biliminin Ulu Çınarı Prof. Dr. Ali Berat Alptekin Armağanı** (ed. Esmâ Şimşek-vd.), Kömen Yayınları, Konya, 487-494.
- Eldeniz, Levent (2010), “**İkinci Medya Çağında Etkileşimin Rolü ve Web 2.0**”, Filiz Aydoğan ve Ayşen Akyüz (Ed.), İkinci Medya Çağında İnternet, Alfa Yayınları, İstanbul, 18-32.
- Ensari, Javed ve Court Jonethan ve Cooper Roger (1982), “**Kurdistan**” **Arabia, The İslamic World Rewiew**, 6, 16.
- Erkal, Mustafa (2001), “Etniklik ve Etnik Grup Kavramları Üzerine”, **Türkiye ve Siyaset**, 3. Baskı, Temmuz-Ağustos, Ankara.
- Erözden, Ozan (2008), **Ulus-Devlet**, On İki Levha Yayıncılık, İstanbul.
- Faist, Thomas (2018), **A Primer On Social Integration: Participation And Social Cohesion In The Global Compacts**, Bielefeld: COMCAD Working Papers, 161.
- Fay, Brian (2012), **Çağdaş Sosyal Bilimler Felsefesi** (Çev. İsmail Türkmen), Ayrıntı Yayınları, İstanbul.
- Falk, Richard (2005), **Yırtıcı Küreselleşme Bir Eleştiri**, Küre Yayınları, İstanbul.
- Genç, Nurullah (2004), **Yönetim ve Organizasyon – Çağdaş Sistemler ve Yaklaşımlar**, Seçkin Yayıncılık, Ankara.

- Giannakaki, Maria S. (2005), "Using Mixed-Methods to Examine Teachers' Attitudes to Educational Change: The case of the Skills for Life Strategy for Improving Adult Literacy and Numeracy Skills in England", **Educational Research and Evaluation**, 11(4), 323- 348.
- Gibson, William (1984), **Neuromancer**, Penguin Putnam Inc., New York.
- Giddens, Anthony (2005), **Ulus-Devlet ve Şiddet**, (Çev. Cumhur Atay), Devin Yayınları, İstanbul.
- Giddens, Anthony ve Sutton, Philip W. (2013), **Sociology**, Cambridge: Polity Press, 7.
- Goodman, Sara Wallace (2009), **Civic Integration Requirements and The Transfotmation of Citizenship**, Georgetown Universty.
- Greene, Jay ve Caracelli, Valeria ve Graham, Walfrod (1989), Toward a conceptual framework for mixed-method evaluation designs, **Educational Evaluation and Policy Analysis**, 11, 255-274.
- Guibernau, Montserrat (1997), **Milliyetçilikler 20. Yüzyılda Ulusal Devlet ve Milliyetçilikler**, (Çev. Neşe Nur Domaniç), Sarmal Yayınevi, İstanbul.
- Gürel, Emet ve Yakın, Mehmet (2005), "Bir Reklam Mecrası Olarak Ekşi Sözlük", **Pi – Pazarlama ve İletişim Kültürü Dergisi**, 4(14), 26-42.
- Göka, Erol (2006), **İnsan Kısım Kısım: Toplamlar, Zihniyetler**, Aşına Kitaplar, Ankara.
- Habermas, Jurgen (2008), **Küreselleşme ve Milli Devletlerin Akıbeti**, (Çev. Medeni Beyaztaş), Bakış Yayınları, İstanbul.
- Halaçoğlu, Yusuf (1996) Osmanlı belgelerine Göre Türk-Etrak, Kürd-Ektrad kelimeleri Üzerine Bir Değerlendirme, **Belleten, TTK**, 227, 139-146.
- Hargie, Owenand and Dickson, David (2004), **Skilled Interpersonal Communication: Research, Theory and Practice**, London: Routledge.
- Haslam, Alexander (1997), "Stereotyping And Social Influence: Foundations Of Stereotype Consensus".
- Hechter, Michael (1976), "Response to Cohen: Max Weber on Ethnicity and Ethnic Change", **American Journal of Sociology**, 81(5), 1162-1168.
- Heckmann, Friedrich (2006), **Integration A 1nd Integration Policies**.
- Heckman, Lale Yalçın (1995), "Ulus, Millet, Azınlık, Etnik Grup ve Kültür Kavramları Üzerine," **Birikim Yayınları**, 71-72, 81-85.
- Heider, Fritz (1958), **Psychology of interpersonal relations**, New York: Wiley.
- Held, Colbert C. (2000), "The Turkish Population", Middle East patterns: places, peoples, and politics.

- Heywood, Andrew (2007), **Siyaset**, (Çev. Bekir Berat Özipek ve Bican Şahin vd.), Adres Yayınları, Ankara.
- Hobsbawm, Eric (2006), **Milletler ve Milliyetçilik**, (Çev. Osman Akınhay), Ayrıntı Yayınları, İstanbul.
- Homans, George (1971), **İnsan Grubu**, (Çev. Oğuz Onaran, Baskın Oran ve Ünsal Oskay), Sevinç Matbaası, Ankara.
- Horkheimer, Max (2002), **Akıl Tutulması**, (Çev. Orhan Koçak), Metis Yayınları, İstanbul.
- Hortaçsu, Nuran (1998), **Grup İçi ve Gruplar Arası Süreçler**, İmge Yayınevi, Ankara.
- Houston, Christopher (2005), Creating A Diaspora Within A Country: Kurds In Turkey, **Encyclopedia of Diasporas. II**. Springer US, 403-414.
- Keyman, Fuat (2007), “Türkiye’de Kimlik Sorunları ve Demokratikleşme”, Doğu Batı Yayınları, 41.
- Knovdes, Malcolm ve Hulda Knovdes (1968), **Grup Dinamizmine Giriş**, (Çev. Raziye Nevruz), MEB, Ankara.
- Koçdemir, Kadir (2002), **Küreselleşme**, Ötüken Yayınları, İstanbul.
- Köktürk, Abdullah (2011), “Modern Öncesi Devletin Yönetim Anlayışı”, **Güvenlik Stratejileri Dergisi**, 13, 73-97.
- Kurt, Abdurrahman (2012), **Din Sosyolojisi**, Sentez Yayıncılık, İstanbul.
- Kurubaş, Erol (2006) **Asimilasyondan Tanınmaya**, Asil Yayıncılık, Ankara, 30-33.
- _____ (2008) “Etnik Sorunlar: Ulus-Devlet ve Etnik Gruplar Arasındaki Varoluşsal İlişki”, **Doğu Batı**, 11(44), 11-41.
- Küçükaslan, Nazife (2007), “Toplumsal İlişkiler ve Protokol. Paradoks, Ekonomi”, **Sosyoloji ve Politika Dergisi**, 3(1).
- Kymlicka, Will (1998), **Çokkültürlü Yurttaşlık: Azınlık Haklarının Liberal Teorisi**, (Çev. Abdullah Yılmaz), Ayrıntı Yayınları, İstanbul.
- _____ (2001), **Politics In The Vernacular: Nationalism, Multiculturalism, And Citizenship**, Oxford University Press.
- Marshall, Gordon (2005), **Sosyoloji Sözlüğü**, (Çev. Osman Akınhay ve Derya Kömürcü), Bilim ve Sanat Yayınları, Ankara.
- Miller, Dale ve McFarland, C. (1987), Pluralistic ignorance: When similarity is interpreted as dissimilarity, **Journal Of Personality And Social Psychology**, 53(2), 298.

- Morse, Janice M. (1991), Approaches To Qualitative-Quantitative Methodological Triangulation. **Nursing Research**, 40(2), 120-123.
- Mucchielli, Alex (1986), **L'identité**, Paris: Presses Universitaires de France.
- Mutlu, Erol (2004), **İletişim Sözlüğü**, Bilim ve Sanat Yayınları, Ankara.
- Nikitin, Bazil (1994), **Kürtler**, İstanbul, 33.
- Nişancı, Şükrü ve Işık, Cemal (2012), “Etnisite Algısının Siyasal Tercihler Üzerine Etkisi: Kars İli Kağızman İlçesi Üzerine Bir Çalışma”, II. Bölgesel Sorunlar Ve Türkiye Sempozyumu, 109-133.
- Onwuegbuzie, Anthony ve Leech, Nancy L. (2004), "Enhancing the Interpretation of “Significant” Findings: The Role of Mixed Methods Research". The Qualitative Report, 9(4), 770-792.
- Oran, Baskın (2018), **Türkiyede Azınlıklar**, İletişim Yayıncılık, Ankara, 26-32.
- Özkalp, Enver (1998), **Sosyolojiye Giriş**, Anadolu Üniversitesi Vakfı Yayını, Eskişehir.
- Öztekin, Ali (2003), **Siyaset Bilimi**, Siyasal Kitabevi, Ankara.
- Parekh, Bhikhu (2000), **Rethinking Multiculturalism Cultural Diversity and Political Theory**, London: Macmillan Press Ltd.
- Parsons, Talcott (1966), **Societies: Evolutionary and Comparative Perspectives**, New Jersey: Prentice-Hall.
- Pazarcı, Hüseyin (1990), **Uluslararası Hukuk Dersleri**, 2. Baskı, Turhan Kitabevi, Ankara,
- Punch, Keith F. (2006), **Developing effective research proposals**. London: Sage
- Rasony, Lazlo, **Tarihte Türklük**, Ankara 1988.
- Reicher, Stephen ve Nick Hopkins (2001), **Self and Nation**, London: Sage.
- Renan, Ernest (2019), Ulus nedir? (Çev. Gökçe Yavaş), Pinhan Yayıncılık, İstanbul.
- Sağır, Mahmut Ö. Ve Akıllı, Serkan (2004), “Etnisite Kuramları ve Eleştirisi”, **C.Ü. Sosyal Bilimler Dergisi**, 28(1), 1-22.
- Saban, Ahmet ve Ersoy, Ali (2019), **Eğitimde Nitel Araştırma Desenleri**, Anı Yayınları, Ankara.
- Sani, Fabio ve Stephen Reicher (2000), “When consensus fails: an analysis of the schism within the Italian Communist Party”, **European Journal of Social Psychology**, 28, 623-645.
- Sapancalı, Faruk (2005). Avrupa Birliği'nde Sosyal Dışlanma Sorunu ve Mücadele Yöntemleri, **Çalışma ve Toplum Dergisi**, 3, 51-106.
- Sarıbay, Ali Yaşar (2000), “Küreselleşme, Postmodern Uluslaşma ve İslam”, Global Yerel Eksende Türkiye içinde, (Çev. Fuat Keyman ve Ali Yaşar Sarıbay), Alfa Yayınları.

- Schermerhorn, Richard (1996), **Ethnicity and Minority Groups**, New York: Oxford University Press.
- Schnapper, Dominique (1995), **Yurttaşlar Cemaati** (Çev. Özlem Okur), Kesit Yayıncılık, İstanbul.
- Sen, Amartya (2010), **Kimlik ve Şiddet**, (Çev. Ahmet Kardam), Optimist Yayınları, İstanbul.
- Sherman, Aliza ve Smith, Danielle, Elliott (2013), **Social Media Engagement for Dummies**, John Wiley And Sons, New Jersey.
- Silver, Hilary (2007), Social Exclusion, G. Ritzer içinde, **Blackwell encyclopedia of sociology**, Blackwell Publishing, 4419-4421.
- Singh, Basil (1999), "Responses of Liberal Democratic Societies to Claims from Ethnic Minorities to Community Rights", Educational Studies, 25(2), 187-192.
- Sirkeci, İbrahim (2000), Exploring the Kurdish Population in the Turkish Context", **GENUS, An International Journal of Demography**, 56(1-2), 149-175.
- Smith, Anthony (2002), **Ulusların Etnik Kökeni**, (Çev. Sonay Bayramoğlu ve Hülya Kendir), Dost Kitapevi, Ankara.
- Sönmezoglu, Faruk (2000), **Uluslararası İlişkiler Sözlüğü**, Der Yayınları, İstanbul.
- Sözen, Eser (1999), **Demir Kafesten Plastiğe Kimliklerimiz**, Birey Yayıncılık, İstanbul.
- Steinberger, Peter (2004), **The Idea of The State**, Cambridge Press, Newyork.
- Stratton, John (2002), **Siberalan ve Kültürün Küreselleştirilmesi**, (Çev. Mehmet Doğan), Yapı Kredi Yayınları, İstanbul, 30.
- Şahin, Köksal (2007), **Küreselleşme Tartışmaları Işığında Ulus Devlet**, İlgi Kültür Sanat Yayıncılık, İstanbul.
- Şan, Mustafa Kemal (Aralık 2005-Haziran 2006) Farklılık ve Çokkültürlülük Siyasetleri Üstüne Bir Deneme, **Milel ve Nihal Dergisi**, 5 (1-2), 67-114.
- Şaylan, Gencay (1999), **Postmodernizm**, İmge Kitabevi Yayınları, Ankara.
- Şenkal, Atasagun (2007), **Küreselleşme Sürecinde Sosyal Politika**, Alfa Yayıncılık.
- Tanilli, Server (2010), **Uygarlık Tarihi**, Yeni Gün Habercilik Basın ve Yayıncılık, İstanbul
- Taylor, Charles (2005), **Kimlik/Farklılık Sorununa Sahici Demokratik Çözüm Arayışı**, Çokkültürcülük; **Tanınma Politikası**, YKY, İstanbul.
- Tendre, Gerald, Le (2000), "The Problem of Minority Education in an International Perspective," **International Journal of Educational Research**, 33, 577-583.
- Teziç, Erdoğan (2003), **Anayasa Hukuku**, Beta Yayınları, İstanbul.
- Toker, Yalçın (2000), **Milliyetçiliğin Yasal Kaynakları**, Toker Yayınları, İstanbul.

- Touraine, Alain (2002), **Birlikte Yaşayabilecek Miyiz?**, (Çev. Olcay Kunal), Yapı Kredi Yayınları, İstanbul.
- Turner, John (2005). “Explaining the nature of power: A three-process theory”, **European Journal of Social Psychology**, 35, 1-22.
- Turner, Bryan (2008), “**Bir Vatandaşlık Kuramının Ana Hatları**”, Ayşâ Kadioğlu (Ed.), Vatandaşlığın Dönüşümü, Metis Yayınları, İstanbul, 107-139.
- Türkdoğan, Orhan (1999), **Etnik Sosyoloji**, Timaş Yayınları, İstanbul.
- Yanık, Celalettin (2013), ‘Etnisite, Kimlik ve Milliyetçilik Kavramlarının Sosyolojik Analizi’, **Kaygı Dergisi**, 20, 225-237.
- Yıldırım, Ali ve Şimşek, Hasan (2008), **Soyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri**, 6. Baskı, Seçkin Yayıncılık, Ankara.
- Yin, Robert (1994), **Case study research: Design and methods**, Thousand Oaks: Sage.
- Zander, Alvin ve Donvin Cartwright (1970), **Group Dynamics**, Third Edition, Harper Management Association Inc.
- Zarella, Dan (2009), **The Social Media Marketing Book**, O'Reilly Media Inc, Canada.
- Zencikıran, Mehmet ve Keser, Aşkın (2018), **Örgütsel Davranış**, Dora Basım Yayın Dağıtım, Bursa.
- Zeyneloğlu, Sinan ve Civelek, Yaprak ve Coşkun, Yadigar (2011), Kürt sorununda antropolojik ve demografik boyut: Sayım ve araştırma verilerinden elde edilen bulgular, **Uluslararası İnsan Bilimleri Dergisi**, 8(1), 351.
- Wach, Elise (2013), **Learning About Qualitative Document Analysis**.
- Wallerstein, Immanuel, (1998), **Kültür Küreselleşme ve Dünya Sistemi**, (Çev. Gülcan Seçkin ve Hüsrev Yolsal), Bilim ve Sanat Yayını, Ankara.
- Weber, Max (2000), **Sosyoloji Yazıları**, (Çev. Taha Parla), İletişim Yayınları, İstanbul.
- Williams, Kipling (2007), Ostracism, **Annual Review of Psychology**, 58, 425-452.

ÖZGEÇMİŞ

Hanife BOSTAN DİŞİKARA, ilkokulu Çay İlköğretim Okulu'nda okudu. Lise eğitimini 2007-2011 yılları arasında Tevfik İleri Anadolu Lisesi'nde tamamladı. 2012 yılında Ankara Üniversitesi Dil ve Tarih Coğrafya Fakültesi'nde Sosyoloji bölümüne yerleşti ve 2017 yılında mezun oldu. 2019 yılında Karadeniz Teknik Üniversitesi Sosyoloji bölümünde yüksek lisans programına kabul edildi. 2023 yılında İstanbul Aydın Üniversitesi'nde pedagojik formasyon eğitimine başladı ve sertifikayı aldı. Evli olan BOSTAN DİŞİKARA, İngilizce bilmektedir.

